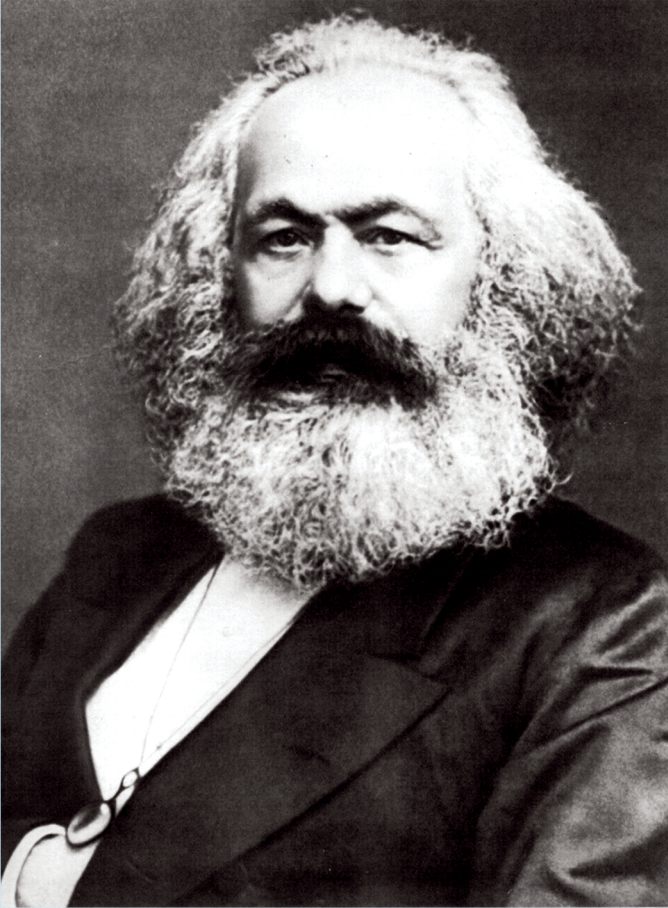

LENİNİST TEORİ

"Devrimci teori olmadan devrimci pratik olmaz."

- » Editöryal
- » Kim Kazanacak
- » Dört Devrim Dalgası
- » Dünyanın Devrimci Dönüşümünde Felsefe
- » Çöküyor Çökmekte Olan
- » Sınıf Hareketinin Gelişimine Dair Kısa Bir Hatırlatma
- » Çözüm Doğrudan Demokraside
- » Kadınların Özgürlük Kavgasının Durdurulamaz İlerleyişi

Kitap Dizisi - 3

Leninist EORI

Leninist Teori

Kitap Dizisi

Aslolan Dünyayı Değiştirmektir

ISBN

978-605-72298-3-0

Baskı

Alesta Ajans Basım

Medya ve Bilgi Tek.

San. Ltd. şti.

Davutpaşa Cad. Güven İş

Merkezi No:83B Blok D.349

Topkapı, Zeytinburnu / İstanbul

Basım

Temmuz 2023

Yeni Dönem Yayıncılık

Basım Dağıtım Eğitim Hizmetleri

Tanıtım Org.Tic.Ltd. şti.

Mecidiyeköy Mah. Kervan

Geçmez Sok. No:14/4 şişli

Tel: 212 533 32 57

yenidonemyayinci@gmail.com

mucadelebirliği22.net

içindekiler

<i>editorial</i>	05	
<i>c. dağlı</i>	09	<i>kim kazanacak</i>
<i>taylan ışık</i>	23	<i>dört devrim dalgası</i>
<i>özgür güven</i>	31	<i>dünyanın devrimci dönüşümünde felsefe</i>
<i>umut çakır</i>	47	<i>çöküyor çökmekte olan</i>
<i>umut çetiner</i>	57	<i>sınıf hareketinin gelişimine dair kısa bir hatırlatma</i>
<i>i. cevat çetiner</i>	65	<i>çözüm doğrudan demokraside</i>
	101	<i>kadınların özgürlük kavgasının durdurulamaz ilerleyişi</i>

**CAPITALISM ISN'T
WORKING**

**UNEMPLOYMENT
OFFICE**

editoryal

Seçimler geldi ve geçti. Sırada yeni seçimler (yerel seçimler) var. Geçmişin “erken seçim dönemlerini” saymazsak, şu son on yıldır sabah akşam seçim çalışıyor kapımızı. Ve son on yıldır her defasında aynı önermeyi ne çok duyduk öyle: “Bu seçim tarihsel önemde”!

Eskiden, devrimci hareket henüz yolunu bu kadar şaşırمامışken, seçimlere katılımın mı, boykotun mu daha doğru politika olduğu tartışılırdı. Taraflar, yaptıkları ülke tahlillerine, somut politik güncel durum çözümlmelerine, güçler dengesi değerlendirmelerine vb. göre bir politik tutum belirlerdi. Doğru olan da bu tartışmalardı. Sınıflar mücadelesinin güncel seyrine ve güçler dengesine göre, hangi politik araçların öne çıkarılması gerektiği üzerinden devrimci proletaryanın önüne bir seçim politikası koymak... geçmiş tartışmaların özü buydu. En azından söylem düzeyinde.

Parlamentar yoldan sosyalizm ve kurtuluş meselesi mi dediniz? Onu açıktan savunana deli gözüyle bakmak adettendi!

İşin şakası bir yana, müteveffa TİP ve onun “güler yüzlü sosyalizmi”nin ‘71 Silahlı Koptuşu ile aşılmasından sonra, bir daha o ahurda eşelenmeyi “kurtuluşun yolu” olarak sunmak, kimsenin harcı olamazdı. Olamadı da. Ta ki sosyalist hareketin hatırı sayılır bir kesiminin devrimden umudunu tümünden kesmesine kadar!

Sözü eğip bükmeden söylemek gerek. Bugün yaşadığımız şey, ne eksik ne fazla, sosyalist hareketin hatırı sayılır bir kesiminin emekçi yığınların devrim yapabileceğine inancını yitirmesi, devrim iddiasından vazgeçmesidir. Başka bir şey değil! Bu yüzdendir ki, yarım asır önce tarihin çöplüğüne gönderilen parlamenter ahmaklık, çeşitli kılıklar altında her seçimde güçlenerek karşımıza çıkar oldu.

Her seçimde “bu tarihsel önemde bir seçim” diyerek, “bir oy çok şeyi değiştirir” diyerek, “tek adam rejimini/saray faşizmini göndereceğiz/gerileteceğiz” diyerek... aklınıza gelebilecek her şeyi söyleyerek çıktılar emekçi yığınların karşısına. Çoğunluğu devrimin lafzını bile ağzına almazken, bir kısmı da içine yuvarlandıkları parlamenter ahmaklığı gizlemek için yarım ağız savunur oldu.

Tüm bu süre zarfında işin abecesi denebilecek temel doğruları tekrar tekrar yinelemekten biz usandık, ama o parlamenter budalalık batağına saplananlar utanmadı!

Faşist bir ülkede, boğazına kadar halkların kanına bulanmış, korkunç bir emek cehennemi olan bu düzende, “tek adam” a ve onu en tepede tutan mevcut duruma karşı konumlanışı, her şeyin temeli haline getirdiler. Bütünden kopardılar. Hiç kuşku yok, mevcut toplumsal çelişkiler ve buna bağlı olarak emekçi

yığınların öfkesi, iktidar yapısının bu muazzam merkezileşmesi sonucu “tek adam”da cisimleşti. Bunu en net Gezi Ayaklanması’nda, hemen ardından RTE’nin o ünlü “düştü düşecek” lakırdısının ateşlediği 6-8 Ekim Serhıldanı’nda gördük. Bizzat o “tek adam” ve onun etrafında kümelenen tüm “öfke objeleri”, toplumsal öfkenin patlamasına vesile olabilecek bir “genel bahane” haline gelmişti. Hala da öyledir. Bunda değişen bir şey yok.

“RTE/tek adam/saray faşizmi” karşıtlığı, toplumda genel bir karşılığı olan, alabildiğine yaygın bir toplumsal duygu ve eğilim yansıtan bir toplumsal olgudur. Bu haliyle “üzerine politika inşa edildiğinde meyve verecek” bir olgudur. Sorun, bu olguyu hangi politik perspektifle ele alacağımızdır.

İnsan siyasette gireceği yolu iyice tartmalı, ölçüp biçmeli. Çünkü son derece masum görünen bir adımla başlayan o yol, sizi hiç umulmadık yerlere çıkarabilir!

Sermaye dünyası bu toplumsal olgunun gayet iyi farkındaydı. Derhal harekete geçti ve düzen içi büyük bir kanal açtı; başında “Piro”nun olduğu bir burjuva muhalefet kanalı!.. Sosyalist hareketin “Piro’cu kanadı”, sığ bir “RTE karşıtlığı” ile hareket ederek bu burjuva muhalefet kanalına karıştı gitti. Tamamen nesnel bir zemini olan bu çok özel durumu, bir seçim manivelası haline getirerek düzenin restorasyonu politikasına eklediler. Bu “tek adam”da cisimleşen mevcut toplumsal düzeni, bu katliamcı faşist devleti yıkmak yerine, hepsi el birliği ile “burjuva ikilemin” bir tarafına yedeklediler.

Bu “burjuva ikilem”in gerçekte ne düzeyde bir “ikilem” olduğu ayrı bir tartışmadır. Ama sonuç olarak, burjuva düzende mevcut burjuva iktidara karşı burjuva muhalefet

saflarında konum alındı. Tüm süslü sözlerin yıldızlarını kazıyın, ortaya çıkan çıplak gerçek budur!

Oysa “tek adam”a yönelen bu muazzam toplumsal öfke, onun şahsında verili toplumsal düzene karşı birikmiş olan yıkıcı, devrimci bir öfkedir. Toplumsal devrimin temel ateşleyicilerinden biridir. Gezi’de ve 6-8 Ekim’de kanıtlandığı gibi, “tek adam/saray karşıtlığı” ancak bir toplumsal ayaklanma için kullanıldığında devrimci bir rol oynayabilir. Aksi halde düzen dışına taşan emekçi kesimleri burjuva muhalefet aracılığıyla sermaye düzenine yedeklemenin aracı haline gelir.

Yığınların devrimci enerjisine, onların devrimle tüm toplumsal yapıyı bir çırpıda değiştirebileceğine inanç ve güven kaybolmaya görsün; kişi kendini derin bir umutsuzluk çukurunda bulur. Girilen yol burjuva düzen içinde bir çözüm arayışdır ve her defasında aynı çıkmaz sokak çıkacaktır karşısına. Gerisi bildik hikaye: Bu halktan adam olmazla başlayan, tümünden bir karanlık gelecek tasavvuruna varılan bir “tersine yolculuk”!

Emekçi yığınların gerçek devrimci enerjisi seçimle, sandıkla, türlü çeşit burjuva araçlarla ortaya çıkacak bir şey değil. Bu basit ve temel gerçek unutulalı beri, kopkoyu umutsuzluk bataklığı yuttu her geçen gün daha geniş çevreyi.

Bu durumu 6 yıl önce şu sözlerle betimlemiş ve mevcut dinci faşist iktidarın sandıkla gitmeyeceğini net sözlerle ilan etmiştik: “Meseleyi hala bir adamın gözünü bürüyen iktidar hırsına, kaybedecekleri çok şey olan bir suç şebekesinin her ne pahasına olursa olsun koltuğu terk etmeme çabalarına bağlamak, gerçeğin tek yanlı kavranmasından başka bir şey değil. Çünkü artık tüm kapıların

kendine açıldığı o 'tek adam' düzenin bekası açısından da düğüm noktası haline gelmiş bulunuyor. Düzenin ve o 'tek adam'ın kaderleri bu saatten sonra tamamen iç içe geçmiş durumda. Tüm bir karşı-devrim sarayın ardında, 'tek adamın' ardında hizalanmış durumda. Artık onun ve suç şebekesinin gidişi bir bütün olarak bu düzenin gidişinden başka bir şey olmayacak!

Sorun sandığa gidip gitmemek değil, o sandıktan çıkacak sonucun sorunu çözeceğine inanıyor olmak. Ham hayallerle avunmak, emekçileri de o hayallerle oyalamaya çalışmak. Doludizgin bir faşist terör, devlet terörü var. Şiddetini gün gün artıran bir iç savaş var. Sandıkta çıkacak sonuç, parlamento, yasa, yargı... aklınıza ne gelirse, artık koca bir yok hükmünde. Artık bu kutsal ineklere tapınmayı, emekçileri bu ahmaklıklara iman etmeye çağırmayı bırakın! Tüm bu saçmalıklar koca bir hiç, fiili güçler dengesi ise her şey durumunda!

Her tür faşist teröre rağmen, tüm hile hurdaya rağmen o sandıktan hayır çıkacak olursa, 'tek adam' ve ardında hizalanan karşı-devrim bu sonucu kabul edecek mi sanıyorsunuz! Bu faşist terör sona erecek, vekiller ve belediye başkanları bırakılacak, OHAL kalkacak falan diye mi bekliyorsunuz!

Boş hayallere kapılmasın kimse. Sandıktan hangi sonuç çıkarsa çıksın topluma vereceği tek şey çatışmaların daha da artması olacak. 'Hayır' oylarına da sokakta sahip çıkmak, bir ayaklanmanın gücüyle bu faşist güruhu süpürüp atmak zorunda kalacağını herkes görmeli artık. Sandığa inanmayanlar da, 'hayır' diyenler de ancak bir ayaklanmayla bu faşist düzeni alaşağı edebileceğini anlamak ve hazırlıklarını buna göre yapmak zorunda.

Bu gerçekler ışığında bir kere daha haykırıyoruz: Sandıkla gitmeyecekler; Şimdi Devrim Zamanı!"

Devrimden çoktan umudunu kesenler, kulaklarının üstüne yattılar. Uyarılarımız duymazdan gelindi. Daha önceki seçimlerde yaptıkları aynı şeyleri tekrarladılar. Her defasında daha kötü yenildiler, her defasında daha çok kırıldı umutları. Çünkü kendi propagandalarına herkesten çok kendileri inandılar, boş hayallere herkesten çok kendileri kapıldılar.

Aynı hatalı yola tekrar tekrar sapıp farklı bir sonuç uman uzlaşmacı ortalama sol, kaçınılmaz olarak karamsar, ruhen ve zihnen yenilmiş, umudunu yitirmiş durumda. Burjuvazinin bir kesiminin kuyruğuna takılarak yapılan siyasetin varacağı başka bir yer olamaz.

Bize gelince... Biz ne kendimizi böyle bir çıkmaz sokağa hapsettik, ne "sistem içi değişimin" emekçileri kurtaracağı hayalini yaydık, ne de sandık yoluyla mevcut dinci faşizmin alaşağı edilebileceği yanılışına kapıldık. Her seçim gecesi yanıp yıkılanların aksine, gerçeğin gözünün içine bakarak hareket ettik. Emekçi yığınların devrimci enerji ve kararlılığına güvenerek çizdik rotamızı. İşçi ve emekçileri bu parlamenter budalaların sahte umutlarına karşı sürekli uyardık. Israrla, inatla gerçek kurtuluşun yoluna işaret ettik.

Nazım, "bir akarsu gibi iyimser" olduğunu söylüyordu. Emekçi yığınlar kaynağı hiç kurumayan bir akarsudur. Önüne çıkan her engeli mutlaka, ama mutlaka aşmayı bilir. Yeter ki onun devrimci enerjisini açığa çıkartan araçları büyütelim. Yeter ki emekçi yığınlar içinde büyüyelim.

Kim Kazanacak?

..... c. dağlı

Bugüne kadar burjuva toplumun çürümesi, çürümenin derinleşmesi üzerine birçok defa durduk ve bu konuda net görüşler ortaya koyduk. Olgulara sığ bakanlar, basit bakış açıları gereği, bu toplum sanki yeni çürüyormuş gibi, gerçek durumu yansıtmayan sonuçlar çıkardılar. Burjuva topluma karşı yürüttükleri propaganda ve ajitasyon çalışmalarını bu sonuçlara dayandırdılar. Böylece, onlar, varolan toplumu hiçbir zaman tam olarak kavrayamadıklarını bir kere daha göstermiş oldular.

Bugün, daha yeni çürümüş gibi gösterilen bu toplum, gerçekte daha en başta çürümeyi kendi içinde taşıır. Kapitalizm geliştikçe, içinde taşıdığı, onun yapısından ayrılamaz olan çürüme de derinleşir ve gitgide bütün toplumsal ilişkilere egemen olur. Tek kelimeyle, kapitalizm çürüme içinde, çürümeyle birlikte gelişir. Bugün her

yeni olayda, çürümenin hangi boyutlara vardığını görüyoruz, gözlemliyoruz.

Bu konuda devrimci bakışa sahip olanlarla, basit bakışla olguları değerlendirenler arasında temel bir farklılık var; basit bakış, topluma baktığında, çürüme görüyor. Devrimci bakış, toplumu bütünselliği içinde ele alıyor. Topluma baktığında, yalnızca bir çürüme görmüyor, çürümenin biricik temeli olan kapitalizmi ortadan kaldıracak olan devrimci olanı, devrimci sınıf mücadelesini de görüyor.

Çürümekte, dağılmakta olan egemen olsa da, onun yıkılış dinamikleri iş başındadır. Eski olan yıkılıp gitmekten kurtulamaz. Gelişmekte olan, o sırada küçük ve zayıf olsa da süreç içinde, eskinin yerini alacaktır. Uzlaşmacı siyasi hareketlerin toplumda devrimci sınıf mücadelesini küçümseyip, toplumun

çürümelerini görmesinin nedeni, toplumun devrimden ne kadar uzak olduğunu kanıtlamaktır. Bu çevreler, bir süre öncesine kadar, Leninist Parti, devrimci durumdan söz ettiğinde, hemen şöyle cevap verirlerdi: Hani devrimci durum, baksanıza biz halen güçlü değiliz. Nesnel bir durum olan devrimci durumu öznel bir duruma indiriyorlardı. Şimdi de baksanıza toplum nasıl da çürümüş durumda, toplum bu denli çürümüşken devrim nasıl yapılacak. Burada tamamen öznelci konumlar ve kendi reformist konumlarını haklı çıkarmaya çalışıyorlar. Oysa ki toplumun çürüyüp dağılması, bu toplumun yerine yeni, canlı, insani bir toplumun almasının ne denli zorunlu, yaşamsal ve ivedi olduğunu kanıtlar. Bunun yolu da devrimden geçer.

Karşılıklı Etkileşim

Bir kimse, bir toplumda yaşayıp da ondan bağımsız olamaz. Herkes kendi çağının çocuğudur ve onun sınırlamalarına tabidir.

Her sınıflı toplum gibi kapitalist toplum da, karşıt sınıfların birliği ve mücadelesidir. Gelişme karşıtların mücadelesidir. Karşıt sosyal sınıfların arasında, aynı zamanda karşılıklı etkileşim vardır. Karşılıklı etkileşim, karşıtların mücadelesinin bir ifadesidir. Nasıl ki, devrimci işçi sınıfı, burjuva toplumu dönüştürmek için mücadele veriyorsa, burjuvazi de işçi sınıfını etkilemek için sürekli bir çaba içinde, karşılıklı etkileme, bir anlık değil, sınıfların varlığına bağlı olarak süreklidir. Komünist olmak, hiç kimseye burjuvazinin etkisine karşı otomatik bir güvence sağlamaz. Dolayısıyla, burjuva etkilere karşı ideolojik mücadele, aralıksız devam etmelidir. Bazen bilinçli çabayı bırakan yılların komünistlerinin bile burjuvazinin

ideolojik etkisine, ya da burjuva yaşam tarzına nasıl teslim olduğunu görüyoruz.

Karşıtların mücadelesi ve karşılıklı etkileşimi sosyalizmde de devam eder. Sosyalist toplum, yeni insanı yaşam tarzıyla, kapitalist sistem üstünde kuvvetle etkide bulunur, burjuva toplumun değişimini hızlandırır. Buna karşılık kapitalizm, sosyalist toplumu girdiği yoldan çevirmek ve kapitalizmin sosyalist toplumda yaşayan insanlar üzerinde etkisini artırmak için sistematik bir çaba içindedir. Sermaye güçleri ve burjuva devletler, sosyalizme karşı karalama kampanyasına, propaganda aygıtlarına büyük bütçe ayırır, bütün olanaklarını harekete geçirir. Dünya burjuvazisi, bunu sayısız yoldan yapar. Deneyimler, dünya burjuvazisinin, emperyalist-kapitalist sistemin bu konuda bazı sonuçlar aldığını gösteriyor. Sosyalist ülkelerde geçen yüzyılın ikinci yarısından sonra, sosyalist yaşam tarzının karşıtı olan burjuva yaşam tarzı beklentisi yaratıldı. Buna karşı ciddi bir ideolojik mücadele verilmedi ve bir çok insan da burjuva yaşam tarzıyla ayaklandı. Doksan sonrasını hepimiz çok iyi biliyoruz. Sosyalist sistem dağıldı, sosyalist yaşamın yerini burjuva yaşam aldı. Bu deneyim neyi gösteriyor: İki sınıf, iki dünya, iki karşıt güç arasındaki mücadele sosyalizmin sosyalizmin **kesin dünya zafetine kadar bütün şiddetiyle devam eder.** Bu noktaya varana değin **kim kazanacak** sorusu hep sorulacaktır.

Kim Kazanacak

Bu soruyu bizim sormamız, en başta, ele aldığımız sorunun ne denli bilincinde olduğumuzu gösteriyor. Bu soruyu sormak, işçi sınıfına ve komünistlere, burjuvaziye karşı daima uyanık olmak, ideolojik mücade-

leyi elden bırakmamak, mücadeleyi kesin sonuca kadar tutarlıca devam ettirmek gerektiğinin sürekli hatırlanmasıdır. Görevlerin devamlı hatırlanmasıdır.

Kim kazanacak sorusuna ilk ve başlıca yanıt, mücadelenin içeriğinin (Komünist toplum) her zaman bilince çıkarılmasıdır. Sınıfların kaldırılması amacından uzaklaşan ve bizi bu amaçla götüren proletaryanın devrimci iktidar aracının kullanılmasından vazgeçen bir parti, zaten en başta bu savaşı kaybetmiştir. Pratik olarak, dünyayı değiştirme tarihi devrimci misyonunu terk edenler bu savaşı kaybetmiştir. Bu savaşı nihai zaferimiz kesindir diyen Komünist Proletarya kazanacaktır.

Devam edelim. Bir işçi sınıfı partisi, burjuvaziye karşı ideolojik olarak ne kadar donanımlıysa, sınıf savaşının çelikleştirici okulundan, devrimci savaş hattında ne kadar geçmişse, deneyimliyse, en önemlisi, **her zaman devrimci konumdaysa**, bu savaşı kesin kazanacaktır. Burjuvazinin bakış açısıyla hareket eden, burjuva yaşam tarzı beklentisi olanlar bu savaşı kazanamazlar.

Her Şeyi Kendi Oluruna Bırakma Burjuvazinin Etki Alanıdır

Burjuva toplum, çürüyen, yozlaşmış bir sistemdir. Bu toplum ancak **nitel dönüşüm yoluyla** çürümeden kurtulabilir. Devrim bu bakımdan da zorunludur. Devrim sadece, burjuvazinin sınıf egemenliği başka türlü devrilmediği için değil, **eski toplumdan köklü bir kopuş** için de zorunludur. Böylece **devrimde toplumun değişimiyle bireylerin değişimi aynı anda olur**.

Devrimin ve halkın önder gücü proletaryadır. Bu devrimi başaracak olan devrimci sınıf kararlılığını **pra-**

tikte göstermezse, çürüme tüm canlı, dinamik güçleri de etkisine alır. O zaman geriye toplumu dönüştürecek hiçbir güç kalmaz. O halde, devrimci sınıfı, devrimi başarması için her zaman teşvik etmeli ve cesaretlendirmeliyiz. Doksan sonrası, yasal parti kuran ve burjuvazinin kabul edilebilir olarak gördüğü sınırlar içinde siyaset yapan **tüm yasal sol partiler**, işçi sınıfını devrim için cesaretlendirmek yerine şimdi devrimin koşulları yoktur diyerek, emekçilerin cesaretini kırma çabası içindeler. Bu partilerin tümü **eksiksiz burjuvazinin sınıf işbirlikçileridir**.

Proletaryanın devrimci sınıf partisinde, günlük yaşamı yüksek bir bilinçle sürdürmenin yanında, kendi oluruna bırakan, yani kendiliğindenlikçi bir yön olduğunu görüyoruz. Günlük yaşamı kendi oluruna bırakma daha çok kadın erkek ilişkilerinde görülüyor. Hemen belirtmeliyiz ki, kendiliğindenlik, burjuva toplumun yozlaşma alanıdır. Günlük yaşamını kendi akışına bırakanlar, burjuva yozlaşmaya en açık olanlardır. Günlük yaşamda kadın-erkek ilişkilerinde, yaşam boşluk tanımaz. **eğer biz yaşamı bilinçli** olarak sürdürürsek, **boşluk burjuva yozlaşma tarafınan doldurulur**.

Günlük yaşamda kendiliğindenliğin egemen olmaması, partinin bu alanda **öncülük görevini** yerine getirmesine bağlıdır. Evet, parti bu alandaki ilişkilere bilinçli bir yaklaşım getirmelidir. Her alanda olduğu gibi, bu alanda da ilişkilerimizi bilinçli, disiplinli ve sorumlu bir anlayışla biçimlendiremezsek, bu ilişkiler burjuvazi, küçük burjuvazi tarafından **biçimlendirilir**.

Öncelikle belirtelim kadın-erkek ilişkileri, küçük burjuva çevrelerin yaptığı gibi belirli bir **kalıba sığdırılmaz**. Bugüne kadar, kadın

mücadelesi, kadınlara konan toplumsal kalıplara ve kurallara karşı gelişmiştir. Leninist Parti kadınların özgürleşmesi, erkek egemen sistemin yıkılması için uzlaşmaz mücadelesini sonuna kadar götürecektir.

Bu ilişkiler bilinçli, disiplinli ve sorumlu bir anlayışla ele alınmazsa, burjuva **bencil bireycilik** egemen olur. Bencil bireyciliğin, rahatına düşkünlüğün, yoz ilişkilerin egemen olduğu bir yerde, **kim kazanacak** sorusunun yanıtı **belli değil mi?**

Komünistler, **kim kazanacak** sorusuna, günlük yaşamda kadın, erkek ilişkilerinde son derece bilinçli, sağlam karakterli, devrimci nitelikli davranarak olumlu yanıt verebilir. O zaman burjuvaziye diyeceğiz ki, biz komünist olmanın devrimci olmanın gereklerine uygun hareket edeceğiz. Bu durumda **siz kaybedeceksiniz, biz kazanacağız!**

SOSYAL BİR GÜÇ OLMAK İÇİN...

Devrim Yalnızca Öncüyle Kazanılmaz

Devrim önlenemez güçle ilerliyor. Bu topraklarda, devrim, devrimci durumun oluşmasından bu yana, güncel durumdadır. Devrimin güncel olduğu bir süreçte, yalnızca bir propaganda sorunu değil, politik pratik örgütlenme sorunudur. Devrimin en temel sorunu iktidar sorunudur. İktidarın devrimci mücadele yoluyla ele geçirilmesi, günün öne çıkan en ivedi, en temel ve en önemli sorunudur. İktidar hedefi soyut değil, somut bir hedefdir. Soyut hakikat değil, somut bir gerçekliktir. Soyut gerçek yoktur. Gerçek daima somuttur.

Devrime hazırlanmak, emekçiler için günün devrimci görevidir. Ama, sadece hazırlanmakla kalınmaz, eylemlerle devrimci pratikle,

devrimci kitle mücadeleleriyle, devrimi hızlandırmalıyız.

Devrim sadece öncüyle kazanılmaz. Devrim, milyonlarla kazanılır. Çünkü, devrim, devrimci kitlelerin eseridir. O halde, geniş halk kitlelerini kazanmak, onlarla sıkı bağlar kurmak, bunu daima canlı ve sürekli tutmak, devrimin başarısı için yaşamsaldır. Öncü, devrimi hızlandırmak için devrimci pratiğe başvururken, aynı zamanda işçi ve emekçi kitleleri kazanmak için kitle içinde, ısrarlı, düzenli, planlı bir parti çalışması yapmalıdır. Devrimci komünistlerin kitle içinde çalışma yapması şu anlama gelir; deyim yerindeyse kitlelerin içinde erimelidir. Kitlelerin en ileri, en tutarlı ve en devrimci kesiminin, devrimci işçilerin **yoldaşı** olmalıdır.

Lenin, 1895'de işçilerle birlikte işçilerin kurtuluşu için mücadele birliğini kurar. İşçiler, fabrikalardaki sorunlarını anlatırlar. Lenin fabrikalarda dağıtılacak bildirimleri bu şekilde kaleme alır. İşçilerin sekreterliğini yapar. Bu çalışma sırasında, Lenin'le işçiler iyice kaynaşırlar. Bu çalışma sırasında birçok sosyalist işçi yetişir. Burada yetişen işçiler yıllar sonra, bu döneme dair ve Lenin ile anılarını anlatırken, Lenin'le Plehanov'u karşılaştırırlar. Plehanov hocamızdı, ama Lenin yoldaşımızdı. İşte Lenin işçilerin üzerinde böyle bir etki bırakıyor. Leninistler de işçilerle her zaman en yakın ilişkide olmalı ve daima işçilerle yoldaş olmalıdır.

Siyasal Bir Güç Olmak Yetmez Sosyal Bir Güç De Olmalıyız

Olaylar hızla devrime akarken, proletaryanın siyasal öncü gücünün, yani proletaryanın devrimci sınıf partisinin, devrimci görevleri, olağanüstü olarak artar. Derin bir sistem

krizinin yaşandığı bir süreçte, parti ekonomik, politik ve sosyal krizden yararlanıp tekelleri sermayenin sınıf egemenliğini devirmelidir. Bunun için her durumda işçi sınıfının bağımsız sınıf politikasını izlemeli, görüşleri, politikası, mücadelesiyle **siyasal bir güç olmalıdır**. Siyasal devrimci bir güç, bir parti olmadan, olaylar devrim için ne kadar olgun olursa olsun, devrim için uygun koşullar kendiliğinden devrime dönüşmez. Kaldı ki emekçi sınıfların ekonomik mücadelesine göre, siyasal mücadelenin **önceliği** var. Emekçi kitleler, iktidara, siyasal yolla varırlar. İşçi sınıfının ekonomik, siyasal, kültürel, sanatsal mücadelesine devrimci bir siyasal güç olan işçi sınıfının devrimci partisi öncülük etmelidir.

Komünist partisinin, işçi sınıfının kurtuluş kavgasına öncülük edebilmesi için, siyasal bir güç olması yetmez, aynı zamanda **sosyal bir güç de olmalıdır**. Ne demektir sosyal bir güç olmak. Sosyal bir güç olmak, sosyal yaşamı yönlendiren bir güç durumuna gelmektir. Yani, devrimci sınıf partisi, fabrikalarda, işyerlerinde, kamu emekçilerin olduğu yerlerde, okullarda, kırsal alanda, işçi sınıfı ve emekçi halk kitlelerinin içinde örgütlenmeli buralarda kök salmalıdır. Komünist partisi, kitlelerin içinde derin kök salmamışsa, onları kendi yanına çekmemişse, yani sosyal bir güç haline gelememişse, aldığı politik bir karar doğrultusunda, kitleleri nasıl harekete geçirebilir ya da kitleler kendiliğinden eyleme geçmişse, onları, kendi hedefleri yönünde nasıl etkileyebilir. Hele devrimin güncel olduğu, her an bir devrimci patlamanın olacağı bir süreçte, kitlelerin arasında bir güç olmak, siyasal ve sosyal bir güç, her ciddi kitle eyleminde etkin duruma gelmektir.

Bu topraklar, devrim toprağıdır. Devrimci eylemler ve devrimci ayaklanmalar (irili ufaklı) çok sık olmaktadır. Leninist Parti'nin, eylemler ve ayaklanmalar sırasında, yönlendirici bir güç ve söz sahibi olması için kitlelerle çok sıkı **bağlarımız** ve **ilişkilerimiz** olmalıdır. Kitlelerin içinde bir güç olmanın tek yolu birebir çalışma ve örgütlenme değildir. Kendi dışımızda, her gün sayısız kitle eylemi oluyor. Bizler, olaylar bakımından çok zengin bir yerde, topraklarda bulunuyoruz. İşte kitlelerin içinde bir güç olmanın diğer bir yolu, devrimci kitle eylemlerini desteklemek, güçlendirmek ve yaygınlaştırmaktır. Pratik olarak, Leninistler kitle eyleminin olduğu her yere gitmelidir. Eylemlere, kendi politikalarımız, kendi devrim sloganlarımız, kendi yayınlarımız ve bildirilerimizle gitmeliyiz. Orada nicel olduğu kadar **nitel farklılıklarımızla** buluşmalı ve önde en önde olmalıyız. Etki için bu şarttır.

İşçi sınıfı içinde, emekçi kitlelerin arasında çalışmak ve onları dönüştürmek, Marksist-Leninistler açısından bir tercih değil, **bir zorunluluktur**, Komünist partisinin temel bir **ilkesidir**.

Devrim Milyonların İradesine Dönüştü

Mücadelenin başlangıcında, devrim bir avuç öncünün iradesinden ibaretti. Tarihin ve sınıfı mücadelesinin akışı içinde, devrime binler, onbinler, yüzbinler ve milyonlar katılmaya başladı. Kitlelilik kavramı da buna göre değişime uğradı. Başlangıçta kitlelilik yüzlerle, binlerle ifade edilirdi, bugün milyonlara kadar varan bir gelişme gösterdi. Gezi Haziran Halk Ayaklanmasına milyonlar katıldı. Kadın isyanlarına büyük kadın kitleleri katılıyor. Üste-

lik devrimin kitle gücü, birkaç kentle sınırlı değildir. Birçok kentte yaygın devrimci kitle var. Bu kitleler bir olayda, bir eylemde anında harekete geçiyor, kendi eylemini hemen organize ediyor ve pratik tavrını zamanında koyabiliyor. Hem nicel olarak, hem nitel olarak, **devrim büyük bir güçtür**. Milyonlar gerçek bir devrimci irade koyabiliyor. Kitlelerin devrimci iradesi yeni bir topluma geçişte sonuç alıcı bir güçtür. Dünyayı dönüştürücü bir güçtür. Bu güç **devrimci iradesini defalarca kanıtlamıştır**.

Bugün asıl sorun, bu büyük gücü kucaklamak ve iktidarın ele geçirilmesi yönünde itiş vermek, tutarlı bir biçimde oraya vardırmaştır. Koşulların etkisiyle kitleler kendiliğinden devrimci bir ayaklanmaya girişebilir, fakat **devrimin zaferi ve sosyalizme** kadar varması için, ya da **halk demokrasisi ve sosyalizm mücadelesini** sonuna kadar götürmek için proletaryanın kurtuluş programına sahip devrimci bir komünist parti, Leninist Partinin önderliği gereklidir. Bunu gerçekleştirmek **bizlere düşer!**

İlan Edilmiş Önderlik Değil Kabullenilmiş Önderlik

Proletarya partisi, işçi sınıfının öncü gücüdür. Bu işin abecesidir. Önderlik kavramını başka bir açıdan ele almak gerekiyor. İşçi sınıfı adına hareket ettiğini söyleyen her siyasi hareket, kendini işçi sınıfının önderi olarak ilan edebilir. Hatta görüşleri olmayan ve bu yüzden hiçbir iz bırakmadan dağılan gruplar bile, kendini önder olarak gösterebilir. Gerçek anlamda önder konumunda olmak için, kendini önder olarak ilan etmek yetmiyor; bir değeri de yok. Asıl mesele, kendini önder ilan etmek değil, **kabullenilmiş önderliktir**. Bu şu anlama gelir; ideolojik olarak, siya-

sal olarak ve pratik olarak kendini kitlelere kabul ettirmiş ya da kitleler tarafından, önderliği benimsenmiş olmak. Bu ölçüyü koyunca, birçok siyasi hareketin gerçek anlamda önder konumunda olmadıkları görülür.

Proletaryanın devrimci sınıf partisi Leninist Parti, ideolojik olarak kendini kabul ettirmiştir. Şöyle ki, bugüne kadar Leninist Partinin görüş ve politikalarını kopya etmemiş siyasi hareket yoktur. Bunlardan başka burjuva basın, burjuva yazarlar, burjuva parti temsilcileri bile Leninist Parti görüşlerini alıp devrimci komünist içeriğini boşaltarak kullanmıştır. İşte gerçek devrimci görüşler toplumda bu şekilde yaygınlaşır ve toplumun en ileri kesimleri tarafından benimsenir. Leninist Partinin görüşleri ve kitlelerin arasında hızla taraf buluyor. Leninist Parti siyasi yapısı ve siyasal mücadelesiyle ve kendini kabul ettirmiş bir partidir. Devrimci pratiği de çok iyi biliniyor. Tüm ileri gelişmesine karşın pratikte yetersizlikleri, zayıflıkları var. Bunlar hızla giderilmeli. O zaman devrimci kitleler tarafından kabullenilmiş önderliğinden tam anlamıyla söz edebiliriz.

Gerçek Bir Zafer İçin

Etkin siyasal ve sosyal bir güç olmak için, her zaman kitlelerle sıkı ilişki içinde olmak gerekiyor. Fakat, ilişkilerimizi daha çok kendi aramızda sürdürürsek bu hedefe hiçbir zaman ulaşamayız. Doğada, toplumda ve (canlı bir organizma olduğu için) komünist partide **gelişme yakından uzağa doğrudur**. Proletarya partisi gelişmek istiyorsa, kendini kendi güçleri ve çalışma alanlarıyla sınırlandırmamalı, kitlelere doğru gitmeli ve orada kalıcılışmalıdır. Devrim kavgasında belirli bir misyonları olan sanat kurumları, dernekler, yayımlar,

eylem platformları vb. siyasal ve sosyal bir güç olmada birer araç, mevzi ve dayanaktır. Buralar da yerinde ve doğru değerlendirilirse, istenilen amaca hizmet eder. Fakat, insanlar zamanlarının çoğunu buralarda geçirirse, bu demektir ki, kitlelerle, emekçi semtleriyle, işyerleriyle, okullarla vb. daha az ilgileniliyor. Kendimizi buralara sıkıştırırsak, tam bir gelişme gösteremeyiz. Emekçilerin olduğu yerlerde çalışmak ne kadar zorlu olarsa olsun, devrimin kitle gücü buralardadır. Amaca varmak için hiçbir engel, hiçbir zorluk, yokluk ve yoksunluk bizi durduramaz ve durdurmamalıdır. En çetin, en eşitsiz şartlarda ve yoksunluklar içinde savaşarak o büyük tarihsel zaferi kazandığımızda -zaferimiz kesindir- **o zafer bu şartlarda kazanıldığı için gerçekten çok büyük bir zafer olacaktır!**

BAŞARAMAZSAK

"dostlar, hakikati bilmenizi ve dile getirmenizi istiyorum.

"Yarın tahul gelecek" diyen yorğun, baştan savan Sezarlar gibi değil.

Ama Lenin gibi: Yarın geldiğinde Yapmazsak... mahvolacağız.

Bertholt Brecht

Brecht, Lenin'in anlayışını doğru kavramıştır. Lenin'in anlayışında, sosyalizmin **kesin dünya zaferine kadar** kapitalizme karşı devrimci mücadeleyi aralıksız sürdürme kararlılığı var. Leninist devrim anlayışı son derece canlı ve dinamikdir.

Lenin'in **"mutlaka başaracağız"** anlayışı içinde bulunduğu dünya ve Rusya'nın tarihsel koşulları göz önünde tutularak anlaşılabilir. Verili tarihsel koşullar göstermiştir ki, daha uzun bir süre, sosyalizmi güçlü bir emperyalist-kapitalist sistemin yanında kuracağız. Rusya'da

Ekim 1917'de bu şartlarda sosyalizmi inşa etti. Bu demektir ki, iki sınıf, iki sistem, iki güç arasında, siyasal, ekonomik, toplumsal, kültürel, ideolojik, askeri vb. alanda **sürekli mücadele** olacaktır.

Güçlü bir kapitalist sistemin yanında, sosyalizmin kuruculuk çalışmalarına girişirken, her alanda, **ama her alanda** başaramazsak mahvolacağız. Bu devrimci işçi sınıfının, devrimi başaracak, iktidarı alarak görevlerinin sona ermeyeceği; bu görevin sosyalizmin kuruluşunun tümü boyunca süreceği anlamına gelir.

Doksanlı yıllar, "başaramazsak mahvolacağız" anlayışını birçok sorunun çözümünde ortaya koyan Lenin'i haklı çıkarmadı mı? Sosyalizmle kapitalizm arasındaki savaş, bir yüzyıl boyunca bütünü bütününe devam etti. Bugün Küba da sürüyor. Küba halkı, başaramazsa, ABD emperyalizmi ve bütün kapitalist sistem tarafından yerle bir edileceğini çok iyi biliyor ve işi sıkı tutuyor. Kuşkusuz yarın sosyalizme geçecek halklar öncekilerden farklı şartlarda hareket edecektir. Kapitalist sistemde eski gücünde değil, kriz ve çöküş içinde. Bizden yana olan bu duruma rağmen, sosyalizmle kapitalizm arasındaki savaş sürecektir, Kapitalizm karşısında **kesin üstünlüğü** sağlayana kadar.

Gerçekleştiremezsek...

Rosa Luxemburg'un, Engels'in sözlerinden yola çıkarak söylediği, **sosyalizm ya da barbarlık** görüşlerini, Lenin'in anlayışı temelinde anlarsak gerçek anlamına oturtmuş oluruz. Rosa'nın sözlerinde kesin bir kararlılık ve dinamizm var. Sosyalizme geçilmemesi durumunda, halkı bekleyen büyük tehlike üzerinde duruyor. Alman halkı Kasım 1918 Devrimini

zaferine ulaşırsaydı Almanya'nın, Avrupa'nın ve dünyanın görünümü başka olurdu. Avrupa'da, Almanya'da faşizm iktidara gelemeyecek ve on milyonlarca insan yaşamını yitirmeyecekti. Gerçi sonunda 1945'te faşizme karşı savaş zaferine ulaştı ama büyük bedeller pahasına. Burada şu **dersi çıkarabiliriz: ayaklanma ya da devrim başlar başlamaz hemen sonuç alamazsak aynı sonucu daha ileride almak için daha büyük bedel ödemek durumunda kalırız.** Rosa Luxemburg'un değerlendirmelerinin büyük bir politik önemi var.

Bütün halkların tarihinde, ya da bireylerin yaşamında böyle kritik anlar vardır. Shakespeare'in yaşamında böyle kritik anlar vardır. Shakespeare'in ünlü sözü bu durumun özü ve ötedir: **olmak ya da olmamak işte bütün mesele budur.** Marx'ın Felsefenin Sefaleti'nde George Sand'an alarak aktardığı şu anlatım bunu ifade eder. **her sosyal devrimin arifesinde ya kanlı kavgalı savaş ya da yok oluş.** İşte tarih meseleyi böyle katı bir şekilde ortaya koyar.

Leninist Parti, doksanlardan itibaren proletaryanın ve emekçi halkların önündeki temel sorunu şu şekilde kesinlik içinde koyar: Ya Devrim Ya Ölüm! Bu sorunun bu biçimde konusu, yeni tarihsel ve somut koşullarda, yukarıda anlattığımız anlayışa uygundur. Aynı anlayışla Latin Amerika'da devrimci hareketler tarafından, başka kapsamlarla koyuşunu görüyoruz.

Gezi Haziran Halk Ayaklanması, sonuna kadar gidilmediği için, ardından sermaye ve devlet karşı saldırıya geçti. Bu saldırı yıllarca sürdü. Kitleler harekete geçer geçmez, ne yapıp edip; başarmalıyız, yoksa aynı şeyleri elde etmek için daha ağır sonuçları göze almak gerekecek.

Sorun neden bu kadar **keskin, kesin ve amansızca** konuyor? Çünkü, siyasal ve toplumsal durum, son derece keskin, sloganlarımız, teorik analizimiz, gerçek yaşamın bütün keskinliğini içinde yansıtmalıdır. Karşıt sınıfların mücadelesi o noktaya gelir ki iki taraftan biri diğerini yenmeden, hareket durulmaz; bütün keskinliği ve şiddetiyle varlığını sürdürür.

Dikkat edilirse, bütün küçük burjuva hareketler, Leninist Parti'nin görüş, politika ve sloganlarını çok keskin bulur. Tabii ki, bizim görüş ve sloganlarımız, gerçeği kendi keskin çizgilerinden daha fazlasını yansıtmıyor. Sizin görüş ve sloganlarınız, gerçek duruma bütün keskinliğiyle yansıtmamanın çok **gerisinde** olduğu için, yani siz çok aşağılarda olduğunuz için, aramızdaki seviye farkı bundan ileri geliyor.

Leninist Parti, düşüncelerini teorik analizlerini, sloganlarını, politik taktiklerini keskin çizgilerle ortaya koyarak, sınıf mücadelesini daha iyi bir dünya uğruna devrimci mücadeleye itiş veriyor. Propaganda ve ajitasyonumuz devrimci değilse, sloganlarımız siyasal ve toplumsal gerçekleri **en ileri çizgileri ve en keskin biçimde** ortaya koymazsa işçi sınıfının sınıf kavgasına bir itiş veremez. Sürecin gerisinde kalır.

Müdahale Etmezsek...

Her gün sayısız olay gerçekleşiyor. Bu topraklar olayların zenginliği yönünden, dünyanın en ileri ülkeleri arasında. Fakat Leninist Partinin müdahalesi olmadan, en ileri, en devrimci kitle hareketi bile, kapitalizmin çerçevesinde kalır. Gezi bunun iyi bir örneğidir. O güne kadar ki en büyük halk ayaklanması, Leninistlerin güçlü müdahalesi olmadığı için daha ileriye gidemedi. Yarın da kendiliğ-

den kitle hareketleriyle karşılaşacağız. Kendiliğinden hareket devrimine kadar gitmesi, halk demokrasisi ve sosyalizm hedefine yönelmesi ancak devrimci öncünün doğru müdahalesine bağlıdır. Komünist Parti'nin müdahalesi olmadan, en kapsamlı devrimci dönüşümler bile kapitalizm sınırlarını aşamaz.

Olaylara müdahale yalnızca, eylemlerin yüksek biçimi olan ayaklanmalarda bir zorunluluk olarak kendini dayatmaz. Günlük olarak yaşanan sayısız eylemde de kendini dayatır. Yaşam boşluk tanımaz. Siyasal olaylar sırasında da şayet gerçek devrimci müdahale olmazsa, olaylara reformist ve oportünist siyasetler, geri bir anlayışla müdahalede bulunuyor. Bunun sayısız örneğini her gün yaşıyoruz. Daha ileri gitmek isteyen ve her şeyi göze almış kitleler, uzlaşmacı siyasetlerin geri yöndeki müdahalesi sonucu, etkisizleştiriliyor. Böylece büyük bir devrimci enerji boşa harcanıyor.

Olaylara, sürece devrimci müdahalede bulunma bir çok yolda yapılabilir. En başta politik olarak kitlelerin önüne doğru etkin politik hedef ve pratik görevler koyarak, zamanında harekete geçerek ve anı, somut durumu pratik bir zekayla, hemen pratik tavırla karşılayarak. Bunun için **politik cesaret** gerekir. Ve kitlelerin en tutarlı en ileri ve en mücadeleci kesimine dayanmak gerekiyor. Emekçilerin sınıf ve kitle örgütleriyle sıkı ilişki kurmalıyız. Doğru ve etkin bir müdahale için öncelikle inisiyatif sahibi olmalıyız.

İnisiyatif Koymazsak

Komünistlerin görevleri açısından inisiyatif koymak, yani etkin ve yaratıcı girişim yalnızca belirli alanlarla sınırlı değildir. Mücadelenin bütün alanlarında geliştirilmelidir.

Bunların ilki kitle eylemlerinde inisiyatifli olmaktadır. Yani eylemin içeriği ve geliş biçimine göre, ya da gidişine göre, somut tavrı almaktır. Olaylar ve gelişmelerin beklenmedik ve ani olduğundan, Leninistlerin o anda kendi inisiyatiflerini koymalıdır. Böyle zamanlarda inisiyatifsizlik eylemsizlik, ya da edilgen olma ve eylemin dışında kalmak anlamına gelir. Leninistler **anı kaçırmamak** için, görüş beklemeden, partinin temel anlayışı çerçevesinde inisiyatifli davranmalıdır. O sırada Leninistlerin eylemdeki etkisi anında konan tavra bağlıdır.

Yalnızca kitleler eylemdeyken, hareket halindeyken değil, günlük kitle içinde parti çalışması yaparken, kitle ilişkilerinde de inisiyatifli olmalıyız. Kitlelerin kendi somut durumuna göre yaratıcı olmalıyız. Kitlelerle ilişkilerde **hazır reçete** yoktur. Ve olmaz da! Partinin kitleler üstündeki etkisini artırmak emekçileri sosyalizme partiye kazanmak olmasın gereken bir anlayış ve çalışmadır.

Yaratıcı ve etkin inisiyatif Leninist örgütlenmede de geçerlidir. Denebilir ki, inisiyatifli olmadan bu konuda en küçük bir adım bile atılmaz. Sadece söylenenleri yapmak, hiç kimseyi geliştirmez. Leninist Partinin bu konuda temel anlayışını kavramışsan, onu somut durumlara uygulamak, yaratıcı girişkenlik gerektirir. Bu tavır, yalnızca bu alanda değil, günlük ve basit olarak görülen ama aslında önemli olan işlerin kotarılmasında da geçerlidir. Unutmamak gerekir ki günlük işleri başarıyla yapmak daha büyük sonuçları hazırlar.

İnisiyatifi de yaratıcılığı da geliştiren sorumluluk üstlenmektir. Sorumluluk olmadan hiç kimse gelişmez. Leninistlerin bütün çevresi mutlaka somut sorumluluklar üstlenmelidir. Göstermelik değil gerçek sorumluluk.

Kitlelerin İnisiyatifine Başvurulmazsa...

İnisiyatifli olmak, sadece komünistlerin kendileriyle sınırlı tutulamaz. En az bunun kadar önemli olan bir şey de kitlelerin inisiyatifini harekete geçirmektir. Devrim, kitlelerin inisiyatifine başvurulmadan devrimci enerjileri harekete geçirilmeden başarılmaz. Devrim, emekçi kitlelerin devrimci enerjilerinin harekete geçirilmesinden **başka nedir ki!** Kitle inisiyatifine dayanma, sosyalizmin kuruluşunda da **olmazsa olmazdır**. Sonuç olarak öncünün bilgisi, deneyimi ve çabası kitlelerin inisiyatifini, enerjisi ve çabalarıyla birleştirilmelidir.

Yapılanlarla Yetinirsek...

Yapılanlarla yetinme, devrimci hareketin aşamadığı ve kendi gelişimini daha ileriye gitmesini engelleyen olumsuz bir anlayış olarak bugüne kadar sürüp gelmiştir. Mesela, bir politik kampanya, bir çalışma, iyi bir miting yapma, etkin bir grev, geniş yayın dağıtımı, ya da sosyal medyada etkin olma daha ilerici, bir ayaklanmada etkililik gösterme vb. deyim yerindeyse, yapılanlarla övünme, kendini onunla avutma düşüncelerde iyice yer etmiştir. Bu müzmin muhaliflerin düşünce biçimidir. Oysa **ileriye, daha ileriye** gitmek isteyenlerin düşüncesi tamamen farklı olmalıdır. Şöyle düşünülmemelidir; yapılanlar çok önemlidir, fakat bizi henüz sonuca götürmekten uzaktır. O halde, daha ileriye gidecek şeyler yapmalıyız. Yapılanlarla yetinmek, **devrimi yarı yolda** bırakmaktır. **ancak** daha ileriye giderek ve **yeni şeyler** yaparak hedefe ulaşabiliriz.

Hatta yapılanları yeniden ele alır, eksikliklerimizi, toyluklarımızı, zayıflıklarımızı ve hatalarımızı tespit eder, böylece nasıl **daha iyi yapacağımızı** ortaya çıkarırız.

Hedefe Varacağız, Ama Mutlaka Varacağız!

YAPMAZSAK GELECEK KUŞAKLAR TARAFINDAN MAHKUM EDİLMEK İSTEMİYORSAK

Devrimler, ezilen ve sömürülenlerin festivalleridir. Halk kitleleri, bir devrimde olduğundan başka hiçbir zamanda yeni bir toplumsal düzenin yaratıcıları olarak bu kadar aktif bir şekilde öne çıkacak konumda değildir... Eğer kitlelerin bu şenlik enerjisini ve devrimci şevkini doğrudan ve kararlı yolda amansız ve özverili bir mücadele yürütmek için kullanmazsak... hain olacağız.

Vladimir Lenin

Devrimde doğru olan bu anlayış, devrim öncesi için, devrime hazırlık sürecinde de geçerlidir. Olaylar devrime akarken, devrim kendi zorunluluğunu herkese kabul ettirmişken eğri doğru bir müdahalede bulunmaz ve bu yüzden devrim elimiz arasında akıp giderse, gelecek kuşaklar bizi en sert sözlerle mahkum edecektir.

Devrimci durum, yıllar içinde sönmesi bir yana gitgide, daha bir canlı ve gelişkin. Tekelci sermaye ve faşist iktidarı, tüm baskı, saldırı ve katliamlara rağmen emekçi halk kitlelerini sindiremedi. Dünyayı değiştirme hedefli böylesi devrimci hareketi sindireceklerini sanıyorlar. Devrimci kitleler en ağır baskı altında bir devrimci süreci ayakta tutma kesin ve etkileyici kararlılığını gösterdiler. Devrimin nesnel ve öznel koşulları başka zamanlar kolay kolay

olmayacak kadar, bir araya gelmiştir. Bu durumda, devrim için en uygun koşulları, devrime çevirmek için, proletaryanın ve proletaryanın devrimci sınıf partisinin müdahalesi şarttır.

Bunun için başvuracağımız öğeler, bilinç, irade ve eylemdir. Öncelikle önümüzdeki ivedi devrimci görevin, devrimi pratik olarak örgütlemek olduğunun bilincinde olmamız gerekiyor. Bunu söyleyen bir hareket, pratikte buna uygun konumlanmalı. Ve buna uygun davranmalıdır. Devrim için koşullar her zaman bu denli uygun olmaz. Devrimi yapan kitleler değil, devrimci Kitlelerdir. O halde, devrime öncülük görevlerini pratikte yerine getirmesi için devrimci kitleleri teşvik etmeli, onları yüreklendirmeliyiz.

Öncünün müdahalesi, kesin bir irade koyma kararlılığı olmadan yapılamaz. Devrimci iradeyi, her koşulda, her durum ve her ortamda göstermeliyiz. Olaylar düzenli ve planlı değil, düzensiz ve sayısız rastlantının etkisiyle beklenmedik anda, beklenmedik biçimlerde patlak verebilir. Hiç umulmadık bir anda irade koymak gerekebilir. İşle o zaman çekinmeden, tereddüt etmeden, yalpalamadan **parti iradesi** koymak zorunluluğuyla karşı karşıya kalabiliriz. Hayır, hata yaparım endişesiyle, etkisiz kalamayız. İnsan sadece iki halde hata yapamaz: Biri ana rahmindeyken, diğeri tabuttayken. Bunun dışında, insanlar hata yapabilir. Yeter ki büyük tarihsel hatalar yapmayalım. Hatta yapacağız, ama öğreneceğiz, çelikleşeceğiz, yetkinleşeceğiz.

Bugüne kadar daima şunu gördüm ki, devrimci yola girmiş gerçekten güvenilir karakterdeki herkes... yenilgilerinden devamlı olarak yeni güç devşiriyor ve tarihin akıntısında ne kadar yüzerse, o kadar azimli oluyor.

Karl Marx

Komünistler, zaferleri kadar, yenilgilerinden de öğrenirler. Hatta denilebilir ki yenilgilerimizden daha çok öğreniriz. Bizler, hatalarımızdan öğreneceğiz. Hayır, olanlara ileri yönde, müdahale ederken **hata yapmaktan** korkmayalım. Devrim gözlerimizin önünde geçip giderken, **etkisiz kalmaktan** korkalım. Hatalar düzeltilebilir. Yol açtığı sorunlar giderilebilir. Ama ellerimizden akıp giden devrimi bir daha kolay kolay yakalayamayız. Aynı ırmakta iki kere yıkanılmaz.

"Marx, bir insanın edebi olarak yapabileceği en büyük şeyi yaptı: Dünyanın fikrini değiştirdi." George Bernard Shaw

Biz uzun zamandır bunu belirtiyoruz. İnsanların düşüncelerinde köklü bir değişiklik oldu. Bu gelişme, yani nitel değişim, komünizmi bir teori, bir politik hareket, bir toplumsal hareket ve toplumsal bir sistem olarak görenlerin yerine getirmesiyle gerçekleşti. İnsanların bilincinde köklü bir değişiklik olması şu anlama gelmektedir ki, dünyayı değiştirme düşüncesi, yani devrimci teori insanlar arasında **maddi bir güce dönüşmüştür**. Shaw'ın çok önceleri gördüğü ve bizim defalarca söylediğimiz bu gerçekten sonra bile reformistler, kitleler devrime hazır değil diyebiliyorlar. Onların bakışı gerçekleri yansıtmıyor.

Biz Bernard Shaw'ın sözlerini, günlük çalışmadaki **alışkanlıklarımız**'a uygulayalım. Gerek kitle içinde çalışma yaparken, gerek bir işi örgütlerken ve gerekse siyasi faaliyetlerde belirli bir alışkanlık oluştuğunu gözlemliyoruz. Önceki dönemin ihtiyaçlarına göre belirlenmiş bir çalışma ve örgütlenme tarzımız var. Çevremize ve kitlelere bununla yaklaşıyoruz.

Durum değiştiği halde biz eski alışkanlıklarımızı sürdürüyoruz. Devrim ellerimizden kayıp giderken eski alışkanlıklarımızda ısrar edemeyiz. Bu konuda **fikrimizde bir değişiklik yapmamız gerekiyor**. Mücadelenin ve örgütlenmenin **yeni gereksinimi karşılayacak** çalışma fikri ve yollarını bulmalıyız.

Diyelim bir dağın zirvesine çıkmak istiyoruz. Kendimize bir yol seçtik. Tüm çabamıza rağmen gittiğimiz yolun bizi oraya götürmediğini gördük, anladık. Bu durumda aşağı inip bizi zirveye götüreceğ başka bir yol ararız. Bu şekilde zirveye yukarı çıkana kadar denemeye devam ederiz. Sonunda bizi zirveye götüreceğ yolu tanırız. **illaki zirveye çıkacağız**. Siyasal ve toplumsal çalışmalarda da böyle davranmalıyız ve bir alışkanlık haline getirdiğimiz çalışma ve örgütlenme tarzı bizi sonuca götürmüyorsa, yenisini bulmalıyız.

Komünistler, **inatçı** bir karaktere sahip olmalıdır. İstedini alan, ya da tutuğunu koparan, **mutlaka sonuç alıcı** bir anlayışla hareket etmelidir. İnatçı-sonuç alıcı karakterde olmak, kapitalizme karşı devrim mücadelesi sürecinde olduğu gibi, devrimden sonra sosyalizmin kuruluş dönemi boyunca da sergilenmelidir. Emperyalist-kapitalist bir dünyanın yanı başında devrim yapmak ve sosyalizmi inşa etmek için inatçı ve Fidel Kastro yoldaşın deyimiyle **sağlam karaktere** sahip olmak lazım.

Sen Yolunda Yürü

Sen yolunda yürü ve bırak ne derlerse desinler!

Karl Marx-Kapital

Leninist Parti bugüne kadar bildiği doğru yolda yürüdü. Bu Marksizm-Leninizmin çizdiği işçi sınıfının

kurtuluşu yoludur. Leninist Parti devrimci teoriye dayanarak devrim programını ortaya çıkardı. Politikalarına, pratiğine, taktiklerine yön veren bu program oldu. Politikalarını ve pratiğini belirlerken dönüp kimsenin ağzına bakmadı, ne derler diye. Parti devrimci teorinin aydınlattığı yolda ilerledi. **durmadan ilerledi**: Leninist Parti'nin görüşlerinin önüne, önce **sessizlik duvarı** ördüler. Ama bu arada Leninist Parti'nin politik görüşleri yayılmaya devam etti. Bunun karşısında sessizlik duvarı hiçbir işe yaramayınca, ürkekçe, cahilce laf atmaya başladılar. Örnek "*biz hazır değilsek devrimci durum yoktur*" ya da "*Geçici Devrim Hükümeti ayakları yere basmayan bir öneridir*" vb. Devam "*Yaprak kıpırdamıyorken, siz iç savaştan söz ediyorsunuz*" vb. vb. Bu ara Leninist Parti'nin görüşleri etki alanını genişletti. Ve yolunda yürümeyi aralıksız sürdürdü. **Sonrası**, Leninist Parti'nin görüşleri nesnel toplumsal gerçekler ve sınıf savaşının gerçeklerini yansıttığı, yaşamın kendisini anlayıp açıkladığı için, zaman içinde ve pratikte doğrulandı. Leninist Parti'nin görüşleri gerçekleri yansıtıyor. Gerçekler bizden yana. Ve gerçekler, kendi gerçekliğini, en sonunda kendi gerçekliğini, kendisine karşı çıkanlara da **kabul ettirdi**. Dün Leninist Parti'nin devrimci görüşlerine karşı çıkanlar, bugün, bu görüşleri utanmazca "aşırmağ" için birbiriyle yarışıyorlar. Tabii ki devrimci içeriği boşaltılmış ve geriye sadece biçimsel yönü, lafzı kalmış olarak...

Leninist Parti'nin görüşleri, yalnızca nesnel gerçekleri yansıtmıyor, onu değiştirici bir niteliğe de sahiptir. Leninist görüşler, nesnel toplumsal gerçeklik karşısında aktiftir, dünyayı değiştirmede etkilidir.

Kitle içinde parti çalışması yapanlar, Leninist Parti'nin mücadelecilik karakterini, kitle ilişkilerinde de göstermelidir. Küçük burjuva siyasetlerin ön yargılarına, yargılarına, ne dediklerine aldırış etmeden, kitleleri **partiyeye, devrime ve sosyalizme** kazanmak için tüm yeteneğini, güç ve enerjisini ortaya koymalıdır. Leninist Parti'nin **pratikte doğrulanan** devrimci görüşlerini işçilere, emekçi kitlelere götürmek için, her zamanki çalışma biçimini aşarak, ileriye **daha ileriye** gitmelidir. Devrimi pratikte örgütlemeye uygun bir çalışma biçimi ve temposuna geçerek, **şimdi devrim zamanı**'na denk bir pratik sergileyerek sonuca ilerle durmadan ilerle!

Tarih Yaratmalarla Dolu

Tarih, yeni yaratmalarla yeni gelişmelerle ilerler. Proletaryanın sınıf mücadelesi tarihi ve sosyalizm tarihi bunun örnekleriyle doludur. Proletarya sınıf örgütlenmesinde, sınıf mücadelesine itiş veren yeni örnekler yarattı. Yine sınıf mücadelesinin gelişmesinin gereksinmelerini karşılamak için mücadelenin bir çok biçimine başvuruldu. Ülkelerin somut durumunun gerektirdiği mücadele yol ve yöntemleri izliyor. Kitlelerin örgütlenme, mücadele biçimleri temel olanların yanında ve çalışma biçimlerinin yaratıcılığı sonsuzdur. Yarın bunlara yeni örnekler katılacaktır.

Sosyalizmin kuruluş dönemi yaratıcı üretkenliğin örnekleriyle doludur. Sovyet halkının, Doğu Avrupa Halk Demokrasili ülkeleri ve diğer sosyalist ülkelerin insanların yaratıcılığı olmasaydı. Sosyalizm iki gün bile ayakta kalamazdı. Ekonomide, toplumsal ilişkilerde örgütlenmede sanatta, düşünce üretiminde yaratıcılık örnekleri elle tutulur bir gelişme gösterdi.

Leninist Parti sınıf mücadelesinin pratiğinde, örgütlenme ve mücadelenin, çalışmanın yeni ve ileri örneklerini yaratmalıdır. Kitle içinde çalışan Leninistler, devrimci kitle mücadelesinin deneyimlerinden ama onunla sınırlı kalmayacak etkileyici örnekler yaratmalıdır. Parti, yaratıcı üretkenlikle ileri gidecektir.

Devrim Odaklı Mücadele

Kitle yaratıcılığının temelinde yeni bir toplum kurma amacı yatıyor. Yeni bir toplum ve yeni ve üstün bir hayattan başka hiçbir şey, insanları bu denli derinden etkileyemez ve ölüm-kalım eylemlerine çekemez. Geçmişte insanlığın en parıldayan dönemleri bile, bugünün insanlarına esin veremez, insanlar daima gelecekte esinlenirler, özlemleri, umutları geleceğe dairdir.

Mücadele, örgütlenme, çalışma tarzı vb. yeni bir gelecek uğruna savaşımın sıkı sıkıya ilişki içindedir. Ve geleceğin etkisiyle gelişir. Yeni bir geleceğe geçiş biçimleri sonsuzdur. Fakat geçiş biçimleri ne olursa olsun, açık olan tam geçişin devrimle olacağıdır. O halde mücadele devrim odaklı olmalıdır.

Leninistler kitle içinde parti çalışması yaparken emekçilerin günlük ekonomik ve sosyal istemleri ve bu yöndeki mücadelesi karşısında kayıtsız kalmazlar, fakat mücadeleyi devrim odaklı yürütürler. Çünkü halk demokrasi ve sosyalizm hedefi günlük mücadeleyle, mücadelenin genişletilmesi, artırılmasıyla gerçekleşmez. Sosyalizme nitelik sıçramasıyla varılır.

GÜCÜMÜZ

BİRLİĞİMİZDEN GE

Dört Devrim Dalgası

..... taylan ışık

15-16 Haziran işçi sınıfı ayaklanması, Türkiye tekeli burjuvazisinin ve başta ABD olmak üzere emperyalistlerin yüreklerini ağızlarına getirmişti. Türkiye'nin burjuva sınıfı, tarihinde böyle bir korkuyu ilk defa tadıyordu. 12 Mart 1971 faşist darbesinin başlıca nedenlerinden birisi bu idi. Özellikle ABD emperyalizmi, Türkiye tekeli sermaye sınıfına, işçi sınıfı hareketiyle birlikte devrimci hareketi ve yoksul köylü hareketini faşist terörle bastırmasını tavsiye ediyordu.

15-16 Haziran Ayaklanması duru gökte çakan bir şimşek değildi; arkasında yıllara yayılmış irili ufaklı grevler, fabrika işgalleri, yoksul köylülerin toprak işgalleri ve öğrenci gençliğin devrimci kitle eylemleri vardı.

İşçi sınıfı hareketiyle yoksul köylü hareketini devrimci hareketle birleşmeden bastırmak, burjuva

sınıf ve ABD için acil ihtiyaç haline gelmişti. Çünkü hareketin gerçek bir devrim hareketine dönüşme belirtileri ve koşulları her geçen gün daha belirgin biçimde açığa çıkıyordu. 12 Mart askeri faşist darbesi, önleyici bir karşı-devrim hareketi idi.

Deniz Gezmiş'in tutsak düşüğü anlarda "*nereden geliyorsun*" diye soran zamanın İçişleri Bakanına "*Devrim yapmaktan geliyorum*" yanıtını vermesi, devrim ve iktidar bilincine işaret ediyordu. Bir devrim dalgasıydı...

Tekeli sermaye sınıfı, ilk büyük devrim dalgasının önünü böyle kesti.

İkinci büyük dalga, 70'li yılların ikinci yarısında kabaran görkemli devrim dalgasıydı. İşçi sınıfı, daha baştan itibaren hareketin en önündeydi. İşçi sınıfı hareketine, öğrenci gençliğin devrimci kitle hareketi kısa zamanda eşlik etmeye başladı.

Kentin yoksul ve küçük burjuva kitleleri arkalarından geldi. Hareket, kasaba ve köyler dahil her tarafa yayıldı; Türkiye ve Kürdistan'ı kapladı.

Tekelci sermaye sınıfı, I. ve II. MC faşist hükümetleriyle ilk önlemlerini almaya başladı. MHP'li faşistleri özellikle devrimci öğrenci gençliğin üzerine salarak hareketin önünü kesmeye çalıştı. Sonuç alamadı. MHP'li faşistlerle asker ve polisi koordineli biçimde sahaya sürdü. Bu politika, ateş üzerine dökülmüş benzin etkisi yaptı.

İşçi sınıfı, grevlerle, fabrika işgalleriyle, politik istemlerle daha bir öne çıktı. Uzun on yıllar sonra ilk defa Taksim'de kutlanan 1976 1 Mayıs'ının kitleselliğinden tek elci sermaye sınıfı ve ABD emperyalizmi gerekli mesajı aldılar. Sınıf savaşı hızla iç savaş aşamasına doğru ilerliyordu. II. MC faşist hükümeti, 1977 1 Mayıs katliamını gerçekleştirerek gerici iç savaş gayri resmi biçimde ilan etmiş oldu.

Tekelci sermaye sınıfının Süleyman Demirel-Türkeş-Erbakan üçlüsünden oluşturduğu faşist II. MC hükümetiyle (Milliyetçi Cephe Hükümeti) ilan ettiği gerici iç savaş işçi sınıfının, devrimci öğrenci gençliğin, kent ve köy yoksullarının devrimci iç savaşıyla karşılandı. İzmir Tarih "direnişi" gerçekte bir ayaklanmadı. Maraş katliamı örneğinde olduğu gibi, faşist devletin her katliamı büyük devrimci kitle eylemleriyle yanıtladı. Hareket, Türkiye ve Kürdistan'ın her köşesine yayılarak hem nicelik hem de nitelik olarak dev bir dalgaya dönüşüyordu. Dahası, kitle hareketi artan şekilde silahlı biçimlere bürünmeye başlamıştı.

İşçi sınıfının, emekçi kitlelerin, öğrenci gençliğin devrimci kitle ha-

reketinin ve bu hareketin giderek silahlı biçimlere bürünmesinin arkasında Türkiye tek elci kapitalizminin ekonomik ve siyasi bunalımı vardı.

Ekonomik bunalım yapıldı. Aşmak için sömürüyü yoğunlaştıracak ve sermaye birikiminin önündeki tüm engelleri kaldıracak 24 Ocak kararlarına ihtiyaç vardı. Demirel hükümeti, Özal'ın başkanlığında bir kurula kısaca, "24 Ocak Kararları" denilen kısa programı hazırlattı. 1980 24 Ocak Kararları'nın ilanı işçi sınıfının, emekçilerin, yoksul köylülerin ve kent yoksullarının devrimci kitle eylemlerine Türkiye ve Kürdistan tarihinde o zamana kadar görülmemiş bir ivme kattı.

Bu, bir devrim dalgasıydı. Tekelci sermaye sınıfı ve emperyalist-kapitalist sistemin o zamanki jandarması görevini üstlenmiş olan ABD emperyalizmi büyük bir korkuya kapıldılar. Korkunun büyüklüğünü, 12 Eylül askeri faşist darbesinin başı faşist Kenan Evren bir cümleyle özetlemişti: "Biz şimdi burada olmasaydık onlar (devrimci güçler) burada (iktidarda) olacaktı." Tekelci sermaye sınıfı ve ABD, buna tüm emperyalist güçler demek daha doğru olur, durumu işte böyle değerlendiriyorlardı.

15-16 Haziran
Ayaklanması duru gökte
çakan bir şimşek değildi;
arkasında yıllara yayılmış
irili ufaklı grevler,
fabrika işgalleri, yoksul
köylülerin toprak işgalleri
ve öğrenci gençliğin
devrimci kitle eylemleri
vardı.

12 Eylül askeri faşist darbesi, esas olarak bu korkudan doğan bir ihtiyaçtı. Devrim dalgasının bastırılması gerekiyordu. ABD'nin "our boys"u, yani "bizim oğlanlar"ı 12 Eylül askeri faşist darbesini bu koşullarda ve bu ihtiyaçlarla düzenlediler. 12 Eylül 1980 askeri faşist darbesi katıksız bir karşı devrim hareketiydi.

Bu ikinci devrim dalgası, kitlesellik ve kullanılan mücadele araçlarının hem nitel hem de nicel büyüklüğü bakımından birinci devrim dalgasıyla kıyas kabul etmeyecek derecede büyüktü. Bu anlamda faşist Evren, yukarıda aktardığımız ve efendilerinin görüşünü yansıttığından şüphe duyulmaması gereken sözlerinde haklıydı.

12 Eylül askeri faşist darbesi, devrimci dalganın koşullarını ortadan kaldıramadı. Ama bir süre için de olsa, devrimci dalgayı bastırabilirdi.

Ancak tekelci sermaye sınıfı ve ABD emperyalizminin yanıldığı nokta şuydu: Deniz Gezmiş ve yoldaşlarından farklı olarak, tüm görkemine rağmen bu ikinci devrim dalgası sırasında devrim ve iktidar fikri, örgütlü devrimci güçlerde yoktu. Kimse bir devrimle iktidarı ele geçirmeyi aklından geçirmiyordu.

12 Eylül askeri faşist darbesi, devrimci dalganın koşullarını ortadan kaldıramadı. Ama bir süre için de olsa, devrimci dalgayı bastırabilirdi.

Koşulları ortadan kaldırılamayan devrimci dalga bir süre sonra tekrar ortaya çıkacaktı.

1986'nın 18 Kasım'ında başlayan Netaş Grevi, 12 Eylül faşizminin karanlığını yırtan bir kıvılcım olarak düştü sınıf mücadelesinin orta yerine. İşçiler, 12 Eylül faşizminin sıkı yönetim koşullarında örgütlenmeyi başarabilmişti. Bu, faşizmin hiç beklemediği bir gelişmeydi.

Yaklaşık üç yıl sonra 1989'da kısaca, "Bahar Eylemleri" diye adlandırılan işçi sınıfının grev ve çok değişik biçimlerdeki eylemleri patlak verdi. Netaş grevi bir ilk kıvılcımdı. "Bahar Eylemleri" bu kıvılcımın devamı olarak bir meydan okumaya dönüştü. Sadece 7 Mart 1989'dan aynı yılın 18 Mayıs'ına kadarki kısa zaman diliminde yaklaşık 224 grev gerçekleşmişti.

İşçi sınıfı cephesinde bu gelişmeler olurken öte yandan, fazla hissettirmeden, ama geleceği saracak gelişme yavaş yavaş kendine yol açıyordu. Bu, Kürdistan'da faşist devletin katlettiği gerillaların ailelerine yapılan "taziye ziyaretleri"ydi. Kürt halkı, yavaş yavaş ve sessiz biçimde devlete meydan okumaya başlıyordu. Bunun bir meydan okuma olduğundan hiç bir şüphe yok. 1990-1992 arası sürecek ve tekelci sermaye sınıfı ile onun politik kurumlarının ağızlarını yüreklerine getirecek serhıldanların ilk filizleri işte bu "taziye ziyaretleri"nde atılıyordu.

Tekelci sermaye sınıfı ve faşist devlet, sürecin nereye evrildiğini kavramakta gecikmedi. Sınıf savaşı bir üst aşamasına, iç savaşa doğru yol alıyordu. Zamanın hükümetinin başı Özal, bir yandan kitlelere "demokratikleşme, devleti küçültme" mesajları verirken, diğer yandan el altından 80'li yılların MHP'li katillerini topluyor; iç savaş hazırlıklarını yapıyordu. Yeni bir devrim dalgasının

uğultusunu tekelci sermaye sınıfı ve faşist devlet duymaya başlamıştı. Sosyal reformist ve onların izinden giden oportünist hareketlere gelince, onlar kulaklarına gelen uğultuya “kedidir kedi” diyor, kulak üstü yatmaya devam ediyorlardı.

*Devrimin yeni dalgası
zindan savaşları ve
tutsakları destekleyen
emekçilerin eylemleriyle
zirveye ulaştı.*

1990, 12 Eylül faşizminin bastırıldığı devrim dalgasının tekrar yüzeye çıkmaya başladığı yıl oldu. Faşist terörle bastırılan ama koşulları ortadan kaldırılamayan devrimci dalga kendini tüm yönleriyle kendini gösteriyordu. Kürdistan serhıldan alanlarına dönmüştü. ABD emperyalizminin “Körfez Savaşı”nın yarattığı koşullar Kürdistan devrimine olağanüstü bir ivme katmıştı. Kürt halkı içinde Kürdistan’ın ilan edileceği umudu yaygınlaşmıştı, UKH ilk defa “Geçici Devrim Hükümeti” konusunu gündemine alıyordu.

1 Mayıslar, devrimci güçlerin faşist devlete ve sermaye sınıfı düzenine meydan okuma, her tarafı savaş alanına çevirme günleri olmuştu. Kürdistan’da gerilla mücadelesinin yanı sıra devrimci kitle eylemleri, serhıldanlar birbiri peşi sıra patlak verirken Türkiye’de de devrimci kitle eylemlerine devrimci silahlı mücadele eşlik ediyordu.

Tekelci sermaye sınıfının buna yanıtı faşist Ağar’ın “bin operasyon yaptık” dediği katliamlar politikası oldu. Açık infazlar, gözaltında ölümler ve kayıplar, “beyaz toroslar” adı

verilen kaçırıp katletmeler egemen sınıfın döneme ilişkin ana politikası oldu.

Şüphesiz bu, devrimci durumdu. Ekonomik krize politik kriz eşlik ediyor; kitlelerin eylemlerinde ve devlete saldırılarında olağanüstü bir artış yaşanıyordu. Tekelci sermaye sınıfı egemenliğini, düzenini ancak katliamlarla, ağır faşist baskı ve terörle ayakta tutabiliyordu. “Bin operasyon”, dönemiydi; dönemin başbakanı Çiller, devletin politikasını “devlet için kurşun atan da yiyecek de şerefli” sözleriyle özetliyordu. Kurşun atmak-kurşun yemek: tekelci kapitalist düzeni, sermaye sınıfı egemenliğini ayakta tutmanın yegane yolu olmuştu.

Faşist devlet, kabaran devrim dalgasını bastırabilmek için, kuşkusuz, emperyalistlerin bilgisi ve onayı dahilinde, yeni bir katliamlar dönemi başlattı. Kürdistan’da köylerin bombalanması, yakılması, boşaltılması, insanların topluca kaçırılıp katledilmeleri; Türkiye’de Sivas, Gazi-Ümraniye katliamları, ev baskınlarında açık infazlar, zindan katliamları, silahlı çatışmalar iç savaşın boyutlarını gösteriyordu.

Devrimin yeni dalgası zindan savaşları ve tutsakları destekleyen emekçilerin eylemleriyle zirveye ulaştı. Başlangıcını 1990 yılı olarak ele alabileceğimiz bu devrimci süreçte Leninist Parti, sınıf savaşının iç savaş aşamasına geçtiğini; iç savaşta proletaryanın ve müttefiklerinin iktidarın ele geçirilmesi hedefi için savaşmaları gerektiğini, bu hedefin en somut halinin Geçici Devrim Hükümeti olduğunu ortaya koydu.

Faşist devlet ve tekelci sermaye sınıfı bu devrimci dalgayı baskı, terör ve katliamlarla bastıramadı. 2001

Ankara Esnaf ayaklanması, devrim dalgasının zirvesi oldu. Tekelci sermaye sınıfı, emperyalistlerin doğrudan yönlendirmesiyle, alelacele, Ecevit-Bahçeli hükümetini düşürdü. Kitlelere umut verecek yeni bir iktidara ihtiyaç vardı. Dinci faşist iktidarın yolu böyle açıldı. Dinci faşist iktidar, bir yandan asla tutmayacağı vaatlerde bulunurken diğer yandan emperyalistlerin açık desteği sayesinde bol kredi dağıtarak kitlelerin öfkelerini yatıştırmaya çalıştı.

Kürt halkı, uzlaşmacı siyasetin de etkisiyle, dinci faşist iktidarın gerçek, katliamcı, ırkçı, şovenist yüzünü göremedi; umuda kapıldı. 90'lı yıllar boyunca faşizmin ağır baskı, terör ve katliamlarıyla yorulmuş kitlelere, sosyal reformist partilerin ve liberallerin katkısıyla dinci faşist iktidarın vaatlerine kandılar; bekle-yişe geçtiler.

Tekrar ayağa kalkmaları için yanılısamalarından kurtulmaları gerekiyordu. Yanılısamalardan kurtulmaya başladıkları an devrimin yeni bir dalgasının başlaması kaçınılmazdı.

2013 Haziran Halk Ayaklanması'na böyle geldik.

Dinci faşist iktidarın sahte ve demagojik "demokratik" vaatleri bir süre için etkili oldu ve emekçi sınıflar dahil belirli kesimlerde yanılısamalar yarattı.

Dinci faşist iktidarın gerçek yüzünü gizleyip kitlelere olduğundan çok farklı görünmesindeki başarıda, kimi sosyal reformist partilerin, darkafalı liberallerin, uzlaşmacıların özellikle "başörtüsü" bahanesiyle dinci faşistlerle kurdukları "ittifak"ın; dinci faşist iktidarın emekçi semtlerin en yoksullarına gıda-kömür "yardımı" yapmasının; burjuva

basının neredeyse hepsinin büyük bir propaganda kampanyasıyla dinci faşist iktidarı desteklemesinin, "demokrat" görüntüsünü pekiştirmeye çalışmasının vb vb payı oldu.

Kürt halkının dinci faşist iktidar hakkında büyük bir yanılısamaya kapılmasında UKH'nin uzlaşmacı siyasetinin önemli bir rol oynadığının altını çizmek gerek. Dinci faşist iktidarın başı, zor durumdaki faşist devlete, savaş hazırlıkları yapması, devletin Kürdistan'da neredeyse ortadan kalkmış otoritesini yeniden sağlaması için gerekli zamanı kazandırmak için olmadık vaatlerde bulundu. UKH'nin dinci faşist iktidarla "barış" görüşmelerine başlaması bu yanılısamaları pekiştirdi. Öyle ki, sonraki süreçte tüm ve gerçek katliamcı yüzüyle Kürt halkının karşısına çıkacak olan dinci faşist iktidar ve onun başına "Kürt halkının dostu" gözüyle bakılır hale gelindi.

Dinci faşist iktidar ve onun başı, tekelci sermaye sınıfının sarsılan egemenliği, kendi iktidarı ve faşist devletin otoritesinin az çok sağlamlaştığına kanaat getirince kitlelerin karşısına gerçek ırkçı, faşist yüzüyle çıkmaya başladı.

Dinci faşist iktidar ve onun başı, tekelci sermaye sınıfının sarsılan egemenliği, kendi iktidarı ve faşist devletin otoritesinin az çok sağlamlaştığına kanaat getirince kitlelerin karşısına gerçek ırkçı, faşist

yüzüyle çıkmaya başladı. Artık yüzündeki maskeyi yavaş yavaş indirmeye başlayabilirdi.

Emekçi sınıflar ve Kürt halkı, dinci faşist iktidarın gerçek yüzünü görmeye başladıkça, büyük bir hayal kırıklığı ile yanılısamalarından kurtulmaya başladılar. Zaman zaman yoğunluğu düşse de aslında devam eden iç savaş tekrar yoğunluk kazanma sürecine girdi. Dinci faşist iktidarın polis, asker, sivil faşist terörü kentlerin ilerici-demokrat kitleleriyle emekçi sınıflar arasında dinci faşist iktidara karşı olan kin ve öfkeyi hızla artırıyordu.

Ayaklanmanın değerlendirilmesi başka bir konu ama Haziran Halk Ayaklanmasının tekelci sermaye sınıfı egemenliğini temellerinden sarstığı tartışma götürmez.

Patlama 2013 Mayıs'ının son gününde oldu. Taksim Gezi Parkını ortadan kaldırıp yerine kışla yapma girişimi, önce bir avuç kişinin direnişiyle karşılaştı. Dinci faşist iktidarın ısrarı ve direnişi zorla bitirme girişimi ateşe dökülmüş benzin etkisi yaptı. Bir avuç insanın başlattığı direniş, bir kaç gün içinde önce binlerce insanın, arkasından yüzbinlerin katıldığı ayaklanmaya dönüştü. Gezi Parkında bir avuç kişiyle başlayan direniş kupkuru bozkırı tutuşturan kıvılcımdı aslında. Bozkır tutuştu. Bütün Türkiye'ye yayıldı ve Türkiye tarihinde daha önce hiç görülmemiş bir ayaklanma başladı. On

milyon insanın katıldığı düşünülen ayaklanma bir aya yakın sürdü.

Ayaklanmanın değerlendirilmesi başka bir konu ama Haziran Halk Ayaklanmasının tekelci sermaye sınıfı egemenliğini temellerinden sarstığı tartışma götürmez. Ne 15-16 Haziran İşçi Ayaklanması ne de 70'li yılların (silahlı çatışmaları da içeren) büyük devrimci kitle eylemleri Haziran Halk Ayaklanmasına benziyordu.

Kürt halkının dinci faşist iktidar hakkındaki yanılısamalarından kurtulması için kısa da olsa bir süre daha beklemek gerekecekti. RTE'nin IŞİD'li katil sürülerinin saldırdığı Kobane için "Kobane düştü düşecek" açıklaması bu yanılısamanın kırılmasında dönüm noktalarından biri oldu. 6-8 Ekim Serhıldanı böyle patlak verdi. Haziran Halk Ayaklanmasından sonra 6-8 Ekim Serhıldanı, 1991-1992 Serhıldanlarını aşan bir şiddetteydi. Tekelci sermaye sınıfı ve faşist devlet bir kez daha cehennem ateşini görmüştü.

Artık ayaklanmalar, devrimci kitle eylemleri, grev ve gösteriler ateş üstündeki mısır taneleri gibi, durup durup bir orada bir burada patlıyordu. Kısaca, "Hendek Savaşları" adı verilen ama gerçek ve bilimsel tanımlama gerekirse, "Kent Savaşları" dememiz gereken ayaklanma, 6-8 Ekim Serhıldanından bir-bir buçuk yıl sonra patladı. Bu ayaklanmanın başlangıç tarihini 2015'in Temmuz'una kadar götürmek mümkün. Kürt halkının devrimci güçleriyle faşist devlet arasındaki çatışmalar en şiddetli aşamasına Kasım 2015-Şubat 2016 arasında ulaştı. Faşist devlet, devrimci güçlere karşı, kimyasal silah dahil, her türlü savaş aracını kullandı.

Bu, birleşik devrimin günümüze kadar gelen yeni bir dalgasıydı. Tekelci kapitalist düzenin ekonomik ve politik krizinin derinleşerek sürmesi devrimin bu son dalgasına süreklilik kazandırdı. Devrimin dalgası büyüdükçe dinci faşist iktidar güçten düştü; dinci faşist iktidar güçten düştükçe zor araçlarına daha çok sarılarak yüzündeki tüm maskeyi indirdi.

*Artık ayaklanmalar,
devrimci kitle eylemleri,
grev ve gösteriler ateş
üstündeki mısır taneleri
gibi, durup durup
bir orada bir burada
patlıyordu.*

Bugün sosyal reformist partileri bile hareketlendiren işçi sınıfı ve devrimci kitle hareketinin kabarıışı işte böyle bir tarihsel arka plana dayanıyor. Birbiri ardı sıra patlak veren iş bırakma, grev, fabrika işgali, vb biçimlerdeki işçi sınıfı eylemleri; zamlara, hayat pahalılığına, açlık ve sefaletle karşı devrimci kitle eylemleri, protestolar vb vb. bütün bunlar duru gökte çakan şimşek değiller. Tekelci kapitalizmin krizi üzerine gelen pandemi koşullarının kitlelerin sefaletini dayanılmaz noktalara taşıması birleşik devrim dalgasının bu ani kabarışını hazırlayan nesnel koşullardı.

Birleşik devrim güçlenerek, yeni ve taze güçleri içine çekerek sürüyor. Devrim tek bir hamlelik eylem sonucu olmayacak. Bir dizi ileri atılım, geri çekilme, duraksama ve tekrar ileri atılım sonucu; bir

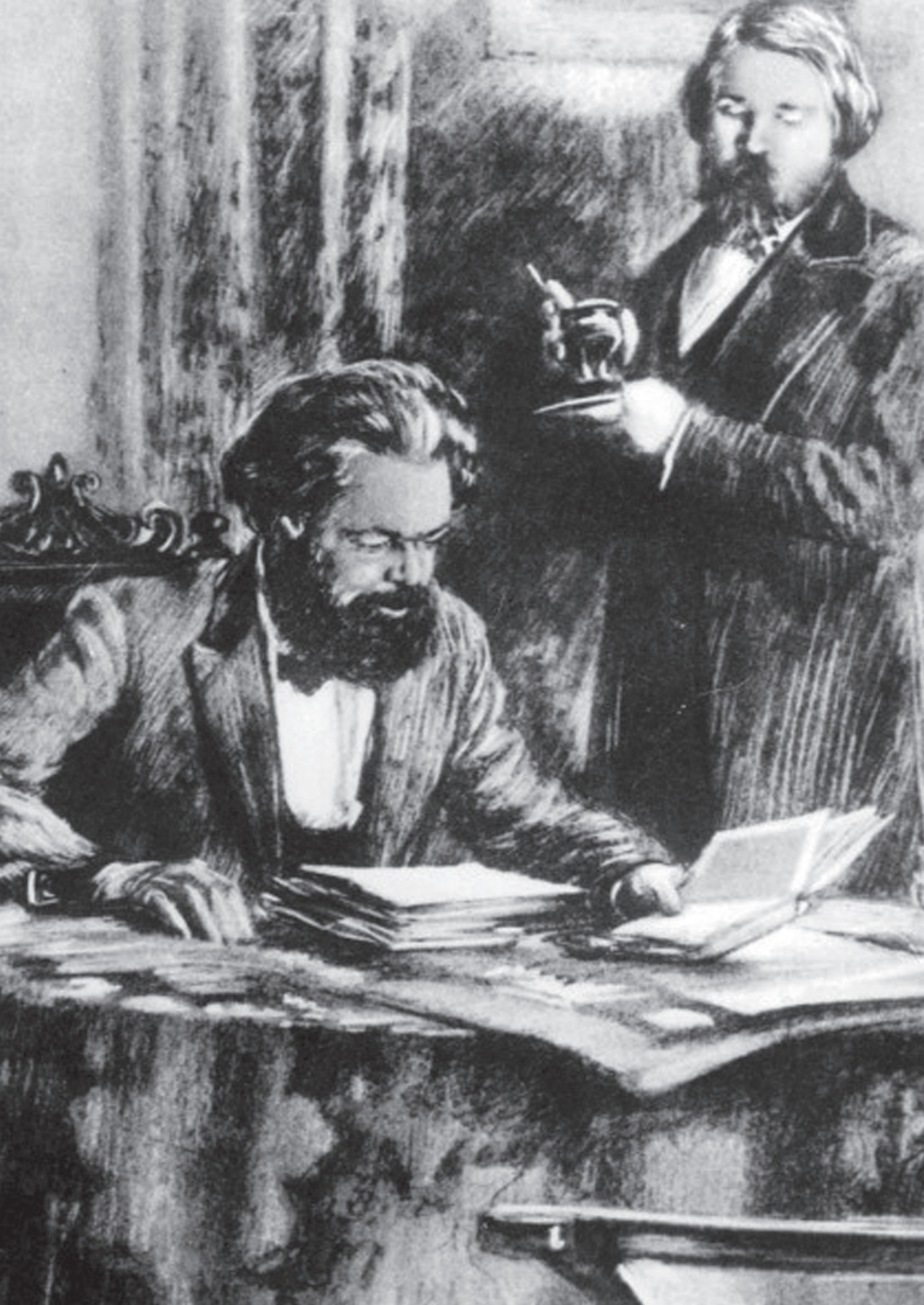
dizi ayaklanma, iki ayaklanma arası bir dizi eylem ve tüm bunların oluşturduğu birikim üzerine gelecek. İşçi sınıfının şu son bir kaç haftalık zaman diliminde gösterdiği atılım; emekçi yoksul kitlelerin tutuşmuş bozkır gibi, sayısız yerde ayaklanma eğilimine girmeleri birleşik devrimimizin ne derece olgunlaştığı hakkında bize iyi bir fikir veriyor.

İki ülkenin, Türkiye ve Kürdistan'ın işçi sınıfı, emekçileri, yoksulları, ezilen ve sömürülenleri gerçek, tam ve kesin bir kurtuluş istiyorlar. Onları böyle bir amaca, böyle bir hedefe sadece tekelci kapitalist egemenliğin tüm kurumlarıyla yıkılması, devrimci bir halk iktidarının kurulması, tüm zenginliğin halkın eline verilmesi; yani bir devrim ulaştırabilir.

Kitlelerin önüne devrim ve iktidar hedefinden başka talepler sürenler onları burjuva sınıf hesabına aldatanlardır.

Birleşik devrim sürüyor; zafere kesinlikle ulaşacak!

*Kitlelerin önüne
devrim ve iktidar
hedefinden başka
talepler sürenler
onları burjuva
sınıf hesabına
aldatanlardır.
Birleşik devrim
sürüyor; zafere
kesinlikle ulaşacak!*

Dünyanın Devrimci Dönüşümünde Felsefe

..... özgür güven

Feuerbach Üzerine 11 Tez

Marx'ın Feuerbach üzerine 11 Tezi'i ilk olarak 1885'de Engels tarafından Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu'na ek olarak yayınlandı. Engels Marx'ın taslak halinde, çalاکalem yazdığı bu tezleri yayınlarken redaksiyondan geçirip bazı düzenlemeler yaptı; ama kendi düzenlediği biçimin yanında, Marx'ın orijinal tezlerini de beraber yayınladı. Marx'ın bu tezleri, 1845'te Brüksel'de sürgündeyken, Alman İdeolojisi'ne hazırlık çalışmalar sırasında yazdığını söyleyen Engels, söz konusu eserine yazdığı önsözde: *"Bunlar daha ileride işlenmek üzere çalاکalem kağıda dökülmüş ve asla yayınlanması düşünülmemiş basit notlar olmakla beraber, içinde yeni dünya gö-*

rüşünün dahiyane tohumları yatan ilk vesika olmak itibariyle paha biçilmez bir değerdedir" diyor. (Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu; Sosyal Yayınları; sf.10)

Feuerbach'ın doğayı temel alarak Hegel'in "tin"inden insana varması, genç Marx'a büyük bir coşku verir. Bu coşku, Kutsal Aile'de görülebilir. Ama Marx, buna rağmen baştan itibaren Feuerbach'a eleştirel yaklaşır; 11 Tez bunun en açık kanıtıdır. Feuerbach'ın din eleştirisinde, insan doğadaki herhangi bir tür gibi soyut olarak ele alınır. Oysa Marx daha en başından başlayarak insanı, doğanın olduğu kadar toplumunda bir parçası olarak ele alır; insan zürafa, deve, fil gibi doğada verdiğini sürdüren herhangi soyut bir tür değil; tarihsel-toplumsal olarak var olan

bir sistem içinde yaşayan, bu toplumun bir üyesi olarak üreten, pratik bir faaliyet içerisinde bulunan somut bir varlıktır. Marx bunu 13 Mart 1843 tarihinde Ruge'ye yazdığı bir mektupta açıkça ifade eder: *"Feuerbach'ın aforizmasıyla sadece haddinden fazla doğaya odaklanıp politikaya pek az göndermede bulunması bakımından mutabık değilim. Oysa bugünün felsefesinin bir hakikat olmasını sağlayabilecek tek bağ da budur."*

Bu konudaki çalışmalarını sürdüren Marx, 1844 El Yazmaları'nda Feuerbach'ın fersah fersah ilerisine geçtiğini gösterir; "insan ile insan" ilişkisi Feuerbach'taki gibi türsel soyut bir ilişki olarak ele alınmaz. Marx bu eserinde Feuerbach'taki insanın kendine yabancılaşması hakkındaki soyut eleştiriyi ekonomik temele oturtur. Aynı eserde emeğin insanın evrimindeki önemi ve tarihsel olarak insanın gelişimindeki rolü gösterilerek Hegelci fenomenolojiyle hesaplaşır. Marx, insani çalışmayı, emek etkinliğini "tin"sel olarak değil, somut-tarihsel toplumsal bir etkinlik olarak ele alır. İşte bu adım Hegelci fenomenolojiden de Feuerbachçı "türsel insan"dan da koparak ekonomi-politik bilimene sıçramadır. Bu sıçrama, Marx ve Engels'in ilk ortak eseri olan Kutsal Aile'de açıkça görülür. Ama Marx daha önce El Yazmaları'nda *"bir sermaye, bir mal olan işçi"* derken, zaten bu kopuşu ve sıçramayı tamamlamış oluyordu. Bu cümleyle Marx, Feuerbachçı tür olarak soyut, doğal insanı tamamen yadsır ve kapitalizm koşulları altında yaşayan, edimde bulunan somut insanı gösterir, ortaya koyar. Marx ve Engels, Kutsal Aile'de ise yabancılaşmanın asıl kaynağının kapitalizm olduğunu göstererek, Feuerbach'ta hiç değişmeden kalan soyut türsel

insanın yerine tarihsel-toplumsal somut insanı koyarlar. Burada insan her şeyden önce sınıfsal çelişkilerin birliği olarak, karşıtların birliği olarak insandır. Yabancılaşma, bu karşıt sınıfların her ikisini de kapsar: hem sömürücü sınıf olan burjuvaziyi hem de sömürülen sınıf olan proletaryayı. Özellikle insani yabancılaşmanın zirveye çıktığı kapitalizmde kaçınılmaz olarak böyledir. Burjuva sınıf *"bu kendine yabancılaşma içinde kendini iyi ve onaylanmış hisseder, yabancılaşmayı kendi iktidarı olarak bilir ve bu iktidarıyla bir insani varoluşun gerçekliğini görür"* diyordu Kutsal Aile ve sömürülen sınıf olan proletarya içinde şunları ekliyordu: *"kendini yabancılaşma içinde mahvolmuş hisseder, kendi aczini ve gayri bir varoluşun gerçekliğini görür."* İşbölümüne ve sınıflara dayalı toplum biçimlerinin en gelişkini ve sonuncusu olan kapitalizm, bu cümlelerle, günümüzdeki insani yabancılaşmanın asıl kaynağı olarak itham edilir.

Hegel ve Feuerbach'tan aldıklarının üzerine 1848 Alman devriminin kendisine kattıklarıyla ve proletaryanın sınıfsal konumuna dayanmayla birlikte Marx, burjuvazinin ve küçük burjuvazinin yiviy yiviy soyut insan sevgisine bezenmiş sahte hümanizmi değil, ama bütün insanlığın gerçek kurtuluşunu hedefleyen gerçek ve somut hümanizm anlayışına varır.

Alman İdeolojisi Feuerbach'ın din eleştirisinin esas olarak idealizm içerisinde kalmasını da eleştirir; *"Bu filozofların hiçbirinin aklına Alman felsefesinin Alman gerçekliğiyle bağlantılarını sorgulamak gelmemiştir."* Ancak Marx, bu eleştirel yaklaşımının yanında Feuerbach'ın "insanın da duyusal-nesne" olduğunu gör-

mesini takdir eder. Eğer insan “duyusal nesne” olarak kavranmasaydı, insani olanın materyalist biçimde toplumsal olanın temeli olduğunu açıklamak çok daha zor olurdu; insani olan, toplumsal faaliyette bulunan hem birbirleriyle hem doğayla gerçek ilişki içindeki insan olarak somutluk kazanmasaydı, materyalizmle tarih sürekli olarak ayrı ayrı kulvarlarda yol alırlardı.

Bu uzun girişten sonra Marx’ın 11 Tez’ine gelebiliriz. Bu tezler Engels’in de belirttiği gibi basılmak amacıyla yazılmamış, başka çalışmalar için yapılan ön hazırlıklar sırasında doğan fikirlerin işlenmeden, ham biçimde hızlıca kaydedilmesiyle ortaya çıkmıştır. Marx daha sonra bu tezlere bir daha geri dönmediği için, sanki son şekli verilmiş, birbirini takip eden, tamamlayan tezlermiş gibi görülmüştür. Bu tezlerin gruplandırılmasıyla ilgili birkaç istisna dışında sözü edilecek çok fazla çalışma da yapılmadı. Ernst Bloch’un Umut İlkesi’nde belirttiği gibi, genel kabul gören gruplaşma, 11 Tezin zaman içinde, gelişmelere bağlı olarak kendilerini tekrar tekrar yeniden üretmesi; bu tezlerin kısalığına karşın derinliğinin ve açıklayıcılığının her olayda yeniden kanıtlanmasına bağlı olarak içeriklerine göre şekillenmiştir. Burada ilk grup bilgi teorisi ile bağlantılı olan 1.Tez, 3.Tez ve 5.Tez’ler, gözlem, eylem ve faaliyetle bağlantılıdır. İkinci gruba dahil olan 4., 6., 7., 9. ve 10. Tezler yabancılaşmayla, yabancılaşmanın asıl nedenleriyle ve materyalizmle ilgilidir. Üçüncü grubu Teori-pratik konusunu elen alan 2. ve 8. Tezler oluşturur. En sonunda da en çok bilinen ve en önemli tez olan 11. Tez yer alır ve daha önceki tüm materyalist felsefeyle kopuşun son noktasını koyar.

Bilgi Teorisi:

1. Tez, 3. Tez ve 5. Tez

Bu grupta, düşüncenin de duyusal olana, duyu organları tarafından algılanan duyumlara bağlı olduğu saptaması yer alır. 5.Tez gözlemi, yalnız başına duyusallığı, pratik, insani “duyusal faaliyet olarak” ele almaz. 1. Tez ise daha önceki bütün materyalizmin gözlemi, “insani duyusal faaliyet olarak, praksis olarak, özneliğiyle değil” ama sadece “nesne formu altında” ele alıp kavranmasını mahkum eder. Materyalizmin bu eksik yaklaşımı nedeniyle eylemli yan, pratik faaliyet materyalizm tarafından değil, “idealizm tarafından geliştirilmiştir, fakat ancak soyut bir biçimde. Çünkü idealizm gerçek duyusal faaliyeti / eylemi izlemez.” Daha önceki bütün materyalizmle birlikte Feuerbach’ın materyalizminin de içinde sıkışıp kaldığı pratik faaliyetten yoksun gözleme artık insanın faaliyeti, pratik eylemi faktörü de eklenir. Ve bu durum dolaysız, başlangıç aşamasındaki duyusal bilginin kendisinde de vardır. Burada bilgi olarak duyusal olan idrakin, algının temeli olarak yer alır, ama asla gözlemlerle aynı şey değildir. Marx’ın 1. Tez’de vurguladığı faaliyet, eylem kavramı idealist idrak teorisinden beslenir, ancak genel olarak idealist teoriden değil, burjuva sınıf egemenliğinin kuruluşundan sonra geliştirilen idrak teorisinden. Bunun nedeni, faaliyet, eylem kavramının egemen burjuvazi tarafından emek-çalışma faaliyeti olarak görüldüğü bir toplumu gerektirir. Bu da ancak kapitalizm koşullarında mümkündür. Çünkü kapitalizmde çalışma, emek, daha önceki toplumlarda olduğu gibi aşağılanan hor görülen değil, tam tersine saygı uyandıran bir eylemdir. Feodalizmin zincirlerinden kurtulan burjuvazi,

yükseliş çağında, kendisine itilim veren kar güdüsüyle, sadece ekonomik alt yapıda değil, üst yapıda da önemli değişiklikler sağlamıştır. Artık bu ideolojik yapıların kendisi de alt yapıya etkide bulunmaya başlamıştır.

Marx öncesi materyalizmin kurucusu Demokritos bile emek-çalışma faaliyetine yabancısıdır, onu aşağı bir şey olarak görür. Bu yüzden de Demokritos'un idraki, algısı pasiftir. Demokritos, atomların hareketini sağlayan şeyleri bile, bu atomların oluşturduğu şeylerin yüzeyinden çözülen, akıp gelenlerden izlenimlere dayanarak açıklar. Bu yüzden antik çağın bu büyük düşünürü ile idealizmin yine tarihten gelen büyük düşünürlerinden Platon arasında bilgi teorisi söz konusu olduğunda çok da fark yoktur: Kölelik her ikisinin ortak paydasıdır, yani aşağı görülen, köleye özgü olan emek-çalışma faaliyetinin felsefi üst yapıda yeri yoktur her ikisinde de. İşte emek-çalışma faaliyeti, üst yapıda, ancak burjuvazinin egemenlik çağında kendisine bir yer bulabildi. Emek-çalışma kavramından uzan duran bu anlayış, Feuerbach dahil, daha önceki bütün materyalizmin en belirleyici yanındır. O yüzden yaratım-üretim faaliyetinin özne-nesne ve nesne-özne ilişkisinin diyalektik açıklamasını ancak Hegel yaptı. Hegel Tin'in Fenomenolojisi'nde bilgi teorisini ele alırken emek-çalışma kavramının etkin rolüne dikkat çeker; ona tarihsel bir önem kazandırır, ama bu tarihsel önem materyalist değil, idealist bir konuma oturur. Kapitalizmin gelişim sürecindeki manüfaktür evresinin büyük düşünürleri olan Descartes'ın, Spinoza'nın ya da Leibniz'in idealizmlerinin içinde az çok etkisi olan yaratım-üretim olgusuna yaklaşımlarından çok daha ileri bir adımdır Hegel'in bu adımı.

Marx, Hegel'in Fenomenolojisi'nin büyüklüğünü El Yazmaları'nda "emeğin özünü ele almasında ve nesnel insanı, hakiki, çünkü gerçek insanı kendi emeğinin sonucu olarak kavraması"nda görür ve hakkını teslim eder. Hegelci fenomenolojide Feuerbach'ın asla anlamadığı şey budur. Marx'ın bu cümlesi kendisinden önceki bütün materyalizmin eksikliğini en iyi ve en özlü olarak ortaya koyar: Şimdiye kadar ki materyalizmin eksikliği, sürekli alışveriş halindeki özne-nesne ilişkisidir ve bunun adı da emektir. İşte bunu kabul etmeyen, kavramayan daha önceki materyalizm nesneyi, "insani duyuşsal eylemi" dışta bırakarak ele alır. Oysa Hegel, Marx'ın söylemiyle "ayağını ulusal ekonomiyeye basıyordu." Feuerbach ise bilgi teorisi yönünden "ulusal ekonomiyeye" yani kapitalizme, üretim-emek faaliyetine değil, daha önceki toplumsal sistemlere, köleciliğe ve feodalizme dayanıyor; emek-çalışma etkinliğinin rolünü görmüyor, göremiyordu. İşte Feuerbach'ın materyalizmini sarkatlayan asıl olgu da buydu.

Yine bu arada Marx, burjuva eyleminin de yetersizliğini açığa çıkarır. Burjuvazinin eylemi de doğru ve tam olamazdı; zira bu eylem sadece emek görünüşü altında gerçekleşir. Oysa değeri asla burjuva yatırımcı değil, üretici köylü, zanaatkar, en sonunda ücretli emekçi -işçi- yaratmaktadır. 1. Tez burada "doğal olarak idealizm, sahici, duyuşsal eylemi kendi başına bir varlık olarak tanımaz" derken, eylemin, bilgi teorisine dayalı dönüşümünün de ancak soyut olacağını görüyordu. Feuerbach'ın insan eylemini, insanın varoluşunun dışında bırakmasını Marx, Alman İdeolojisi'nin girişinde açıkça mahkum eder: "Feuerbach üstüne basa basa doğa bilimleri görüşünden söz ediyor, yalnızca fizikçilerin ya da kimyagerlerin bil-

gisine erdiği sırlardan bahsediyor. Peki ama sanayi ve ticaret olmasaydı doğa bilimlerinin hali ne olurdu? Bu "saf" doğa bilimi bile, ancak ticaret ve sanayi sayesinde, insanın duyuşsal faaliyeti sayesinde kendi amacına ve materyalizme kavuşuyor. Bu faaliyet, bu aralıksız duyuşsal emek ve yaratım, bu üretim, bugün var olduğu haliyle bütün duyuşsal dünyanın" temelini oluşturur. (Alman İdeolojisi; Evrensel Yayınları, 2. basım, syf 51) Feuerbach'ın yok sayarak gerçek yaşamdan kovduğu insan emeği, Marx'ın bu cümleleriyle doğanın ve dünyanın çok önemli bir nesnesi olarak iyice öne çıkarılır.

Marx'ın yukarıda aktardığımız sözleri, her şeyi koşullayan insani varlığın içindeki insan emeğinin yerini belirler. Buradan sadece Feuerbach'a karşı değil, bütün vulger materyalizme ve vulger materyalistlere karşı önemli kavramlar çıkar. Bu durum özellikle 3. Tez'in önemini artırır. Daha önceki materyalizm, "koşulları", insanların etrafında öylesine var olan, hiçbir etkisi olmayan bir şeymiş gibi ele alır. Yani bu kavramların emek-çalışma faaliyetine ve eylem halindeki insana yabancı olan o salt gözlem mantığıyla da, gözlemin ve gözlemcinin kendisiyle de ilişkisi vardır. Bu kavramlardan birisi verililik kavramıdır, ki doğrudan nesnel olana bağlı olması nedeniyle materyalizmle ilişkili bir kavramdır. Çünkü insanın çevresini oluşturan bu dünyada, insanın emek-çalışma faaliyetine bağlı olmayan bir verililik yoktur. Zaten bu yüzden Marx, doğabilimin kendi "malzemesini" (verilerini) ancak sanayi ve ticaret sayesinde edindiğini vurgular. Böylelikle, bu materyalistlerin elinden ilk kozlarını alan Marx, hemen ikincisine yönelir. İlk bakışta tamamen materyalist gibi görünen bu kavram varlığın bilinçten önce gelmesi ilkesi-

dir. Bilgi teorisi açısından bu varlık, bilinçten bağımsız olarak var olan dış dünyadır. İşte Feuerbach burada da eylemi, insan etkinliğini göz ardı eder, dış dünyayı mekanik biçimde abartarak katılaştırır; hareketi ve değişimi, değişimdeki insan-emek faktörünü kaşı göz arasında ortadan kaldırır.

Feuerbach'a göre bütün varlık doğadır; insan da doğanın basit bir parçasıdır; bizzat doğal bir güç olarak, doğa üzerine etki ederek değiştiren bir güç olarak değil, bir ağaç, taş vb gibi basit bir parçası olarak vardır. Oysa insan doğanın bir parçası olduğu gibi doğal bir güçtür; üretim biçimi, üretim ilişkileri aracılığıyla da doğayla insan arasındaki alış-veriş, dolaşımı düzenler. Burada ekonomik temel öncelikli olmakla birlikte, varlıkla bilinç arasındaki etkileşime dair gereken açıklamayı 3. Tez'de buluruz. Gerçi bu açıklamalardan vulger materyalistler hiç mi hiç hoşlanmazlar, ama Marx'ın açıklamaları insanal bilince nesnel koşullar içindeki bizzat oluşumuna etki ederek katkıda bulunduğu dış dünyadaki en gerçek yeri verir. Mekanist "ortam tezi", "insanların, koşulların ve eğitimin ürünü olduğunu öne sürer. 3. Tez, ortam eşittir toprak ve iklim diye bakan bu pasif doğacı öğretinin (mekanik ortam tezi) karşısına, o güne kadar ki materyalizm adına öne sürülen tezlerden farklı ve daha üstün olan şu tezi koyar: "Koşulların tam da insanların tarafından değiştirildiğini ve eğitmenin kendisinin de eğitilmesi gerektiğini-" (Alman İdeolojisi; syf.505) Elbette bu koşulların değiştirilmesi, insanın eylemini sınırlayan nesnellığe bağlı olarak gerçekleşecektir, yoksa insan koşullar ne olursa olsun deyip her istediğini yapamaz. Marx, burada, yolu kaderciliğe kadar uzanan mekanist ortam

savunucularıyla ve abartılı biçimde iyimser eylem anlayışına sahip öznel idealizmle yani iki cephede birden mücadele eder.

Marx'ın Alman İdeolojisi'nde tarihin "her basamağında materyalist bir netice, üretici güçlerin bir toplamı, doğayla ve bireylerin kendi arasındaki tarihsel olarak yaratılmış bir ilişki verili halde bulunur. Her kuşak bunu üretici güçlerin, sermayelerin ve koşulların bir kısmını kendisinden sonra gelen kuşağa aktarır. Yeni kuşak bir yandan bunlara yeni bir biçim verirken, diğer yandan bu verili duruma kendi yaşam koşullarını dikte eder, onları belli bir gelişmeye sokar, belirli bir karaktere büründürür. Velhasıl koşullar insanları yarattığı gibi insanlar da koşulları yaratırlar." (Aktaran Ernst Bloch; Umut İlkesi-1) diyerek adeta 3. Tez'i tamamlar. Burada özne ile nesne arasındaki diyalektik etkileşim özellikle belirtilmiştir. Bu etkileşimde, insan ve insanın etkinliği bu ilişkinin daha özgür yanı olarak hem kendisinin hem de koşulların dönüştürülebilirliğinin temelini oluşturmaktadır. Marx'a göre bir teori, bir fikir bile maddi bir güç haline gelebilir, ancak kitlelerle buluşmak şartıyla. Zaten politik koşulların değişiminde fikir-teori sahibi özne de belirleyici bir güç olarak maddi dünyaya dahildir. 3. Tez'le ilgili bir başka açıklamayı da Marx'ın Kapital'inde buluruz: "Doğanın ürünlerini kendi gereksinmelerine uygun bir biçimde ele geçirebilmek için, kollarını, bacaklarını, kafasını, ellerini ve vücudunun doğal güçlerini harekete geçirerek, doğa güçlerinden birisi olarak onun karşısına geçer. Dış dünya üzerinde bu şekilde etki yaparak onu değiştirmekle, aynı zamanda kendi doğasını da değiştirir." (Karl Marx, Kapital 1, syf 194). Burada insan eylemi ve bilinciyle birlikte doğanın bir parçası olarak ele alınır, hatta birincil olarak insanal varoluşun

maddi koşulu olan üretim etkinliği yani pratik eylemi alır, sonra da onu izleyecek olan bilincini. İşte Feuerbach'ın doğal insanı yani bir canlı türü olarak insanı, insanın kendi eylemiyle, emek-çalışma etkinliğiyle değişmiş, değiştirilmiş doğa anlayışından yoksundur. Feuerbach'ta ve ondan önceki materyalizmde tarihsel gelişim ve değişim anlayışının olmasının asıl nedeni de budur. Zaten Feuerbach Hristiyanlığın Özü'nde "pratik gözlem kirli, egoizmle lekelenmiş bir gözlemdir" derken, insanın pratiğini, emek-çalışma eylemini ne kadar adi ve aşağı gördüğünü de ele verir. İşte Marx 1. Tez'De Feuerbach'ın "Praksis sadece kirli-Yahudi görünümüyle kavranıp saptanır." sözlerine atıfta bulunur. Burada artık Marx, Feuerbach'ın karşısına "devrimci-pratik-eleştirel" eylemi çıkarır. Böylece bir materyalist olarak insanın varoluşunda, tıpkı nesnel bir etken gibi insanın üretim-emek faaliyetinin maddi karakter taşıyan öznel etkinliğinin de altını çizer. Tabii ki bunun Feuerbach ve materyalizmine karşı olduğu gibi, bütün vulger materyalizme karşı da önemli sonuçları oldu. Bu sonuçlar tezlerin bu kısmını özellikle önemli kılar. Üretim-emek faaliyeti ve bunun sonuçları kavranmaksızın zaten insanal varoluşun kendisi bile veri olarak ele alınamaz. Emek etkinliğiyle birlikte insanın kendisi bir özne-nesne ilişkisidir ve bu, Marx'ta belirleyici bir özellik olarak maddi temele, alt yapıya dahil edilir.

Materyalizm ve Yabancılaşma

4. Tez, 6. Tez, 7. Tez, 9. Tez ve 10. Tez

İnsani olan artık yabancılaşmadan başlamak zorundadır. Bu tezlerde bu zorunluluk onaylanır. Feuerbach dinin eleştirisinde esas olarak

kendine yabancılaşmanın dinsel örtüsünü yırttı. Bu, *“dini dünyayı dünyevi temeller içinde çözümlemektir. Fakat bu işin tamamlanmasının ardından esas meselenin hala halledilmeyi beklediğini göz ardı eder”* diyor Marx. 6. Tez bunu ayrıntılı olarak belirtir, dinsel özü de insani öz içinde çözümleyerek yeryüzüne indirir. Bu özellikle insani istemlerin yoğunlaşması nedeniyle önemli. Feuerbach *“antropolojik din eleştirisi”*nde insani isteklerden değil, hayali, fantastik isteklerden hareket eder. Bu bakış açısı dünyayı biri gerçek, diğeri hayali olmak üzere ikiye ayırır: burada insan bu dünyadan, gerçek dünyadan vazgeçer, kendi varoluşunun, arzularının ve isteklerinin karşılanıp tatmin edilmesini doğaüstü bir öte dünyaya, hayali dünyaya bırakır. Oysa asıl yapılması gereken bu kendine yabancılaşmayı aşmaktır. Bunu yapabilmek için antropolojik eleştiri yoluyla bu yabancılaşmanın esas kaynağını açığa çıkarmak, böylelikle gökyüzünü tanrıların elinden alınıp insanlara geri vermek gerekmektedir. İşte bu da Feuerbachçı bir bakışla değil, ancak Marksist bakışla yapılabilir. Çünkü Feuerbach’ın insanı tarihsel-sınıfsal somut insan değil, doğal bir tür olarak var olan soyut insandır. Feuerbach bu soyut insanı ampirik olarak bugünün içine yerleştirir, ama bunu da tekil bireyde yapar; yani yine insanı toplumdaki soyutlayıp tarihin dışına çıkararak yapar. Marx’ın 6. Tez’i ise şunu vurgular: *“İnsanın özü tek tek her bireyin doğasında bulunan bir soyutlama değildir. Bu öz, kendi gerçekliği içinde, toplumsal ilişkiler bütünüdür.”*

Elbette yükselen burjuvazinin egemenlik çağı olan kapitalist toplumdaki bu *“yeni”* birey, öncelikle kapitalist bireydir. Kapitalizm kendi egemenliğini bu *“yeni”* bireyi kutsayan burjuva insan haklarıyla

ilan eder. Toplumu atomize edip bireylere ayırır, sonra da bu bireyleri soyut birer *“yurttaş”* olarak kutsar. Burjuva toplum yasalar önünde eşit, özgür bireylerin toplamından oluşmakta; bunun üzerinde de ahlaki soyut ideal olarak insan-insanlık yükselmektedir. İşte Marx burada bu çıplak, tek tek bireyler üzerine inşa edilen soyut insan anlayışını eleştirip yadsır ve insani özün *“toplumsal ilişkiler bütünü”* olduğunu söyler. 6. Tez, Feuerbach’ın insanı tarihi olmayan kendi başına birey olarak yaptığı açıklamaya karşı çıktığı gibi, bu bakışın vardığı insanlık anlayışına; yani antropolojik bir tür olarak çok sayıda soyut bireyin doğa vasıtasıyla, doğal bir bağla genelleştirilip toplum olarak kavramlaştırılmasına da karşı çıkar. Marx, 10. Tez’de burjuva *“insanlık”* olarak hümanizmi ve bütün kavramlarıyla birlikte burjuva demokrasisini yadsır. Bu yadsıma tarihsel materyalizme dayanarak alınan proleter devrimci konumla gerçekleşir. Marx her ne kadar burjuva *“insanlık”* olan hümanizmi reddetse de, bu, gerçek hümanizmin reddi değil, ilanıdır. 10. Tez’de açıkça, ancak, sosyalizm koşullarında mümkün olan gerçek hümanizm anlayışını koyar: *“Eski materyalizmin bakış açısı “burjuva” toplumdur; yeni materyalizmin bakış açısı ise insan toplumu ya da toplumsallaşmış insanlıktır.”* Yani hümanizm-insanlık, Feuerbach’ın dediği gibi *“çok sayıda bireyi yalın, doğal bir bağla birleştiren içsel, sessiz umumiyet”* biçiminde olmaz. İnsanlık, bütün evrimi boyunca zorlu bir süreç halinde olma durumudur ve ancak komünist toplumda, komünizm olarak insanlaşmayı tamamlar, insanlık düzeyine erişir. Böylelikle hümanizm, yeni proleter devrimci konuma dayanarak ilk defa gerçek anlamına kavuşur. Bu, soyut bireyin

değil, bütün toplumun, bütün insanlığın kurtuluşudur. Çünkü proleter devrimci konum, yani bilimsel sosyalist konum somut olarak emekçiyi merkeze alır; buradan hareketle emeğin ve insanın kendine yabancılaşmasını aşmayı hedefler. Tabii ki bunu Feuerbach'ın yaptığı gibi soyut bireyi yüceltip kutsayarak yapmaz. Marx, Feuerbach'ın antropolojisinin karşısına çıkarken 9. Tez'de "Sezgileyen (gözlemci bn.) materyalizmin, yani duyusalılığı pratik etkinlik olarak kavramayan materyalizmin ulaştığı en yüksek nokta "burjuva toplum" içindeki tek tek bireylerin sezgisidir". Burada kesin olarak burjuvazinin sınıfsal konumundan kaynaklanan bir engel, bir darlık vardır, Marx buna dikkat çekmiştir. Feuerbach'ın bilgi teorisindeki devrimci, dönüştürücü praksisin önünü kesen bu engel, aynı biçimde onun antropolojisinde de görülür, tarihsel-toplumsal gelişmenin yolunu keser. Marx, Feuerbach'ın "dini kendine yabancılaşmanın eleştirisi" niteliğindeki antropolojisini eleştirerek, onun üzerine örtülen mistik gizem perdesini kaldırır, böylece soyut bireylerden oluşan genel-ideal insandan gerçek insanın ve insanlığın toprağına basmamızı sağlar.

Yabancılaşmanın aşılması için önce yabancılaşmayı yaratan gerçek nedenleri bilmek gerekir. İnsanların dünyasının bu dünya ve öte dünya diye ikiye ayrılmasının nedeni sadece arzularından, isteklerinden kaynaklarından bir bilinç yaratılması değildir. Bilinçteki bu yarılma dinsel yabancılaşmayla birlikte toplumdaki sınıfsal yarılma da kaynaklanır. Sınıflı toplumla birlikte toplum karşıt sınıflara ayrılmış ve bu karşıtlık, bu yarılma kapitalizmde toplumsal ilişkilerin, toplumsal yaşamın bütün alanlarına nüfuz etmiştir. Burada bir sömürücü sınıf, bir de sömürülen sı-

nıf vardır: egemen olan ve egemenlik altında olan bu iki sınıf arasında süren ve giderek sertleşen sınıflar mücadelesi vardır. Dolayısıyla toplumda egemen olan sömürücü sınıfın, yine toplumda egemen olan sisli puslu, mistik, kafa karıştırıcı ideolojileri vardır. Din, bu ideolojilerden sadece birisidir. Ruhani olanla dünyevi olanı ayırt etmekte bile zorlanan Feuerbach'ın tarihsel toplumsal olana yabancı, soyut antropolojik yaklaşımı işte bunu hiç anlamıyordu.

Marx 4. Tez'de tam da bunu söyler: "Seküler temelin kendi kendinden yarılıp bulutların arasında kendisine bağımsız bir krallık tayin etmesi olgusu, ancak bu seküler temelin kendi iç çekişme ve çelişkileriyle açıklanabilir. Yani bu temelden kendisi, önce kendi çelişkisi içinde, ardından da çelişkinin ortadan kaldırılmasıyla pratikte kökte değiştirilmek zorundadır. Böylece, örneğin, dünyevi ailenin kutsal ailenin sırrı olduğu bir kez keşfedildikten sonra, artık ilkinin teoride eleştirilmesi ve pratikte dönüştürülmesi gerekir." (Alman İdeolojisi, sf.506) Demek ki din eleştirisi şeyleri kökünden kavramak istiyorsa, ruhani ve göksel olanın altında yatan gerçek nedenlerin; sefaletin, toplumdaki çelişki ve çatışmaların yanlış, yanlışsalarla dolu hayali çözümünü eleştirmelidir. Aslında Marx bunu daha 1844'te Hegel'in Hukuk Felsefesi'nin Eleştirisine Giriş'te "din eleştirisinin varacağı yer (...) insanın içinde aşağılanmış, köleleştirilmiş, terk edilmiş, horlanmış bir varlık olduğu tüm ilişkileri alt üst etmeye dönük kategorik buyruktur. (...) Eleştiri zincirinin üzerindeki hayali çiçekleri koparmıştır; insan bu fantezisisiz, keder verici zinciri sürükleyip dursun diye değil, zinciri atıversin ve canlı çiçekleri toplasın diye." (Aktaran E. Bloch; age) Yani dini kendine yabancılaşmanın derin ve kapsamlı bir analizi ideolojiler üzerinden dev-

lete, devletin rolüne uzanır; oradan da ekonomi politığe ve ancak böyle bir analiz reel bir antropolojik analiz olabilir. Bunu başardığı oranda da insanların birbirleriyle ve doğayla ilişkilerine dair toplum bilimsel olarak doğru bir görüş olabilir.

Marx, tarihsel ve diyalektik olmayan Feuerbach'tan ve onun materyalizminden farklı olarak 7. Tez'de de "dinsel duygunun kendisinin toplumsal bir ürün olduğunu" belirtir. Ancak buradaki ürün kadar üretim süreci ve üretimi de önemlidir. Feuerbach buna hiç değinmediği gibi dikkate de almaz, bu yüzden de analizi eksik ve dayanaksız kalır. Marx daha sonra bu konuya Kutsal Aile'de bir kez daha döner: "Analiz yoluyla dini sisin oluşumunun arkasındaki dünyevi çekirdeği bulmak, tersine, her seferinde gerçek yaşam koşullarına bakarak bunların gökselleştirilen formlarını çözümlenmekten çok daha kolaydır aslında. İkincisi, yegane materyalist ve dolayısıyla bilimsel yöntemdir. Tarihsel süreci dışta bırakan soyut doğa bilimsel materyalizmin kısıtları, onun sözcülerinin soyut ve ideolojik tasavvurlarında bile görülür, bunlar kendi uzmanlık alanlarının dışına çıkmaya cesaret ettiklerinde (...) Feuerbach'la tarih tamamen ayrı düşerler." (Akt. E. Blokh, age)

Alman İdeolojisi Marksist materyalizmle mekanik materyalizm arasındaki farkı şöyle belirtir: "Spekülasyonun bittiği, gerçek hayatın başladığı yerde, demek ki insanların pratik gelişim süreçlerini ve pratik faaliyetlerini açıklayan hakiki pozitif bilim başlar. Bilinç hakkında söylenen boş sözler sona erer; onların yerini gerçek bilginin alması gerekir. Gerçekliğin tanımlanmasıyla birlikte, kendi kendine yeten felsefe, varlığını sürdürdüğü ortamını kaybeder." (sy.35) Daha sonra da şunları ekler: "Demek ki, insanları bir arada tuttuğu söylenen herhangi bir politik ya da dini

saçmalık mevcut değilken de bir 'tarih' ortaya koyan bir bağlamdır bu. (...) Feuerbach materyalist olduğu noktada tarihten bahis yoktur, tarihi göz önüne aldığı ise materyalist olmaktan çıkar." (sy.37) Buradan anlaşılacağı gibi Feuerbach'ın materyalizmi de tarihsel-toplumsal gelişme diyalektiğini dikkate almayan eski mekanik materyalizmdir. Bu yüzden canlı, üretken, hareket halindeki somut yaşamı ihmal eder, bu yolun ve tabii kendi felsefesinin sonunda vardığı yer "utangaç bir idealizm" olur. Marx'ın 9. Tez'de söylediği gibi "burjuva toplum içindeki tek tek bireylerin sezgi"lerinin hükmü yürümekte, bu yüzden de Feuerbach'ın hallettiğini sandığı, ama aslında antropolojik olarak çözümlenip toplumsal olarak eleştirmedeği din olduğu yerde durmaktadır. Feuerbach dini eleştirmek yerine dinsel olanı bu dünyadan öte dünyaya taşıyarak, insanların içinde yaşadıkları somut dünyanın zayıflamasına neden olur. Ancak "sevgi" dolu bir yürek taşıyan ve bu yüzden ruhsal ızdırap çeken Feuerbach kiliseye bağlı olmayan, deyim uygun düşerse, özgür bir dindarlık teolojisi çıkarır ortaya. Hatta denebilir ki, tanrının tüm vasıflarına sadık kalarak "ileriye dönük idealizminin" (Marx) baki kalmasını sağlar. Aslında bu vasıflar kendinde erdemlerdir ve tanrısal alemde alınmışlardır. Eğer sıralamak gerekirse; tanrının merhameti yerini sevginin merhametine bırakır; sevgi her şeye kadirdir; sevgi mucizeler yaratır; sevgi barış ve kardeşlik getirir, vb... Aslında bütün bu vasıflar tanrısalıdır. Görüldüğü gibi bütün dinsel-teolojik mekanizma olduğu gibi kalmıştır. Bu eleştirinin sonucu Feuerbach'ın düşündüğü gibi dinin insani mirası değil, tam tersine, ucuz, ayağa düşmüş, pespaye bir din oldu. Engels'in Feuerbach'taki bu

dinden artakalan bayat mirasa bakıp gösterdiği gibi, filistenliğin, darkafalılığın gönlüne göre bir iştir bu. Oysa Marksizm asla “ileriye dönük bir idealizm” değil, tam tersine ileriye dönük materyalizmdir. Bu diyalektik materyalizm, dünyanın bütünsel açıklamasını dünyanın kendisinden hareketle yaptığı gibi, dünyanın değiştirilmesinin de yine dünyanın kendisinden hareketle gerçekleştirebileceğini gösterir.

Teori ve Pratik; 2. Tez ve 8. Tez

Bu tezler Feuerbach’ın tam tersine düşünceyi soluk, güçsüz bir şey olarak almaz. 2. Tez düşünceyi, kendisini yükselten ve kendisiyle beraber yükselen duyuşal sezgiden üstün bir yere koyar. Soyut bireyden, tekil olandan genel bir düşünce çıkarmayı başaran Feuerbach ise düşünceyi kötü olarak görür. Oysa Marx’ta düşünce ne soyuttur ne de kötü. Aksine, duyuşal üzerinde yükselen düşünce dolayımlanmış somutluktur; soyut olan düşünce değil, düşüncesiz duyuşalıktır. Bunun kanıtı da sadece dolayımlanmış sezgide, gözlemde, yani işlenip düşünce haline getirilmemiş duyuşlardır. Düşünce eylemi, duyuşaya dayalı gözlemden, sezgiden daha etkindir; eleştirel, nüfuz edici, açılmayıcıdır. Bunun en iyi kanıtı da bu çözümlemeye dair pratik deneydir.

Gerçeklik, tek başına teorik bir ilişki değildir, teori-pratik ilişkisidir. 2. Tez bunu şu biçimde ifade eder: *“İnsan düşüncesinde nesnel hakikatin payı olup olmadığı teorik değil pratik bir sorundur. İnsan, hakikati, yani düşüncecinin gerçekliğini ve gücünü, bu dünyaya ait oluşunu pratikte kanıtlamak zorundadır. Kendini pratikten yalıtın bir düşüncenin gerçekliği ya da gerçek*

dışılığı üzerine yürütülen bir tartışma, tamamıyla skolastik bir sorundur” (Alman İdeolojisi; syf 505) “Skolastik bir sorun”, yani kapalı, düşünsel içkinlik üzerine “okullu bir tartışma. Evet, bu sorun mekanik materyalizm için bile “skolastik bir sorundur.” Buradan anlaşılacağı gibi, Marx öncesi bütün gerçeklik kavramlarının anlamı bu skolastik tartışmalarla belirlenmiştir. İşte 2. Tez teori-pratik ilişkisini kurarken yeni ve yaratıcı bir adım atar. Daha önce de belirttiğimiz gibi kölece ve feodal toplumlarda, antik çağda ve Orta Çağ’da düşünce hiçbir zaman eylem üzerine kurulmamıştır ve aynı anlama gelmek üzere soyut-burjuva anlamıyla eylem, hiçbir zaman nesniyle bir bütünlük içinde gerçeğe uygun olarak dolayımlanmış değildir. İster emek-çalışma faaliyetinin aşağı görüldüğü eski çağlarda olsun, ister burjuvazinin egemen olduğu burjuva emek-çalışma çağında olsun hepsinde de pratik, yani üretim hem teknik olarak hem de politik olarak teorinin hayata uygulanması olarak görüldü. Yani “önce söz vardı”; emek-üretim-eylem Marx’ta olduğu gibi teorinin nedeni ve doğrulanması olarak görülmedi.

Marx’tan önceki bütün felsefe tarihi teorinin pratik karşısındaki “önceliğini” doğrular. Sokrates’ten Platon’a, Roma Kilisesinden Hilafete, Buda’dan Konfoçyüs’e bu hep böyle kabul edilmiştir. Ancak bütün bu düşüncelerin arkasında pratik faaliyet, yani toplumsal üretim-emek yer alıyordu. Ancak yine de teori, soyut, pratik olarak dolayımılmayan, kendi başına, salt tasavvura, fikre dayalı teori olarak yaşamına devam etti.

Marx’tan önce praksis kavramı hiçbir zaman teori ile pratik bütünlüğü, teori-pratik birliği olarak görülmedi. Pratik-Praksis teorinin hem nedeni hem de sonucu olarak

kabul görmedi. Düşünce, teori, pratik bir doğrulamaya ihtiyaç duymadan kendine yeterli, kendisi için var olarak yaşamaya devam etti. Oysa Marx, Engels ve Lenin'de teori ile pratik arasında sürekli bir ilişki vardır; teori pratikten çıkarılır ve sonra yeniden pratiğe uygulanır; somuttan soyuta, soyuttan somuta gidilir. Teori ile pratiğin birbirini tamamlamaları ve birbirine dönüşmeleri için, teori bir pratiği öngerektirir, ama yeni bir pratik için de teoriye ihtiyaç vardır. Teori pratiğe itilim verirken pratik de teoriye itilim verip geliştirir. Teori, soyut düşünce pratiğe, eyleme ışık tutup yol gösterdiği oranda değer kazanırken, eylem pratik de gerçeğin gelişimine, dünyanın dönüşümüne kattıkları kadar değerlidir, vazgeçilmezdir.

Marx 8 Tez'de teori adına yapılan mistik-gizemli kafa karıştırıcılığına değinir. Alman felsefesinde Feuerbach, Hegel'den Marx'a uzanan yolda bir ara durak, rahat bir mola yeri gibidir. Ama aynı yol üzerinde sonu mistisizme ve daha başka çıkmazlara uzanan Schopenhauer'dan Nietzsche'ye dek karanlık sapaklar da vardır. İnsan sevgisi eğer sömürücüye değil de sömürülene, baskı altına alınana odaklanırsa, o zaman gerçek bir ideale, gerçeğin doğru algılanmasına açılabilir. Ki zaten bu sevgi sosyalizm için bir zorunluluktur. Diğer yol ise mistisizmden faşizme dek uzanan tuzaklarla doludur. Yukarıda da belirttiğimiz gibi Marx, 8. Tez'de buna dikkat çeker adeta: *"Teoriyi yolundan saptırıp mistisizme götüren bütün sırlar, ussal çözümlerini insan pratiğinde ve bu pratiğin kavranmasında bulur."* (Alman İdeolojisi, syf 506). Ussal (akli-rasyonel) çözüm yolunun sosyalizme açıldığı zaten yaşanan praxis-pratik tarafından kanıtlandı. Diğer yol olan akıldışı,

irrasyonel yolun vardığı yerin insanlığın başına ne belalar, musibetler açtığının en açık kanıtı Hitler ve Alman faşizmi oldu.

Felsefede Zirve 11. Tez

Burada felsefenin geleceğe ışık tutmasına özel bir vurgu vardır. Bu vurgu dünyanın "değiştirilmesine" yani geleceğin kurulmasına; insanın kendi tarihini bilinçli olarak yapması gerekliliğine dairdir. Marx burada geleceğin insanın kendi ellerinde olduğunu ve bu kuruluşun ne kadar yakın ve önemli olduğunu gösterir. Ancak bu geleceğe açılma ne Feuerbach ne de daha önceki felsefenin yaptığı biçimde olmayacaktı. Zira bu felsefe şeyleri sadece gözlemekle yetinir, hiçbir şekilde onlara müdahalede bulunmaz. Şeylerin yerini değiştirmek zorunda kaldığında bile bunu pratik olarak değil, sadece yazıda, kitapta yapar. O yüzden bu değişimden ne şeyin kendisi ne de dünya etkilenmez, hatta haberi bile olmaz. Sezgici, gözlemci felsefeye özgü bu felsefe yapma tarzı, çoğunlukla kendini gözlem zevkinin kollarına bırakır, nesnel olanı, olup biteni yalnızca izler, kendi kendine yeten bir felsefe eğilimi gösterir. Bu yüzden dünyada kazara da olsa herhangi bir şeyin kendi müdahaleleriyle değişmesinden imtina ederler. Üstelik bu felsefe tarzı bir de Feuerbach'taki gibi bilinçli ve sinik bir politik kayıtsızlıkla buluştuğunda, bu felsefenin hitap ettiği kesim de aynı biçimde gözlemcilikten öteye geçmeyen okuyucuyla sınırlı kalır. Bu yüzden Marx gayet kısa, net ve açık olan 11. Tez'de *"Filozoflar dünyayı yalnızca çeşitli biçimlerde yorumladılar, oysa aslolan onu değiştirmektir."* (Alman İdeolojisi, sy 507) diyor. İşte bu, o zamana kadar ki bütün felsefenin üstüne, felsefenin zirvesine çıkarır Marksist felsefeyi.

11. Tezdeki gibi kısa ve net cümleler bazen olduklarından çok daha basit algılanabilir. Çok sık tekrarlandıkları için üzerinde öyle çok düşünmeye gerek bile duymadan kavrandığı sanılabilir. İşte bu yaklaşım bu cümleyi gerçek anlamından çok daha farklı olarak algılamayı, sığ kavramayı getirebilir. Felsefe söz konusu olunca Marx'ın nasıl titiz davrandığını, kılı kırk yardığı bilinir. Konuyu ele alırken şu soruyla başlayalım: Bu tez nasıl anlaşılmalıdır?

Önce nasıl anlaşılması gerektiğine dair birkaç şey; Birincisi, hiçbir şekilde ve hiçbir zaman pragmatizmle karıştırılmamalıdır. Pragmatizm ne alaka denilebilir. Pragmatizmin kökenine, kaynağına inmek bunu yanıtlar. Pragmatizm Amerikan kaynaklıdır, Marksizme tamamen yabancıdır. Amerikalı, işadamlarının her pozisyonda, her durumda eline geçen, geçecek fırsatları kollaması ve değerlendirmesidir; gerçeğin görülmesi, gerçek durumdan hareket ederek fırsatların değerlendirilmesidir. Sözün, kavramın geldiği köken bu. Daha sona bu kavram politikaya da girdi, pragmatizm politik amaçlar için de kullanıldı, kullanılıyor. Şunu da ekleyelim ki, pragmatizm fırsatçılıktır; onun gerçek algısı nesnel gerçeklikle aynı şey değildir; pragmatizm pratik bir başarıyı gözettiği için, bunu başardığı oranda gerçektir. Başarıya giden yolda öyle yöntemli, ilkeli falan değil, makyavelisttir. Başarı için deneme yapılmadan işbirlikçiliğe, arkadan hançerlemeye kadar yapmayacağı hiçbir şey, gitmeyeceği hiçbir yol yoktur. Salt bu nedenle bile, Marksizmle asla karıştırılmamalıdır.

11. Tezi kendine göre yorumlayan sahtekarlığın bir diğer versiyonu da kapıları anarşizme açılan "nerde hareket orda bereket" diye bakan

pratikçiliktir. Bir kısım pratikçiler iyi niyetli insani amaçlarla hareket edenlerden oluşur. Ama yaptıkları, yapacakları eylemlerin sonuçlarını düşünmez, hesaplamazlar. Bu yüzden de iyi niyetleri aptallıklarını engellemez; iyi niyetli ya da değil, aptallık aptallıktır. Pratikçilerin önemli bir kısmının teoriye, özellikle Marksizm-Leninizme kulakları ve algıları kapalıdır; bu yüzden yararlı olanı gerçek sanan cehaletleri zaman zaman açıkça görülür. Oysa Marx hiçbir zaman bir düşünce yararlı olduğu için doğru olduğu fikrini kabul etmez. Tam tersine, düşünce gerçek olduğu, gerçeklerden beslendiği için yararlı olduğunu belirtir. Marx teorisini insanlık tarihinin bütün birikimi üzerinde kurar. Alman felsefesi, İngiliz ekonomi politikası ve Fransız sosyalizmi üzerinden bilimsel sosyalizme varır. Bu nedenle Lenin, "*Marx'ın tüm dehası, insanlığın ileri düşüncesinin zaten sormuş olduğu sorulara cevap vermesindedir,*" diyordu. Yani gerçek pratik-praksis ekonomik ve felsefi olarak teoriye ilerleyen, gelişen teoriye başvurmadan tek bir adım bile atmaz. Sosyalizm adına hareket ettiğini iddia eden anarşizmden küçük burjuva reformizmine kadar hepsi gerçeklikle, nesnel olanla ilişki kurmakta zorlandılar, çözümlenelerde yetersiz, zayıf kaldılar. Zaten Marksist teori ile ilişki devrimci sosyalist pratikle bağlantılı olarak kurulacağından asla basit bir ilişki olarak ele alınamaz.

11. Tez'in yanlış yorumlanmasına, nasıl anlaşılması gerektiğine dair bu kadarla yetinelim. Yanlış olan sergilenip mahkum edilmeden, doğru olanı saran sis dağıtılmadan doğrunun açığa çıkarılması, gösterilmesi de yeterince iyi olamaz. Zira iyi olanın dejenerasyonu en kötüsüdür.

Marx'ın 11 Tez'i bütün tezler (Onbir Tez) arasında en verimli, yararlı ve yol gösterici olanıdır. Bu nedenle daha önceki 10 tezin hepsinden daha ayrıntılı ve titiz bir irdelemeyi, kavranmayı hak ediyor. İki cümlecikten oluşan bu tez, yorumlamakla, algılamakla değiştirmek arasında bir çelişki olduğunu söyler gibi görünse de aslında böyle bir çelişki yoktur. Hatta iki cümleciği birbirine bağlayan "ama" gibi "veya" gibi genişletme vurgulanan bir edat da yoktur. Bu iki cümlecikten ilki, daha önceki filozofların sadece dünyayı çeşitli biçimlerde yorumladıklarını belirtir. Bu bir saptamadır. Bu saptama da esas olarak dünyayı gözlemleyen, algılayan ve yorumlayan filozofların sınıfsal farklılıklarına, her sınıfın kendi bakışından, ideolojik duruşundan kaynaklanan darlıklara, sınırlara dikkat çeken bir vurgu vardır. Ama bunlara rağmen daha önceki filozofların felsefe yapmadığı ya da yaptıklarının felsefe olmadığı gibi bir anlama çekmek, öyle yorumlamak da mümkün değildir. Onlar, yani filozoflar dünyayı çeşitli biçimlerde idealist, metafizik, mekanik materyalist, pozitivist vb vb. biçimlerde yorumlamakla yetindiler. Yorum, fikirle, düşünceyle alakalıdır, oradan çıkar; eylemden, pratikten değil. Marx işte tamda burada fikre, düşünce dünyasına değil, nesneye dayalı algıyı-idraki vurgulayarak, felsefeyi bilimsel düzeye yükseltecek asıl olguya dikkat çekmektedir. Bu aynı zamanda felsefeyi doruğa taşıyacak olan eylemle, pratikle ilgili bir vurgudur. Marx'ın felsefenin doruğuna diktiği bu zafer anıtı, onun kapsamlı, derin araştırmalarının sonunda durağan gözlemcilikle, duyuşsal sezgiyle değil, doğrudan eylemle, pratikle diktiği bir zafer anıtıdır; bu anıt, Marx'ın açık eylem talimatıdır.

Marx, sermayenin dünyaya yeni yeni egemen olduğu, gelişim dinamiklerini henüz tüketmediği serbest rekabetçi kapitalizm çağında gerçekliğin kılı kırk yaran incelemesine dayanarak yaptığı felsefesiyle; doğanın ve toplumun tüm diyalektik işleyiş yasalarının açığa çıkarılıp kavranması temelinde dünyanın devrimci değişimi için gereken yol haritasını çizer.

İlk cümlecik demek ki daha önceki materyalizmi ve materyalist filozofları bir kenara iterek yolu açar. Ancak ikinci cümlecikte belirtildiği üzere, önceden planlanmış, ayrıntılı olarak düşünülmüş bir eylem planıyla yola çıkılmalıdır, dünyayı değiştirebilmek için zorunlu ve bir o kadar da yararlı olan yeni felsefenin diyalektik materyalizmin gösterdiği yoldan.

Diyalektik materyalizm felsefede büyük bir değişiklik demektir ki bu değişiklik felsefenin temellerinin kökten biçimde değiştirilmesi, proleter devrimci konuma yerleşmesidir. 11. Tez'in dünyanın değiştirilmesiyle ilgili söyleminin asıl anlamı da buradadır.

Değişim deyince, dünyanın ve toplumun kendi iç çelişkilerinden kaynaklanan diyalektik değişimi dışında değişiklikler de vardır elbette. Mesela Nero'nun Roma'yı ateşe vermesi ya da Moğol ordularının Moğolistan steplerinden Ortadoğu'ya kadar uzanan yakıp yıka, talan seferiyle ortaya çıkan değişiklikler ya da emperyalist dünya savaşlarının üretici güçler üzerindeki yıkıcı etkisi sonunda yaşananlar gibi, veya ABD'nin Japonya'da kullandığı nükleer silahların yol açtığı yıkım gibi değişiklikler... Bu tür değişiklikler eşyanın tabiatı gereği olan değişim değil, Hegel'in "kaosun mükemmel tasviri" dediği eşyanın tabiatı-

na aykırı değişikliklerdir. Bunların Marx'ın belirttiği "değişimle", dünyanın devrimci değişimiyle uzaktan yakından alakası yoktur. Dünyanın devrimci değişimi, sınıfların ortadan kaldırılmasıyla gerçekleşecek olan değişimdir. Zaten Marx, Engels, Lenin gibi filozoflar dünyada belli bir oranda bir değişimi sağladılar. İşte bu felsefi değişim, değiştirme eylemi, gerçek dünyayı algılamamanın hiçbir zaman sona ermediği, ermeyeceği ve buna bağlı olarak değişimin de devam edeceği bir süreçtir. Marx bunu Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisine Giriş'te şöyle ifade eder: "*Proletarya aşılmadan felsefe kendini gerçekleştiremez, felsefe gerçekleştirilmeden proletarya kendini aşamaz.*" Elbette ki proletaryanın kendini aşması, insanın kendine yabancılaşmasının aşılmasıdır ve bu değişim uzun sürecek bir eylemdir. Bu eylem tamamlandığında insanlık komünist topluma varmış olacaktır. "*Ancak bu noktada insanın doğal varoluşu onun insani varoluşu olur ve doğa onun için insaniye dönüşür. Yani toplum, insanın doğayla nihai-mükemmel özsel birliğidir, doğanın hakiki ölümden sonra dirilişidir, insanın tatbikata konmuş naturalizmi ve doğanın tatbikata konmuş hümanizmidir.*" (Marx; 1844 El Yazmaları'ndan aktaran E. Bloch – Umut İlkesi cilt. 1)

Geçmiş Bilmek Geleceğin İzini Sürmek

Diyalektik materyalizmin, Marx'ın geliştirildiği bu bilimsel felsefenin en önemli özelliği, geçmiş ya da geleceği anlamak açıklamak, bilmek değil, geçmişin ve bugünün bilgisine dayanarak geleceği; bugünün içinde filiz verip gelişeni görmektir. Sadece görmek de değil, gelişimi hızlandırmak amacıyla mücadele etmektir. Marx ve Engels,

1848'de yazdıkları ölümsüz eserlerinden biri olan Komünist Manifesto'da yaklaşmakta olan 1848 Alman devrimine ve bu devrimde daha önceki burjuva devrimlerden farklı olarak proletaryanın rolüne dikkat çekerler. Bu örnek bile, bu yöntemin geleceği öngörmekte ne kadar etkin ve bilimsel bir yöntem olduğunu gösteriyordu.

Bilginin yegane kaynağı gözlem olunca, tek gözlem olanağı geçmişin gözlenmesi olduğundan, var olan bilgi de ancak geçmişin bilgisi olur. Aynı şey şimdiki zaman için de geçerlidir. Şimdiki ana dair gözlem bilgiye dönüştüğünde, artık o zaman dilimi şimdiki an değil, geçmiş oluyordu. Eski bilgi teorisine ait bu durum, kapitalizmin her şey gibi düşünceyi de meta haline getirmesiyle daha da derinleşti. Çünkü kapitalizm, sadece şeyleri yabancılaştırmakla kalmaz, her şeyi metalaştırarak olgunun değişimini statikleştirir; olacak olanı da sabitleyerek değişimi geçmişe gömer; gelmekte olanı görünmez hale getirir.

Oysa Marksizmin geliştirdiği bu yeni felsefe bu durumu değiştirdi. Diyalektik materyalist felsefe var olanı, bugüne daha iyice doğru müdahale edip değiştirebilme olanağını; geleceğin ufkunu, gelmekte olanı görme imkanı verir. Marx-Engels bunu Alman İdeolojisi'nde "*komünizmin meselesi mevcut olanı yıkmaktır*" diye vurgularlar. Marksizmin kendi gücünü değişim sürecinin, hareketin bilgisinde gösterir; geleceğe yönelen eğilimi saptamasında ve bu eğilime hakimiyetinde gösterir. Sadece geleceğin değil, Marksizm geçmişin bilgisine de hakimdir. Çünkü insanlığın geçmişi, geçmiş, sınıflar mücadelesiyle doludur ve bu mücadeleler tarafından belirlenmiştir. Şimdiki zamandan geleceğe uza-

nan yolda geçmişin içinden geleni, doğmakta olanı görmek, geleceğe yön verebilmek için gereken asıl anahtardır. Oysa burjuvazinin bilim insanlarının ve düşünürlerinin çok büyük bir bölümü, bu tür bilgiye ilgi duymadıkları için, şimdiki zamana ve geleceğe dair bir karar vermeleri gerektiğinde çaresizlik içinde omuz silkererek falcı ya da müneccim olmadıklarını söylerler. Hatta önemli bir kesimi de bu cehaletlerinin üstünü örtmek için kendilerini gönül rahatlığıyla burjuvazinin kollarına bırakarak komünizm ve emek düşmanı olduklarını çoktan kanıtladılar. Oysa 17. ve 18. yüzyıl burjuva toplumu bilimde ve teknikte çığır açan büyük beyinler, bilim insanları yetiştirmişti. Bu bilim insanları, Marx öncesinin kimi kısıtlılıklarına ve darlıklarına rağmen kendi çağlarına ve çağlarının bilgisine egemen olmuş, geleceğe yön vermeyi başarmışlardı. Ama burjuvazinin devrimciliği orada bittiği için artık burjuva toplum her şeyiyle ve her yönden geleceğin önüne dikilen bir engeldir.

Marksizm-Leninizm, diyalektik materyalist felsefeye dayanarak var olan somut gerçekliği geçmişiy-le birlikte irdeleyecek nesnel olanın içindeki geleceğe dair eğilimi açığa çıkarır, bu analizin ve eğilim saptamasının amacı pratik eylemdir. Bu eylem, aydınlatılmış değişim sürecine bu eğilim yönünde müdahale ederek tarihsel-toplumsal gelişmeyi hızlandırmayı amaçlar. Engels'in Doğanın Diyalektiği'nde belirttiği gibi felsefe gücünü proletaryada bulur. Binlerce yıl önce "*bana bir dayanak noktası verin, dünyayı yerinden oynatayım*" diyen Arşimet'in aradığı dayanak noktası nihayet bulunmuştu: Ücretli emekçi sınıfı, proletarya.

İşte burada Marx öncesi materyalizmden farklı olarak Marx, Engels ve Lenin'in geliştirdiği militan materyalizm bu Arşimet noktasında yalnızca tarihin anahtarını değil, pratik eylemin değişimin gücünü de bulup açığa çıkardı. Marx'ın 10. Tez'de söylediklerini hatırlayalım; "*eski materyalizmin bakış açısı burjuva toplumdur; yeni materyalizmin bakış açısı ise insan toplumu ya da toplumsallaşmış insanlıktır.*" İşte bu tez, tam da bunu anlatır. Dünyayı değiştirmenin bu biçimi ancak toplumun nitel dönüşümüyle olabilir. Yoksa Feuerbach da dahil, Marx öncesi materyalizmin, tarihi mekanik bir tekrardan ibaret gören yaklaşımında değil. Çünkü gerçekliğin, nesnel dünyanın değişiminin gerçek ufku kavramadan dünyanın devrimci değişiminin olanağı yoktur. Özellikle kapitalizmin dünya egemenliğinden sonra başlayan bu değişim, gerçek bir dönüşüm süreci olarak devam etmektedir. Paris Komünü, Ekim devrimi, Doğu Avrupa devrimleri, Çin devrimi, Demokratik Kore, Küba ve Vietnam devrimleri bu devrimci dönüşümün somutlandığı, hayata geçtiği örnekler oldu. Geriye düşüşler, geçici yenilgiler olsa da bu değişim devam ediyor. Marx'ın 11 (Onbir) Tez'inin toplamı bu değişimi ilan eder, toplumsallaşmış insanlık, sınıfların ve sınırların kaldırılmasıyla ve doğayla bütünlük içinde, dünyanın bütün insanlık için bir yaşam alanına, yurda dönüştürülmesidir. Bu dönüşüm bin yıllık özgürlük çağının, mutluluk çağının başlangıcı olacaktır.

Çöküyor Çökmekte Olan

..... umut çakır

-I-

Yalancı çoban ilk defa doğruyu söylüyor, ama muhataplarını inandıramıyor. İktidarın sözcüleri, ekonomik buhran üzerinden yüklenen gerici muhalefet blokuna karşı, "ama dünyada da durum aynı" cevabını veriyorlar.

Sahibine göre kişneyen anket şirketlerinin çıkardığı sonuçlardan başı dönen ve burnunun ucunu görmekte acizleşen gerici muhalefet, yaşanan buhranın Türkiye'ye özgü olduğunu kanıtlama telaşında. Çünkü, başka türlü ceplerinde taşıdıkları zehir reçeteyi gizlerken, kitlelere o yavan lapayı yutturamazlar. Nedir o yavan lapa? Hele bir tek adam rejiminden kurtulalım, görün bakın memlekete nasıl sıcak para, yatırım, itibar ve güven gelecek...

Tuhaf görünebilir ama biz, en azından bu mücadelede, dinci faşiz-

min doğruyu dile getirdiğine, gerici burjuva muhalefetin ise açlıkla boğuşan emekçileri alçakça bir yalanla oyalamaya çalıştığına tanıklık edeceğiz. Ne doğruyu söyleyen iktidar ne de pembe tablolarla kendini oyalayan gerici muhalefet, karşılına çıkan buhranın gerçek içeriği ve çapı hakkında fikir sahibi.

Sonda söyleyeceğimizi en başta ifade edelim: Buhran bu topraklara özgü değil, küresel çaptadır. Dahası, dört asrı aşkın süredir dünya proletaryasını köleleştiren, milyonlarca emekçiyi dizginsiz bir sömürü ve baskı altında ezen, sayısız savaşlar ve iki dünya savaşıyla yüz milyonların katline sebep olan, paçalarından sadece kan ve irin akan bu sistem, en gelişkin haliyle emperyalist-kapitalist sistem, kendi kurduğu uygarlığı da çökerterek tarih sahnesinden çekilmek üzeredir. Her şey, adeta hızlandırılmış film şeridi,

gözümüzün önünde cereyan ediyor. İnsanlık, dört yüz yılda dünyayı bir felaketin eşiğine getiren kapitalist sistem parantezini kapamak üzere, nihai saldırı evresine girmiştir.

Yüzlerce yıllık tarihi bir dönemin kapandığı, yeni bir dönemin açıldığına ilişkin bu son derece iddialı tez, ilk defa dile getirilmiyor, Leninist literatürde yirmi yıllık bir geçmişi var. Ama, ilk dile getirildiğinde kibirle burun kıvrıyanlar, şimdilerde iyice üst üste binen olgulara daha fazla direnemiyorlar ve benzer tezleri, aynı açıklık, aynı zenginlikte olmasa bile, şurasından, burasından tutarak işlemeye çalışıyorlar. Meseleyi biraz olsun berrak şekliyle görmek, tarih bilincini ciddiye alan akademisyenlere nasip oldu. Pek çoğu, son zamanlarda hemen aynı tespitite birleşiyorlar. Açlık, kıtlık, hastalık ve savaş; mahşerin bu dört atlısı hangi vakit birlikte harekete geçtiyse, insanlık tarihi olağanüstü değişimler geçirmiştir.

Yayınlarda ısrarla kapitalist uygarlığın çöküşünü ele veren işaretle dolu olgulara yer verdik. Ve diğer taraftan, bu çöküşün sistemin efendilerince nasıl itiraf edildiğini göstermek gayretinde olduk. Şimdi bir kere daha, yeni olaylar ve olgulara bakarak, sermaye dünyasından yansıyan raporlar eşliğinde, yalancı çobanı hiç olmazsa bir kez haklı çıkaralım. Ele alacağımız rapor, Alman emperyalizminin temel direklerinden, iki asırlık devasa mali-sermaye grubu Allianz'a ait. Rapordan, Birgün gazetesinde Bahadır Özgür'ün aktardığı kadarına erişme şansımız oldu, ama o bile yeter. Rapora geçmeden önce onu neden ciddiye al-

mak gerektiğine ilişkin birkaç kelam edelim. Benzer içerikte raporlar, özellikle son beş yılda Davos zirvelerinde, IMF ve DB toplantılarında, BM çatısı altındaki kurumlarda pek çok kez kaleme alındı. Ancak bu raporlara yansıyan ruh, ABD'ye özgü, kendini çekiç, geri kalan her şeyi çivi gören kibrini yansıtıyordu.

Buna karşılık Alman sermayesi, kendisini tarih sahnesine hep geç kalmış çıkartan o "kırk kere ölçüp, bir kere biçmek" titizliğine sahip olmakla kalmaz, aynı zamanda o, bin kilometre öteden komünizmin kokusunu alır. Tarihleri boyunca, yıkıcı boyutta bir proleter devrimle karşılaşmamış İngiliz ve ABD'li burjuvaların kibirli budalalığının aksine, yalnızca Allianz tekelinin, iki yüz yıllık ömründe tanık oldukları bile aradaki farkı kavramaya yeter. Almanya, kendi toprakları içinde 1848 ve 1919'da silahlı proletaryanın devrimci ayaklanma ve devrimleriyle en az iki kez iliklerine dek sarılmakla kalmadı; dahası, elli yıla yakın, bu ülkenin bir kısmında sosyalist bir toplum inşa eden Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin güçlü ışıldıkları altında nice uykusuz geceler geçirdi. İşte tüm buna benzer nedenlerle, Alman mali-oligarşisinin kapitalizmin kaderine dair bir raporu varsa, diğerlerine kıyasla daha fazla ciddiye almak gerekir. Elbette ihtiyatı elden bırakmadan. Çünkü, besbelli ki, kamuoyuna açıklanacak şekle bürünmüş raporda, laf cambazlıkları, üstü kapalı ifadelerden bolca var. Bu yüzden olsa gerek, raporu yorumlayan Bahadır Özgür, ele aldığı meseleyi hiç ama hiç anlamadığını şu sözlerle ifşa ediyor: "....

küresel sermayenin yeni ihtiyaçlarını şekillendireceği, yeni siyasal sonuçları deneyimleyeceğiz". Hasta, doktorunun 'ne istersen ye' dediği evrede ama, burjuvazinin ölümsüzlüğüne iman etmiş dar kafalı küçük burjuva farkında değil.

Laf cambazlığı, henüz daha raporun başlığında kendini ele veriyor: "Yaşam Pahalılığı Krizi ve Sivil Huzursuzluk". Birgün'de yayımlandığı kadarıyla bile, rapora baştan sona damgasını vuran tezlere bakıldığında, burada sözü edilenin aslında, İngilizce "Civil war" yani iç savaş olduğu hemen anlaşılıyor. Raporu hazırlayanların kimlikleri, cambazlığı ele vermeye yeter. Bir sigorta devi, alışageldiği üzere, bu raporu ekonomistlere, risk analistlerine, hesap uzmanlarına değil, ama bir "Terör ve Siyasi Şiddet Bölümü Kıdemli Yönetici" sine emanet etmiş. Kıdemli uzmanın bir tespiti "huzursuzluk" gibi epey yumuşatılmış ifadenin gerçek içeriğini ifşa ediyor: "Sivil huzursuzluk, birçok şirket için giderek artan bir şekilde terörizmden daha kritik bir sorun" Acaba ne tür bir huzursuzluk, örneğin son yirmi yılda Avrupa başkentlerini vuran ve kitlesel kıyım boyutlarına ulaşan bireysel şiddet eylemlerine atıf yapan bir "terörizm"den daha kritik bir sorun ne olabilir? Cambazlık işe yaramıyor. Biraz mantığa sahip hiç kimse, raporun sivil huzursuzluğu değil, iç savaş konu edindiğinden şüphe duymaz.

İlerleyen bölümde sahneye üstü örtülü imalar çıkıyor. Diyor ki, Allianz raporu kamuoyuna açık versiyonunda "Covid-19'un artçı sarsıntıları, yaşam maliyeti krizi ve dünya

çapında toplumları bölmeye devam eden ideolojik değişimler (abç) göz önüne alındığında, toplumsal huzursuzluk vakalarının yakın zamanda azalması, pek olası değil". Yukarıdakine benzer bir soruyu yineleyelim: Acaba hangi tür bir ideoloji, kitleler için değil ama şirketler için kritik bir sorun oluşturur ve dünya çapında toplumları bölmeye muktedirdir? Bunun dini, etnik vs, referanslara değil ama, biricik evrensel içeriğe sahip sınıfsal referanslara dayanan türden bir ideoloji olduğu açık değil mi? Allianz raporu, ideolojik kararlılıkla kuşanmış iki sınıfın, dünya çapında toplumları bölen bir iç savaşta karşı karşıya gelmekte olduğunu, tedbirler bölümünde daha açık ifade etmek zorunda kalmış: "İşletmeler tetikte olmalı ve iş ve kişisel mülke (abç) zarar verme potansiyelini öngören ve önleyen gerilimi azaltma ve müdahale için net yollar belirlemeli." Herhalde artık, bu huzursuzluğun, mülksüzleştirilenler ve mülksüzleştirilenler arasında nihai bir kapışmayı dile getirdiğine dair pek az kuşku kalmıştır. Allianz ejderhası, dünyanın her tarafında gözü kulağı olan bu bin kollu ahtapot, önümüzdeki dönemde en az 75 ülkede sivil huzursuzluğun yani iç savaşın yaşanacağına, üstelik sosyal medya sayesinde aynı anda birçok yerde patlak verip kolayca yayılabileceğine kanaat getirmiş. İki yüzyıllık köklü varlığına ve azametine rağmen, bin kollu ahtapot, karşılaşacağı küresel devrim fırtınasına gücün, zorun yetmeyeceğini anlamış olmalı ki, şirketlerine şimdiden "gerilimi azaltmak için net yollar belirleme" tavsiyesinde bulunuyor.

İşte size, kırk kere ölçüp bir kere biçen, komünizmin kokusunu bin kilometre öteden alan Alman mali-oligarşisinin, 75 (en az) ülkeyi kapsayan, bu çapıyla ve şiddetiyle, olsa olsa, kapitalist uygarlığın çöküşünü haber veren raporu.

Dinci faşizmin yalancı çobanları “ama dünya da aynı” derken, kendini aklamının sefilce çırpınışlarını sergiliyor; ama aynı zamanda bu çırpınış, seçimle iktidara gelme hayallerini kitlelere pazarlayan gerici burjuva muhalefete uyarıdır: Pembe hayalleri bırakın! Dışarıdan, ne yatırımcı gelecek ne de sıcak para yağacak. Dışarıdan gelecek tek şey “sınırları, ideolojik bağlılıkları aşan, sosyal medyanın kontrol edilemez gücünü arkasına alıp kolayca yayılabilecek” (rapordan) bir küresel iç savaş ve devrim fırtınasıdır.

-II-

Alman sermayesinin, tarihteki rollerine hep geç kalmalarına yol açan o kırk kere ölçme karakteri, rapora damgasını vuruyor. Çünkü “Covid-19’la başlayan büyük çözüme, ne tür siyasal ve toplumsal sonuçlar doğurur?” sorusuna cevap ararken, gerçekte, aradıkları sonuçlar çoktan ortaya çıkmıştı bile.

İnternet üzerinden kısa bir arama, karşımıza upuzun bir liste çıkarır: düzinelerce ülkede iç savaş ve iç savaşa yakın sınıf savaşları hüküm sürmekte; buralarda geniş çaplı grevler, görülmemiş şiddet ve yaygınlıkta eylemler, siyasal krizler, açlık isyanları, moratoryum ve iflas hazırlıkları, yarını öngöremeyen hükümetlerin istifası ve hatta doğrudan

devrimler yoluyla el değiştiren iktidarlar, neredeyse vaka-i adiyeden sayılmaya başlandı. Hepsinin ortak özelliği, proleter kitlelerin olayların tam ortasında yer alması, kritik eşiklere damgasını vurması ve buna paralel olarak komünist partilerin hızla artan etkinliğidir. Uzayıp giden listede, en son ve en dikkat çekici olanları, durumu bütünlüğü içinde görmemizi sağlayacak özellikleri bulunanları burada sıralayalım:

Sadece tek bir haftaya sığan, emperyalist güç merkezlerinde ardı ardına patlak veren siyasal krizler şunlar: Önce İngiltere’de B. Johnson’un kepezelik dolu suçlamalarla istifaya zorlanması, hemen aynı saatlerde Japonya’nın en güçlü politik figürü Abe’ye yapılan suikast; daha ne oluyor demeden Biden’in mahdumunun kepezelikte sınırları aşan görüntülerinin yaygın medyaya servis edilmesi ve bir nefes aralığına dahi izin vermeden, İtalya’da hükümetin istifası, Alman mali sermayesinin enerji krizinde hükümeti ağır sözlerle suçlayan sözleri... Hepsinin bu haftaya sığması, 11 Eylül’de İkiz Kulelerin bir anda çökme görüntülerini anımsatmıyor mu?

Emperyalist yağmacılar listesinden Hollanda’ya ve orada yaşananlara özel dikkat çekelim. Yukarılardan duyulan büyük çatırtılarla dünyanın sarsıldığı aynı haftada, Hollandalı çiftçilerin traktörlerle yolları kapamaları pek az dikkat çekti. Oysa basının yazdığına göre, “Hollanda’da görülmemiş bir şey yaşandı, polis göstericilere ilk kez ateş açtı. Çiftçiler, traktörleri polislerin üzerine sürerek karşılık verdiler” Her biri Allianz ejderi kadar devasa büyüklükte

birkaç tekelin hüküm sürdüğü bu pek “demokratik” ülkede, olayların ne denli hızlı şekilde bir iç savaşa evrilebileceğine dair başka bir işareti, eylemlere öncülük eden ve iki bin üyesi bulunan “Köylüler Ayaklanın” örgütünün, olaylar üzerine çıkardığı bildiride buluyoruz; *“Hükümet herkese savaş ilan etti. Eğer silahlı bir savaş istiyorlarsa, o da olacak!”* Lenin’in yüzyıl önce şekil verdiği tez, aynen geçerli. Bir ülkede emekçi kitleler, demokratik hakları ne denli geniş kullanabiliyorsa, orada gelişmelerin bir iç savaşa evrilmesi o denli hızlı olur.

Emperyalist güç merkezlerinde hükümetlerin böyle ardı ardına sarsılması tesadüf değil. Bir uygarlık çöküyor ve buna, aşağıdan yükselen muazzam bir baskı eşlik ediyor. ABD emekçi sınıflara, gösteri yapmak kadar, silaha erişmede de sağladığı özgürlükle, iç savaş sürecine sürüklenme hızında, güç merkezlerinin başında geliyor. “En az yüz elli yıl geriye gitmek” olarak yorumlanan kürtaj yasaklarına karşı milyonlarca kadın sokaklara dökülürken, ırkçı faşistlerin neredeyse haftalık rutin haline getirdikleri kitle katliamları eşlik ederken, ABD bağımlı ülkelere benzemez bir tarzda iç savaşın içinde gömülüyor. İngiltere biraz daha geriden geliyor. Marx’ın “John Bull” adını takıp keskin eleştiriler yönelttiği İngiliz işçi sınıfı, nihayet soylular-yöneticiler katmanına körce saygıyı bir kenara bırakıp, Brexit konumunda kendilerini aldatan Johnson’ı istifaya götüren çok etkili grevler örgütledi. İtalyan işçiler, hükümeti istifaya zorlayan çatlağı eylemleriyle yarattılar, Ukranya’ya mühimmat taşıyan gemileri bloke ettiler. Bu ülkelerde

yaşanan siyasal krizin büyüklüğü ve hükümetleri yerinden eden proleter etkinliğin gücü, buralarda iç savaşa yakın koşulların hüküm sürdüğünün kanıtlarıdır.

Listenin sırası bağımlı ülkelere gelince isyanlar, politik grevler ve devrimlerle örülü bir tabloya ulaşıyoruz. Son haftaların “flaş” gelişmesi Sri Lanka’dan geldi. Milyonlar, tam anlamıyla “can havliyle” savaşmaya girdi. Başkanlık, başbakanlık, televizyon kanalı ve merkez bankasını sırayla işgal etti, Tamillere uyguladığı soykırımdan dolayı “terminatör” lakabı taşıyan devletin başı ülkeden zor kaçtı. Kaçarken gördüğü, işgal edilen hükümet binalarında, Tamil ve Sri Lanka halklarını simgeleyen bayrakların yan yana çekilmiş olmasıydı. Ekvador’da kitleler başkanlık sarayını kuşattı ve hükümeti bir anlaşma yapmaya zorladı. Arjantin işçi sınıfı, ekonomi bakanını istifaya götüren geniş çaplı eylemlere girişti. Hindistan’da Komünist Parti, birkaç ay önce 50 milyondan fazla işçiyi genel greve çıkardıktan sonra, hükümetin paralı ordu kurma tasarısına karşı sürekli eylem kararı aldı. Pakistan’ın yoksul ve kalabalık metropollerinde halk, polis ekiplerine saldırdı. Tunus işçileri darbeci Said’e karşı politik greve gitti.

Velhasıl liste uzar gider; üstelik her gün yeni ülkeler, yeni olaylar ve sarsıcı gelişmeler eşliğinde. Olaylara damgasını vuran, işi sınıfı ve toplumların en yoksul kalabalıkları. Bu yüzden çatışmalar keskin, şiddetli ve burjuva iktidarları sarsıcı nitelikte. Burada yalnızca en dikkat çekici olanlara yer verdiğimiz, dünya çapında gelişmelerin tartışılmaz biçimde kanıtlandığı şudur: Emperyalist güç

merkezleri dahil, tüm kapitalist sistem iç savaşlar, ayaklanmalar ve siyasal krizlerle örülü bir küresel devrim dalgasından geçiyor. Bu denli yaygın ve üst üste binen, bu denli şiddetli olaylar zinciri, sadece tek bir sonuca işaret ediyor. Dört yüz yıllık kapitalist sistem sıçramalarla ilerleyen olaylar eşliğinde çöküyor.

Peki, ekonomik durum, dünya çapında yaşanan buhranı, parlamenterya da diğer barışçıl araçlarla uygun biçimde aşılmasına dönük bir umut vadediyor mu? Allianz raporu bu konuda net: "toplumsal huzursuzluk vakalarının yakın zamanda azalması olası değil" Benzer bir karamsar tabloyu Dünya Bankası kayda giriyor: "*Yılbaşında işlerin kötüye gitmesini bekliyorduk, şimdi kötüden berbata doğru gitmeye başladı.*" (Financial Times)

Buhranı olgunlaştıran emperyalist-kapitalist sistemin tüm yasa ve işleyişi bir yana, çöküşe ivme kazandıran dört ana noktayı vurgulamakla yetinebiliriz: Birincisi, emperyalist-kapitalist dünyanın finans havuzu ABD, kendi tabirleriyle, durdurulamaz bir enflasyon sarmalına girdi, sermayenin durduğu yerde değer kaybetmesini önlemek için faizleri kademeli yükseltmek zorundalar, bu da finans havuzun tersine olmasına neden oluyor, havuz kuruyor. İkinci ayakta, küresel sistemin makine ve ekipman tedarikçisi Almanya var ve bu yıl ihracatın %40 azalması hesabı yapılıyor. Üçüncüsü, sistemin ara-malı, mamul ürün tedarikçisi Çin, Covid-19 tedbirlerini öyle sıkı uyguluyor ki, emperyalist sistemin tedarik zincirinde meydana gelen kopmalar umurunda değil. Ve son ayakta, sisteme önemli ölçü-

de enerji, hammadde ve nadir elementler sunan Rusya, ambargolar ve yaptırımlarla, işbölümü tablosundan çıktı. Böylece kapitalist sistemin dört aşamasında yani finans, makine ve ekipman, ara malı ve mamul ürün, enerji-hammadde kaynakları dolaşımında işler "kötüden felakete doğru" ilerliyor. Durumun vahametini ifşa eden, uluslararası Enerji Ajansı başkanı oldu. "*Bu büyüklük ve karmaşıklıkta bir enerji krizini dünya daha önce hiç görmedi.*" Yarım kalmasın, biz tamamlayalım: "Dünya böylesini daha önce hiç görmedi" ifadeleriyle dolu raporları ve uzman görüşlerinin bu kadar üst üste yığıldığını, dünya daha önce hiç görmedi.

"Ama dünyada da durum aynı" diye acınası feryatlara boğulan yalancı çobanın bu sefer doğru söylediğine dair herhalde bu kadar tanıklık yeter. Öyleyse şimdi, dünyada yaşanan en son gelişmelerden elde ettiğimiz taze bakış açısıyla, gözümüzü yaşadığımız topraklara çevirip, hangi güç ve enerjiyle, hangi biçimlerde ne gibi sonuçlara gebe bir "toplumsal huzursuzluğun" olgunlaştığına bakabiliriz.

-III-

Leninist yazında, sıçramalar biçiminde gelişme ve çöküş ibaresini sıkça kuranlar, bu ifadenin, tıpkı Marx ve Lenin'de olduğu gibi uzun tarihi dönemler ölçeğine kıyasla bir "sıçrama" olduğunu, yani kimi yer ve zamanda aylar ile, kiminde ise on yıllarla ölçüldüğünü bilirler. Sadece darkafalılar, "sıçrama" lafını her duyduklarında, etraflarında kıvılcımlar, lav tufanları ve şok dalgaları görmeye çalışırlar.

Türkiye ve Kürdistan'ın şu anki durumu ele alındığında, dünyayı çepeçevre saran sıçramalar döneminin bu topraklardaki tarihi gelişmeleri, artık aylar ile ölçülebilecek düzeye getirdiğini öngörebiliriz.

Öte yandan, Türkiye ve Kürdistan'ın şu anki durumu ele alındığında, dünyayı çepeçevre saran sıçramalar döneminin bu topraklardaki tarihi gelişmeleri, artık aylar ile ölçülebilecek düzeye getirdiğini öngörebiliriz. Evet, yıllardan değil, aylardan söz ediyoruz. Bu öngörüü kanıtlayacak yeterince olgu birikti.

Bu olguları açıklamadan önce, emperyalist kapitalist dünyanın son durumunda elde ettiğimiz bakış açısının bir sonucunu ele alalım. Bu kez emperyalizm, Türk tekelci sermayesinin imdat çığıklarına mali yönden karşılık veremeyecek. Oysa kim bilir kaç kez Türk sermayesi kendi gücünü aşan devrimin baskısına, emperyalizmin desteğiyle dayanabildi. Askeri, diplomatik ve siyasi destekler bir yana, mali destekler esas kurtarıcı rolü oynadı. Tüm önemli bulunan virajlarında etkisi görüldü. AB, "Gümrük Birliği Anlaşması" ile 1994-95 buhranının atlatılmasına yardımcı oldu. 1999'daki krizde uzatılan can simidi, AB aday üyeliği oldu. 2001 krizinde ise bizzat ABD denetimindeki IMF-Dünya Bankası'ndan çekilen paralar etkili oldu. Keza, 2013 Gezi ayaklanmasından sonra, seferber olan emperyalist güç-

ler, bankaları ucuz kredi-paralarını doldurdular. Eğer bu kritik mali destekler olmasaydı, faşist aygıtın politik zoru hiçbir işe yaramazdı. Kredinin soysuz karakteri emekçi sınıflar arasına sızdıkça, devrimci politik arenada, oportünist kanserin yayılması sağlandı.

Fakat bu defa, işlerin böyle yürümeyeceğini bizzat Dünya Bankası raporları söylüyor: Emperyalist merkezlerde çarkların yavaşlaması, Türkiye gibi bağımlı ülkeleri borç krizine sokacak; ama borç krizi, emperyalistleri fena vuracak, öyle diyor DB. İngiltere merkezli Bloomberg kanalı "*Gelişmekte olan ülke borçları, dünyanın tarihi bir temerrüt zirvesine sürüklenmesi riski getiriyor*" diyor ve bu zincirin onlarca ülkeyi kapsayan halklarını, en kötüsünden başlayarak sayıyor. Bu listede Türkiye 20. sırada. Yani emperyalistler açısından durum "kelin ilacı olsa.." lafını hatırlatıyor.

Banka ve şirket karlarının ade-ta patlama yaptığını ya da 9 günlük tatilde kıyı kasabalarının dolup taşıtığını görenler, ekonomik çöküşe ve buna eşlik edecek toplumsal bir kalkışmaya yıllar değil, aylar kaldığını öne süren Leninistlere inanmakta zorlanabilirler. Ama, bize inanmıyorsanız, hiç olmazsa burjuva gazetelerin ekonomi sayfalarına bir göz atın. Orada, tam da bu konuda avaz avaz bağırın sermaye sözcülerine rastlayacaksınız.

TÜRKONFED başkanı, yılın son çeyreğinde üretimde sert bir daralma beklendiğini, reel sektörün krediye erişim kanallarının kapandığını, ticarete durma riskinin arttığını belirtiyor ve ekliyor: "Demir-çe-

lik, çimento, plastik, tekstil, gıda ve tarımı zorlu bir sınav bekliyor." İşlerin duracağı sektörler, bunlarla sınırlı değil. Burjuva iktisatçıların tartıştığı bir toplantıda "Sudden Stop" yani ani duruş üzerinde artık sıkça konuşulduğunu aktaran Prof. Dr. Bilge Yılmaz "Bankaların durumu, sanıldığığının aksine, iyi değil" demekte. İşlerin durma noktasına geldiğini, çünkü herkesin elinde nakit para tuttuğunu, çok fazla zaman kalmadığını, hükümetin aldığı kararlar, bu ani-duruşu birkaç ay önceye çektiğini belirtmekte.

Henüz bilmediğimiz, bu isyanın hangi biçimlerde yaşama geçeceği ve sonuçlarının ne olacağıdır. Biçimini belirlemek, devrimci öncülerin elinde değil fakat sonuçlarını belirlemek onların elinde olacak. İsyanın biçimi sonuçlara hangi hızda, hangi yollarla ulaşılacağını da büyük ölçüde etkileyecektir.

Sanayide, ticarete ve bankacılıkta, "ani duruş"un bu denli çok konuşulması, eski tabirle "şüyuu vukuundan beter"dir. Böyle durumlarda sermaye, muazzam kar olanaklarına rağmen, paralarını üretime sokmaz, herkes nakitte kalmaya (döviz satın almaya) bakar, borçlar ödenmez, alacaklar tahsil edilemez.

Nitekim, başladı bile, enerji şirketlerinin ne devlete borçlarını ödedikleri ne de devletten alacaklarını tahsil edebildikleri, uzun tatil öncesinin kara haberlerinden biriydi.

Gidişatı gören bir sermaye sözcüsü, tam da bu enerji meselesine değiniyor ve soruyor: Sonbaharda gazımız, elektriğimiz olacak mı? Yaşı ilerlemiş olanlarımız, önümüzdeki aylarda karşılaşacakları manzarayı, daha önce tecrübe etmişlerdi. 70'li yıllarda, günlerce sürekli elektrik kesintilerinde, gaz lambaları altında oturulur, işe yaramaz televizyon üzerinde pişpirik oynanırdı, ama hiç olmazsa sobadaki kömür odayı ısıtırdı. Şimdiki evlerde baca bile yok.

Dünyada kapitalist uygarlık çökerken, Türkiye gibi bağımlı ülkelerde felaket, tek başına gelmez, üst üste binen felaketler zinciriyle gelir. Enerjideki büyük buhrana eşlik edecek felaketin adı, gıda krizi. Konya, Elbistan, GAP bölgesi gibi tahıl üretim havzalarından seslenen ziraat mühendisleri, aynı feryatta birleşiyorlar: Kıtık kaçınılmaz. Üretimdeki düşüş bazı bölgelerde %90'ı buluyor. "Tahılı ithal eder, açığı kapatırlar" diye düşünenler yanılıyorlar. Dünya tahıl fiyatlarının belirlendiği Chicago borsasında şimdiden %50 artış öngörülüyor. Rusya ve Ukrayna tahılı piyasaya sürülemediğinden, fiyatların daha da yükseleceği tahmin ediliyor. Mahşerin dört atlısı aynı anda hücumla kalktığında, kıyametin gelişini hiçbir güç, hiçbir para engelleyemez.

Aylar içinde göreceğimiz manzara böyle: Halihazırda açlıkla boğuşanlar, 0-5 yaş arası çocuklarını şimdiden açlığın yol açtığı hastalıklar

kurban verenler; yetersiz beslenme durumundan, doğrudan açlığa terfi edenler; iki yıl aralıksız ve aşırı çalıştıkları için kafayı sıyırmamak adına son kredi limitlerini tahıl için kullananlar; gazsız, elektriksiz ve ekmezsiz kalan şehirlerde nasıl büyük bir karmaşaya yol açacaklarını tahmin etmek zor olmasa gerek. Ne diyordu Lenin: “[Devrimlerin] ne siparişle ne de sözleşme üzerine gerçekleştiğini biliyoruz; onlar ancak milyonlarca ve on milyonlarca insan artık eski biçimde yaşanamayacağı kararına vardığı zaman patlak verir.”

On milyonların kendilerini artık hayatta kalmanın imkansız gördüğü koşullarda bulması, yılların değil, ayların sorunu. Onlar, tam anlamıyla “can havliyle” sokakları dolduracaklar. Önceki yazılarımızda, açlığın korkunç cehennemini yaşadıkları halde, sınıflar mücadelesinin karanlık gölgelerinde sessizce bekleyen ve ancak “can havli”yle sokakları dolduracak milyonların varlığından söz etmiştik. Gelmekte olan, onların, hesapsız ve kör, şiddet dolu isyan dalgasıdır.

Buraya kadar, gerek dünyada, gerek bu topraklarda, çökmekte olan kapitalist uygarlığın olgulara nasıl yansıdığını izledik. Böylece, aylarla ölçülü bir zaman dilimi içinde gündemi işgal edecek devrim dalgasının gücünü, çapını, yaygınlığını, derinliğini ve ortaya çıkaracağı enerjiyi şimdiden görebilecek konumdayız. Henüz bilmediğimiz, bu isyanın hangi biçimlerde yaşama geçeceği ve sonuçlarının ne olacağıdır. Biçimini belirlemek, devrimci öncülerin elinde değil fakat sonuçlarını belirlemek onların elinde olacak. İsyanın biçimi

sonuçlara hangi hızda, hangi yollarla ulaşılabileceği de büyük ölçüde etkileyecektir.

Oysa, kapitalist uygarlık çökerken, bir mucizeye ihtiyacı olan burjuvazidir. Olağanüstü hızla olgunlaşan ve geri sayıma devam eden devrim dalgasını durdurabilmek, bir “mucize”ye kalmıştır.

Burjuva sınıf kendini kandırmıyor, proletarya da öyle. Kendini kandıran sadece küçük burjuva sınıf ve onun politik temsilcisidir. Onlar hala, yukarıda dile getirdiğimiz büyük devrim dalgasına ilişkin iddiayı, bir “mucize” kabilinde görürler. Oysa, kapitalist uygarlık çökerken, bir mucizeye ihtiyacı olan burjuvazidir. Olağanüstü hızla olgunlaşan ve geri sayıma devam eden devrim dalgasını durdurabilmek, bir “mucize”ye kalmıştır. Hani olur da finans merkezlerini saran enflasyon sihri bir dokunuşla düşmeye başlar; olur ya, Rusya-Ukrayna çatışması bir anda bitiverir, olur ya kuraklık ve kıtlığa “rahmetin bereketi” düşer, olur ya pandemi insanlığın yakasını bırakmaya karar verir ve Çin, aksayan tedarik zincirini doldurur; olur ya elektriksiz, yakıtsız, ekmezsiz kalan düzinelerce ve düzinelerce on milyon insan, vahşi hayvanlar gibi yaşamaya razı gelir, boyun eğer.

Boşuna hayal kurmayın küçük burjuva insancıklar. Hiçbiri, bu “mucizeler”in teki bile gerçekleşmeyecek.

DÜNYA
EMECİN
OLACAK

İŞÇİLER BİRLEŞİN
SOSYALİZM İÇİN
SAVAŞIN

DİK (DEVRİMCİ İŞÇİ KOMİTELERİ)

EMELİN OLACAK
MÜCADELE BİRLİĞİ

Sınıf Hareketinin Gelişimine Dair Kısa Hatırlatma

..... umut çetiner

Madde çeşitli hareket biçimlerine sahiptir ve bu hareket biçimleri arasında karşılıklı bağıntı vardır. Maddenin tarihsel gelişimi incelendiğinde, bu bağıntının, göreceli olarak daha alt düzeydeki hareket biçimleri temeli üzerinde yüksek düzeydeki hareket biçimlerinin oluşması şeklinde gerçekleştiğini görürüz.

Dolayısıyla, daha yüksek düzeydeki hareket biçimleri, doğal olarak, kendi temellerini oluşturan daha alt düzeydeki hareketleri de kapsar. Bu, ileri ve görece geri hareket biçimleri arasında nitelik farkı olduğu anlamına gelir aynı zamanda.

Karşılıklı ilişki içinde bulunan hareket biçimlerini ele alırken, bunları birbirinden kopuk, ayrı ele almak ne kadar yanlışsa daha yüksek

gelişkin hareket biçimini daha alt düzeydeki hareket biçimine indirmekte o kadar yanlıştır. İlkinde, ileri olanın kökeni, nasıl ortaya çıktığı açıklanamaz hale gelinir, ikincisinde ise, ileri olanın kendine özgü yanları, niteliği görülemez.

Maddenin tarihsel gelişimini incelediğimizde gördüğümüz bu durumu, toplumsal olarak örgütlenmiş maddenin bir ögesi olan proletaryanın sınıf hareketinin tarihsel gelişiminde de görürüz.

Kapitalizm tarih sahnesine çıktığı ilk andan itibaren, proletaryayı insani olmayan bir yaşama mahkum eder. Proletarya, bu yaşam içinde kendini yok edilmiş ve güçsüz görmüştür. Kendini her gün maddi ve manevi anlamda yok eden ve çaresiz bırakan toplumsal düzene, gözle görülmeleyen onlarca toplumsal

ilişkiler zinciriyle bağlanmış olması, onu daha da çaresizleştirmiştir. Çünkü, hem kendini ezen toplumsal ilişkiler zincirini kavrayamamakta dolayısıyla neyle savaşaacağını bilememekte, hem de toplumsal bir varlık olarak, içinde bulunduğu toplumu terk edip bir başına yaşayarak kendini kurtarma seçeneğine sahip değildir.

Kapitalizm tarih sahnesine çıktığı ilk andan itibaren, proletaryayı insani olmayan bir yaşama mahkum eder. Proletarya, bu yaşam içinde kendini yok edilmiş ve güçsüz görmüştür.

Bu durum, proletaryayı eyleme geçmeye zorlar. Düşmanın ne, kim olduğunu kavrayamamış olsa da harekete geçer. Çünkü yaşadığı çaresizlik, güçsüzlük ve yok edilme hali, insani doğasına tümüyle aykırıdır. İnsanın doğası, onu, çaresizlik ve alçalma içinde yaşamaya zorlayan toplumsal ilişkilerle çatışma halinde tutar. İsyan ettirir. Kendi içinde yaşadığı çelişkidenden doğan devrim onu harekete geçirir. Ve o anki bilinç düzeyi, yaşam koşullarından neyi sorumlu tutuyorsa ona saldırır.

Hırsızlık, makine kırıcılığı vb biçimlerde başlayan bu isyan, işçinin kapitaliste karşı mücadelesine ve nihayetinde, işçi sınıfının kapitalistlere karşı ekonomik, politik, ideolojik biçimler altında yürüttüğü insani toplum kurma savaşımına varır.

Sınıf hareketi tarihsel olarak kendini ilk ekonomik, mücadele biçiminde göstermiştir. Tüm ülkelerde, işçiler ilk önce çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmek için harekete geçmiş; sınıf hareketi, günlük ekonomik çıkarların savunulmasıyla başlamıştır.

İşçi sınıfının politik mücadelesi bu temel üzerinde ortaya çıkar. Çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirme mücadelesi, proletaryanın politik faaliyete yönelmesine neden olur. İşçi sınıfı, ileri kesimleri şahsında, diğer sınıflara, toplumsal kesimlere ve en önemlisi devlete karşı az çok bilinçli bir davranış çizgisi izlemeye, bazı taleplerde bulunmaya başlar. Ve böylece işçi sınıfı politikası, kapitalistlere karşı savaşın politik biçimi doğar.

Bu durumu (yani politik mücadele biçiminin ekonomik mücadelenin yönettiği temel üzerinde yükselmesini) kaba materyalist bir bakış açısıyla ele alıp ekonomik mücadele biçimini, politik mücadeleye göre daha önemli ilan edenler; ya da politik mücadeleyi önem açısından ekonomik mücadeleyle aynılaştırırlar olur.

Oysa ki, işçi sınıfının kapitalistlere karşı politik mücadele biçimi, ekonomik, mücadele biçimine göre sınıf savaşımının daha yüksek düzeyini ifade eder. Onu kapsar ve önem açısından önceliğe sahiptir.

Çünkü kapitalist toplumda -ve tüm sınıflı toplumlarda- politik ilişkiler her ne kadar toplumun ekonomik ilişkilerinin bir yansıması, ikincil ilişkiler olsa da; ekonomik ilişkilerin varlığını koruyup sürdürebilmesi, bu temelde oluşmuş politik ilişkiler sisteminin varlığına bağlıdır. Kapitalist üretim ilişkilerinin

sürdürülebilmesi için gerekli olan toplumsal koşullar, politik ilişkiler sistemiyle güvence altına alınabilir ancak. Dolayısıyla bu durum, üretim ilişkilerini kendi çıkarına göre düzenlemek isteyen her sınıf için, politik mücadelenin, sınıflar arasındaki ilişkileri düzenleyen kuruluşlar ve örgütler sistemine egemen olma mücadelesinin, toplumun politik örgütleniş tarzını belirleme mücadelesinin öncelikli önem kazanması anlamına gelir. Politika, ekonominin yoğunlaşmış halidir.

Hiç kuşkusuz ki, politik mücadele öncelikle ve esas olarak, kapitalist toplumun bir dizi örgüt ve kuruluşu içinde en önemlisi olan devlete kimin sahip olacağı üzerine verilir. Çünkü devlet, ona egemen olan sınıfa, her alanda iktidarını örgütlenme imkanını verir. Başka bir ifadeyle devlet, egemen sınıfın iktidarının örgütlenmesini temsil eder. İktidarını örgütlenme imkanını ele geçiren sınıf, kendi çıkarına uygun ekonomik ilişkileri koruma altına alma, geliştirip sürdürme olanağını da elde etmiş olur.

Burada küçük bir parantez açıp, işçi sınıfının ekonomik çıkarının dolayısıyla nihai hedefinin burjuvazi ile birlikte bir sınıf olarak proletaryayı da ortadan kaldırmak olduğunu; bu nedenle de, toplumun politik örgütleniş tarzını belirleme noktasına geldiği andan itibaren, bunu, toplumun, politik örgütlenişine son verme hedefiyle yapacağını belirtmiş olup, konumuza dönelim.

Engels, "Ailenin, Devletin ve Özel Mülkiyetin Kökeni"nde, Lenin ise "Devlet ve Devrim" kitabında, sınıflı toplumlarda devletin rolünü ortaya koyarlar. Engels şöyle der;

"... Devlet, daha çok, belirli bir

gelişme aşamasındaki toplumun ürünüdür; bu toplumun, kendi kendisiyle çözülmeye bir çelişki içine girdiğinin, önlemekte yetersiz kaldığı uzlaşmaz karşıtlıklara bölündüğünün itirafıdır. Fakat, bu karşıtlıkların, yani karşıt ekonomik çıkarlara sahip sınıfların, kendilerini ve toplumu kısır bir mücadele içinde eritip bitirmemeleri için, görünüşte toplumun üstünde duran, çatışmaya gem vurma, 'düzen' sınırları içinde tutması gereken bir güç gerekli hale gelmiştir; ve işte toplumdan doğan, fakat kendisini onun üstüne çıkararak ona gitgide yabancılaşan bu güç, devlettir..." (c-7/18)

Kapitalizm tarih sahnesine çıktığı ilk andan itibaren, proletaryayı insani olmayan bir yaşama mahkum eder. Proletarya, bu yaşam içinde kendini yok edilmiş ve güçsüz görmüştür.

"...Devlet, sınıf çelişkilerini dizginleme gereksiniminden doğduğu için; ama aynı zamanda bu sınıfların çatışmasının ta ortasında doğduğu için, o, kural olarak en güçlü, iktisaden egemen sınıfın devletidir ve onun sayesinde siyaseten de egemen sınıf haline gelir ve böylece ezilen sınıfı bastırmak ve sömürmek için yeni araçlar elde eder..." (c-7/ 24)

Demek ki, işçi sınıfının iktisaden egemen olan sınıfın karşısına bir sınıf olarak çıkıp onu sıkıştırdığı her hareket; bu sınıf aynı zamanda siyaseten de egemen olduğu için, kaçınılmaz olarak politik bir hareket olma özelliği de kazanacaktır.

Bu hareketin, politik mücadele yönünün ne kadar belirgin ve derinlikli olacağını, harekete egemen olan bilinç ögesinin gelişmişlik düzeyine bağlıdır şüphesiz. Ama unutmamak gerekir ki, bu bilinç düzeyi ne kadar geri olursa olsun, sendikal veya kendiliğinden düzeyde de olsa politik bir yanının olması; işçilerin, sefaletlerine neden olan toplumsal düzenin sürmesinde üst yapı kurumlarının oynadığı rolün az çok bilincine vardıklarını, sezdiklerini gösterir. Sekiz saatlik çalışmanın yasal güvenceye alınmasını istemek gibi. Bu, işçi sınıfına toplumsal sistemi giderek daha bütünlüklü görme, anlama ve dolayısıyla ona karşı mücadelesini de giderek daha bütünlüklü hale getirme olanağını verir.

Bu olanağı gerçeklik haline dönüştüren ise, sınıf hareketinin bilimsel sosyalizmle buluşması olmuştur. Bu sayede işçi sınıfında, proleter sosyalist sınıf bilinci doğmuş ve böylelikle işçi sınıfı kendi temel sınıfsal çıkarları, tarihsel görevi ve devrimci hedefleri doğrultusunda hareket eder hale gelmiştir. Sınıf hareketi gelişim göstererek daha ileri bir düzeye, siyasi iktidarı ele geçirme hedefine ulaşmıştır.

Anlaşılabileceği üzere, işçi sınıfının politik mücadelesinin gelişimi de, hareketin genel gelişim yasasına uygun biçimde olmuştur. Bu sürece daha yakından bakalım.

II- Politik Mücadelenin Doğuşu! Yasal Güvence Elde Etme Dönemi

Politik mücadelenin doğuşunda, makinalı üretimin ortaya çıkışının belirleyici önemi vardır.

Marx Kapital'in birinci cildinin dördüncü kısmında, Engels ise

"İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu" adlı kitabında, üretimde, sanayi ve makinalı üretimin yerinin artmasını ve bu durumun işçilerin yaşamı üzerindeki etkilerini detaylıca ele alırlar. Bu durumun, işçi hareketi tarihinde bir dönüm noktası teşkil ettiğini gözler önüne sererler.

İşçi sınıfının iktisaden egemen olan sınıfın karşısına bir sınıf olarak çıkıp onu sıkıştırdığı her hareket; bu sınıf aynı zamanda siyaseten de egemen olduğu için, kaçınılmaz olarak politik bir hareket olma özelliği de kazanacaktır.

Makine kullanımı demek, emeğin verimliliğinin artması demektir. Kapitalistler bunu, işçilere karşı bir silaha çevirirler. Makine kullanımının, eskisine oranla çok daha az sayıda işçiyle aynı üretimi yapma imkanını vermesi, kapitalistlerin, işçileri kitlesel olarak sokağa atmasına neden olur. Makinaların daha az fiziksel güç gerektirmesinden yararlanan kapitalistler, bir yandan da kadın ve çocuk emeğini de üretim sürecine dahil ederek, işçiler arası rekabeti daha da artırırlar. Bu durumu (yani iş gücü talebinin azalmasına karşın iş gücü arzının daha çok artmasını) yine işçilere karşı, ücretleri daha aşağıya çekmek için de kullanacaklardır. Ve böylece, makineli üretimin işçiler arası rekabeti artırıcı etkilerinden yararlanarak, işçilere daha da köleleştirici koşullar ileri sürerler: İş gününü

uzatmak, gece çalışmaya zorlamak, tatil olanağını ortadan kaldırmak ve ücretleri daha da düşürmek vb. Marx, buharlı dokuma tezgahlarıyla birlikte 800 bin dokumacının durumunu şöyle anlatır;

“... Tarih, İngiliz el dokumacılarının yavaş yavaş yok olmasından daha korkunç bir trajedi kaydetmez; bir kaç on yıl boyunca süren bu yok olma, en sonu 1858’de sona ermiştir. Bunların çoğu açlıktan ölmüşler, pek çok aile günde 2 peni ile uzun bir süre bitkisel bir yaşam sürdürmüşlerdir...” (Kapital 1)

Sanayi ve makineli üretimin yol açtığı işsizlik, işçileri tümüyle savunmasız bırakmıştır. İşçiyi bu döneme kadar koruyan el becerisi, ustalık değerini yitirmektedir. Makineli üretim, makine kullanmaya hızla adapte olabilen acemi işçilerin ve çocukların, el becerisi olan işçilerin yerini almasını olanaklı kılmaktadır. Dolayısıyla kapitalist, makinanın üretim sürecine sokulmasıyla, insanlık dışı çalışma koşullarına karşı durmaya çalışan her işçiyi kapı önüne koyma rahatlığına kavuşmuştur. İşçi tek başına, kapitalist karşısında tamamen aciz konuma düşmüştür.

İşçiyi, yaşam koşullarına karşı isyana zorlayan şey, insan olarak bu acizlikten kurtulmak için yol arama da zorlar. Bir insan olarak kapitaliste ve onun zulmüne karşı kendini savunma arayışına girer. Ve bu arayış, onu birleşmeye, yani örgütlenmeye götürür. Zaten yasadışı biçimde nüveleri oluşmaya başlamış olan işçi birlikleri, makineli üretimin yarattığı yıkımla birlikte daha hızlı gelişir. Ve burjuvazi karşısında halkın desteğini almak isteyen soyluların 1824’de işçilerin önündeki örgütlenme yasaklarını kaldırmasıyla, İngiltere’nin dört bir yanında sendikalar

kurulur. Bu işçi birlikleri, elde ettikleri başarı sayesinde tüm dünyaya yayılarak, işçilerin evrensel mücadele aracına dönüşür. Kapitalistin karşısındaki güçsüzlüğünün tek başınalığından geldiğini gören işçi, işçi arkadaşlarıyla birleşerek, yani aralarındaki rekabeti frenleyerek, bir güç haline gelmiş ve böylece dizginsiz baskı ve sömürüye karşı direnme olanağına kavuşmuştur.

Anlaşılabacağı üzere sendikalaşma (birleşme, örgütlenme) bilincinin yayılarak gelişmesi makineli üretimin bir sonucudur. Ve yine görüldüğü üzere, sendikalaşma hakkının elde edilmesi de politik mücadelenin ürünü olur.

İşçiyi, yaşam koşullarına karşı isyana zorlayan şey, insan olarak bu acizlikten kurtulmak için yol aramaya da zorlar. Bir insan olarak kapitaliste ve onun zulmüne karşı kendini savunma arayışına girer. Ve bu arayış, onu birleşmeye, yani örgütlenmeye götürür. Zaten yasadışı biçimde nüveleri oluşmaya başlamış olan işçi birlikleri, makineli üretimin yarattığı yıkımla birlikte daha hızlı gelişir.

Makineli üretim sayesinde yüzlerce hatta binlerce işçi aynı fabrika veya bölgede çalışmaya başlamıştır. Bu, işçilerin sıkıntılarını birlikte tartışma ve ortak harekete geçme yönünde eğitilmelerini daha

da olanaklı kılar. İşçilerin hem aynı mekan içinde bulunmaları hem de sürekli iş değiştirmelerinin mümkün hale gelmesi; tüm fabrika koşullarının hemen hemen aynı olduğunu, sömürünün aynı olduğunu, bu durumun kapitalistlerin kişiliğinden bağımsız bir durum olduğunu hızla görmelerini sağlar. Tüm bunlar, işçiler arasında dayanışma ve birlikler (sendikalar) kurma bilincinin gelişerek yayılmasına neden olur. Bu bilinç gelişip yaygınlaştıkça, grevlerde de artışlar başlar.

Kapitalistlerin makineli üretimin yarattığı olanaklardan faydalanarak işçilerin üzerindeki zulmü artırmasına, yine makineli üretimin yarattığı koşullar sayesinde işçilerin birleşerek ve örgütlenerek karşılık vermesi, kapitalistlerin yeni önlemler almasına neden olur.

Kapitalistler de, işçiler karşısında ortak hareket etmek için birleşir. Fabrikalarını başka yerlere taşıyarak, işleri evlerde çalışanlara yaptırarak veya bir kısmını başka yörelerde yaptırarak ve akla gelmeyecek binlerce hile ve dolapla işçilerin birliğini bozmaya, işçilerin örgütlü mücadelesine engel olmaya çalışırlar.

Kapitalistler de, işçiler karşısında ortak hareket etmek için birleşir. Fabrikalarını başka yerlere taşıyarak, işleri evlerde çalışanlara yaptırarak veya bir kısmını başka yörelerde yaptırarak ve akla gel-

meyecek binlerce hile ve dolapla işçilerin birliğini bozmaya, işçilerin örgütlü mücadelesine engel olmaya çalışırlar.

İşçilerin direncini kırmak için, dolaylı veya dolaysız bir çok yoldan kendilerine bağlı olan devletten yardım istemeyi de unutmazlar. İşçilerin kapitalistlerle ilişkisini düzenleyen yasalar çıkartılır. Herkes için bağlayıcı olan bu yasalarla, kapitalistlerin çıkarlarının korunması ve ilerletilmesi artık devlet güvencesine bağlanmış olur. Tek tek memurların haksızlığı değil, yasanın haksızlığı vardır artık. Yasalarla işçilere tanınan sözde bir kaç hak varsa da, bunlar hiç bir zaman etkin biçimde kullanılamaz. Ya fiilen ya da yasaların bir yerlerine yerleştirilmiş hükümlerle, işçilerin bu kıyırık haklarının kullanılmasına dahi izin verilmez. Olmadı, bu haklar yeni bir yasa ile ortadan kaldırılır.

İşçilerin karşısında şimdi, hükümetin de desteğini almış kapitalistler sınıfı vardır. Kapitalist sınıf bir bütün olarak, hükümetin yürürlüğe koyduğu yasalara ve emrine verdiği polis gücüne sırtını dayayarak işçi sınıfına karşı mücadele eder. Tüm kapitalistler tek bir çıkar etrafında birleşir: İşçilerin ücret ve haklarını olabildiğince asgari düzeye çekmek.

İşçi, çalışma ve yaşam koşullarını düzeltmek için harekete geçtiğinde, karşısında, tek bir kapitalisti değil, emeğin sermaye tarafından sömürülmesinden yana olan, buna izin veren bir toplumsal düzeni (örgütlenmeyi, işleyişi) bulacaktır artık. Bütün kapitalistler sınıfını kollayan ve onların bir dediğini iki etmeyen devlet gücünü bulacaktır. Bu durum, işçi sınıfının mücadelesinin,

kendiliğinden de olsa, toplumsal düzene karşı mücadeleye dönüşmesine neden olur. İşçilerin mücadelesi, kendileri farkında olsun ya da olmasın, toplumsal bir anlam kazanır. Böylece, işçi sınıfının kapitalistlere karşı ekonomik mücadele biçiminde başlattıkları savaşımının yanına, kısa zamanda politik mücadele eklenmiş olur.

İşçilerin çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmek için tek bir fabrika hatta bir sanayi kolunda birleşmesi bile yetersiz kalmaktadır artık. Tüm işçiler, kendilerini kapitalistlere ezdirmemek, insani yaşam koşullarına kavuşmak ortak amacıyla birbirlerine bağlı hale gelmişlerdir.

İşçilerin çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmek için tek bir fabrika hatta bir sanayi kolunda birleşmesi bile yetersiz kalmaktadır artık. Tüm işçiler, kendilerini kapitalistlere ezdirmemek, insani yaşam koşullarına kavuşmak ortak amacıyla birbirlerine bağlı hale gelmişlerdir. Bunun için bir sınıf olarak birleşmenin, bir sınıf olarak harekete geçmenin ve devlet iktidarını kendi lehlerine işlemesini sağlamanın önemli olduğunu görmüşlerdir. Sermaye ve onun devletine karşı, az çok bilinçli bir davranış çizgisi izlemeye ve bu doğrultuda taleplerde bulunmaya başlamışlardır.

Görüldüğü üzere, işçi sınıfının politik mücadelesinin tarihsel olarak kendini ilk ortaya koyuş biçimi,

sendikalar aracılığıyla, çalışma ve yaşam koşullarının yasal güvenceye kavuşturulmasını devletten/hükümetten talep etme ve bu talep doğrultusunda baskı kurma biçiminde olmuştur. Bu, işçi sınıfının kendiliğinden mücadelesiyle ulaştığı kendiliğinden bilinç düzeyinin ürünüdür.

Lenin, işçi sınıfının kapitalistlere karşı savaşımındaki ekonomik-politik mücadelesinin bu tarihsel düzeyini trade-unionist, sendikal mücadele olarak tanımlar ve şöyle anlatır;“.... mesleki taleplerin, çalışma koşullarına yönelik mesleki iyileştirme taleplerinin ‘yasa koyucu ve idari önlemler’ yardımıyla yerine getirilmesini hedeflemek... Bütün işçi sendikalarının yapmakta oldukları işte budur ve hep bu olmuştur. Son derece bilgili Webb çiftinin eserlerine göz atıldığında, İngiliz İşçi Birlikleri’nin ‘ekonomik mücadelenin kendisine politik bir nitelik kazandırmak’ görevini çoktan beri kabul ettiklerini ve uyguladıklarını; çoktan beri grev özgürlüğü, kooperatif ve sendika hareketinin önündeki bütün yasal engellerin kaldırılması, kadın ve çocukların korunması için yasaların çıkarılması, sağlık alanında ve fabrikalarda, yasamanın yardımıyla koşulların iyileştirilmesi vs mücadele ettikleri görülür...” (c-2/ 89)

“...Eğer politikadan trade-unionist politika anlaşılıyorsa, yani tüm işçilerin devletten, kendi durumlarına özgü sıkıntıları hafifletecek... şu ya da bu önlemleri almasını sağlama çabaları anlaşılıyorsa... işçi hareketinin kendi içinden kendiliğinden çıkan politik mücadeleyi (daha doğrusu; işçilerin politik istek ve taleplerini) tamamen tanıyor... (c-2/73)... Trade-unionlar her zaman belli bir politik ajitasyon ve politik mücadele yürütmüşlerdir.” (c-2 / 80).

System Error

Capitalism crashed!
Install new System?

OK

Çözüm Doğrudan Demokraside

..... i. cevât çetiner

Dünyada ve Türkiye’de genel toplumsal psikolojiyi belirleyen şey, siyasi iktidarı değiştirme isteği ve çabasıdır. Emekçi sınıflar ve ezilen toplumsal kesimler, maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir toplumsal yaşama kavuşabilmek için siyasal iktidarı/düzeni/erki/devleti değiştirmeleri gerektiğini deneyimleyerek gördüler ve öğrendiler. Böyle olduğu için de, isteklerini karşılama yeteneğine sahip bir siyasal iktidara kavuşana kadar mücadelelerini direngenlikle sürdüreceklerini gösteriyorlar.

Bu durum, dünyanın ve Türkiye’nin devrimci bir dönemde bulunmasının hem bir sonucu hem de göstergesidir. Emekçiler ve ezilenler eskisi gibi yaşamak ve yönetilmek istemiyorlar. Bunu her türlü mücadele araç ve biçimine başvurarak gösteriyorlar. Ve burjuvazi de eskisi gibi yönetemez hale gelmiş durumda. Bir yönetme krizi yaşıyor ve bunu dünyanın dört bir köşesinde tanık olduğumuz siyasal krizler biçiminde görüyoruz.

Bu süreçte, nasıl bir siyasal iktidar/düzen/devlet sorusu toplumların en fazla tartıştığı ve cevap aradığı konu haline geldi. Pratik, Marksist teoriyi bir kez daha doğrulamış oldu. Devrim dönemlerinin çözülmesi gereken ilk ve acil sorunu, siyasal iktidar sorunudur. Bugün siyasal iktidar sorunu -ki bu, politik özgürlüğün bir devrimle elde edilmesi sorunudur- Leninistler söylediği için değil, olayların gerçek gelişimi bunu tüm topluma tartıştırdığı için en güncel ve çözüme kavuşturulması gereken ilk ve acil sorundur.

Nasıl bir siyasal iktidar/devlet sorusuna cevap bulmanın ilk ve acil konu haline gelmesi, demokrasi nedir, nasıl bir demokrasi istiyoruz sorularının da tartışılmasını beraberinde getirdi. Ve toplumlar içinde bu sorulara farklı aynı zamanda karşıt iki cevap ortaya çıktı. Biri burjuva yanıt, diğeri ise proleter yanıt. Proletaryanın partisi olan devrimci komünist partiler ve bütün tonlarıyla burjuvazinin temsilcisi olan partiler, bu sorulara verdikleri cevaplarla emekçi

yığınları ideolojik olarak etkilemeye, kazanmaya ve bu sayede temsil ettikleri sınıfın egemenliğine rızalarını üretmeye çalışıyorlar.

Esasında burjuvaziye hizmet edenlerin yapmaya çalıştığı, emekçileri, insanlığın gelişiminde sona geldiğine inandırmaya çalışmaktan başka bir şey değil. Kapitalizmi ekonomik alanda burjuva demokrasisini ise siyasal alanda insanlığın ulaştığı zirve, bunun ötesinin olamayacağını ilan etmek ve emekçilerin buna inanmasını istemek başka bir anlama gelmiyor çünkü. Böyle davranmaları da çok normal. Çünkü hiçbir varlık, kendi varlığının sonlu olduğunu ilan etmek istemez. Hatta direnir kaçınılmaz sonuna. İnsana bakın. Ölüm gerçeğini kabullenmemek için binlerce yıldır başvurmadığı yol yöntem kalmadı.

Burjuvazi meseleyi böyle ele alarak -tarihin sonunu ilan ederek sadece ideolojik alanda değil siyasal alanda da konumunu korumaya çalışmaktadır. Ve asıl derdi de budur. Çünkü, emekçi yığınlar tarafından bugün sorgulanmakta olan demokrasi, burjuva ideolojisinin bir parçası olan ve onun siyasal egemenliğinin örgütlenmesi olan "Temsili Demokrasi"dir. Onun vücut bulmuş, somutlanmış halleridir, tekil örnekleridir. Dolayısıyla burjuvazi, emekçi yığınları kazanmak için proletarya ile giriştiği savaşta, sadece ideolojik alanda değil politik alanda da konumunu koruma savaşı vermektedir. Devrim dönemini yaratan nesnel koşullar nedeniyle, güncel ve siyasal anlamda da savunma konumundadır.

Burjuvazi, emekçi yığınların temsili demokrasiden ve kurumlarından kopmakta olan bağlarını, hem ideolojik söylemlerle hem de tarihsel ve mevcut örnekler üzerinden yeni-

den kurmaya çalışıyor. Burjuvazi farkında ki, sarsılan ve yok olmakta olan ideolojik egemenliğini ve bunu bir parçası olan temsili demokrasi anlatısını emekçi yığınlara yeniden kabul ettiremezse; politik egemenliğini koruması da mümkün olmayacak. Politik dönüşümler, devrimler gerçekleşecek. Bu yüzden burjuvazi bütün gücüyle ve bütün tonlarıyla, kitleleri ideolojik olarak yeniden temsili demokrasiye kazanma ve vücut bulduğu politik kurumlara (parlamento vb) rızalarını üretme mücadelesi veriyor. Ama yenilgiye mahkumdur. Sürecin bu yönde işlediğini, burjuvazinin her yerde ideolojik egemenliğini yitirmesinde, temsili demokrasi anlatısının dünyanın her yerinde çökmesinde ve çaresiz kalan burjuvazinin açık, terörist diktatörlüklere yönelmesinde görüyoruz.

Proletarya ve onun devrimci sınıf partisi ise, eskisi gibi yaşamak ve yönetilmek istemeyen emekçilere, yaşadıkları ekonomik-siyasal krizler içinde her geçen gün yıkıma ve yok olmaya doğru sürüklenmekten kurtulmak isteyen emekçilere, toplumun kısır bir mücadele içinde her geçen gün yok oluşa doğru gittiğini gören ve bunun sonlanmasını isteyen emekçilere, yeni bir şey öneriyor. Burjuvazinin uyguladığı, anlattığı, çeşitli versiyonlarını ürettiği "temsili demokrasi"nin (emekçileri bugün içinde buldukları felakete sürüklemiş olan temsili demokrasinin) tam karşısını öneriyor: Doğrudan Demokrasi'yi. Emekçilerin ekonomik ve siyasal yaşamın her alanına ve aşamasına katılımını, karar alıcıları ve uygulayıcıları olmalarını. Yani kendi kaderlerini tayin etmeyi kendi ellerine almalarını.

Bunun olması mümkün müdür? Evet, kesinlikle mümkündür ve

tarikh bunu bize göstermiştir. İşçi sınıfı hareketinin gerçek gelişimi içinde ortaya çıkan komite/konseylere sayesinde bu gerçekleşmiştir.

İşçi ve emekçiler ekonomik ve siyasal mücadelelerini yönetmek için yarattıkları komite/konseylere başarıyla kullanmış ve milyonlar bu örgütlenmelerin içinde ve etrafında toplanmıştır. Ve bu örgütlenmeler, dünyanın birçok yerinde devlet organları haline dönüştürülerek doğrudan demokrasinin hayat bulması sağlanmıştır. Bu yüzdendir ki, emekçilerin kendi kaderlerini ellerine almalarına yani doğrudan demokrasiye, sovyet/konsey demokrasisi de denilmektedir.

Komite/konsey örgütlenmelerinin ayırt edici özelliği, emekçilerin ruh hallerindeki, anlayışlarındaki değişiklikleri çok hızlı, tam ve doğru dile getirmelerine olanak sağlamalarıdır. Dolayısıyla, yeşerdikleri her yerde, emekçilerin karar almada, alınan kararı uygulamada ve denetlemede iradelerini hızlı, tam ve doğru biçimde hakim hale getirir. Bu yüzdendir ki, sovyetlerin/konseylere devletin organları haline gelmesi, devletin/siyasi iktidarın emekçilerin iradesine doğrudan, tam, en doğru, en hızlı şekilde bağlı olmasını sağlar yani doğrudan demokrasinin hayata geçmesini sağlamış olur. Emekçiler kaderlerini gerçekten ellerine almış, her anına hakim hale gelmiş olurlar. Devlet olmayan devlete adım atılmış olur.

Proletaryanın-onun devrimci sınıf partisinin emekçi yığınların, toplumların kaos içinde can çekişmesine son vermek için önerdiği işte budur: Demokrasinin en yüksek biçimi olan konseyler demokrasisi ile emekçilerin iradesini yaşamın her alanında egemen kılmak. Emekçile-

rin, proletaryanın önderliğinde kendi kaderlerini tayin etmesine dayanan bir siyasal düzen kurmak.

Doğrudan Demokrasi Güncel Bir Sorundur

Biliriz ki, kendini gündeme getiren her sorun çözümünü de içinde barındırır. Lakin bu, sorunun istenilen herhangi bir zamanda çözülebileceği anlamına gelmez. Çözümün gerçekleşebilmesi için, sorunun yeterli olgunluğa ulaşması gerekir. Kapitalizmin başta ücretli emek sömürsü olmak üzere barındırdığı tüm sorunların, tüm çelişkilerinin çözümünün sosyalizmle mümkün olduğu 1800'lerin başında ortaya konmuştu. Ama bu çözümün gerçekliğe dönüşebilmesi için kapitalizmin tekelleşme aşamasına varması; sorunun olgunlaşarak çözümünün maddi koşullarını da olgunlaştırması gerekmiştir. Ancak tekelleşmeyle birlikte sosyalizm soyut bir olanak olmaktan çıkmış, somut bir olanak haline gelmiştir. Esas olarak pratik politikanın konusu haline gelmiştir.

Peki, doğrudan demokrasi bugün için soyut bir olanak mıdır, yoksa somut bir olanak mıdır? Nesnel koşullar doğrudan demokrasinin gerçekleşmesi için uygun mudur? Burjuvazi tarafından içeriği, kurumları, yapısı belirlenmiş olan devlet biçimlerinin -ki en gelişkin biçimi olan burjuva demokrasisi de dahil- neden olduğu sorunlar, çözümün gerçekleşmesini yani doğrudan demokrasinin kurulmasını sağlayacak kadar olgunlaşmış mıdır? İşçilerin ve emekçilerin zihninde, kendi kaderlerini kendi ellerine almalarının gerektiği gerçekliği algılanabilir yani somut ve olanaklı hale gelmiş midir? Tarihsel ve teorik alanda, burjuva devlet biçim-

lerinin işçiler ve emekçiler aleyhine yarattığı tüm sorunların çözümü olduğu bilinen doğrudan demokrasi, pratik politikanın, emekçi sınıfların pratik mücadelesinin konusu haline gelmiş midir?

Kesinlikle evet. Biliyoruz ki devlet, uzlaşmaz karşıtlıklara bölünmüş toplumun, karşıt çıkarılara sahip sınıflar ve kesimler arasında sürüp giden kısır bir mücadele içinde eriyip bitmemek için ve dolayısıyla insanlığın yok oluşa doğru sürüklenmesini önlemek için yarattığı örgütlenmedir, bir araçtır. Ama bugün görüyoruz ki, burjuvazinin biçimlendirdiği ve onun egemenliğinde olan devlet, kapitalist dünyanın hiçbir yerinde bu işlevini, görevini yerine getiremiyor. Sadece bağımlı ülkelerde değil, emperyalist ülkelerde de durum bu. Üstelik burjuvazinin hiçbir devlet biçimi, devletin varlık nedenini yerine getiremez hale gelmiştir. Durum öyle bir hal almıştır ki, hem burjuvazinin içinden hem de işçi ve emekçilerin içinden giderek artan oranda ve yükselen tonda, devlet nerede sorusu yükselmektedir. Burjuvazinin açık, terörist diktatörlüklere, faşist devlet biçimine geçtiği yerlerde bile, toplumun içinde süren sert mücadelenin ve bu mücadele içinde toplumun eriyip tükenmesinin önüne geçilemiyor. Kapitalist dünyanın başta devlet olmak üzere tüm siyasal kurumları kriz içinde ve daha ötesi, çöküyorlar.

Yaşanan burjuva siyasal düzenin/iktidarın/devletin çöküşü ile sınırlı değil sadece. Kimileri yaşamakta olanı sadece böyle tarif etmeye bayılıyor. Bu doğru değil. Toplumlarda, bu çöküşün altında kalıp yok olmayı bekleme kaderciliği yok. Neyse ki son yıllarda, en kör ve kötümserlerin bile inkar edemeyeceği belirginlikte, başta Latin Amerika

olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde emekçilerin sesi yükseldi. Bu, toplumların değişimine-gelişimine inancını yitirmiş "öldük bittik"çileri, biraz olsun ne dediklerine dikkat etmeye zorunlu kıldı. Ama öyle bezginler ki, buldukları ülkelerin emekçilerinden yükselen seslere kulaklarını tıkamaya devam ediyorlar halen.

Oysa ki burjuva devletin çöküşü karşısında toplumların çıkış arayışı 90'ların ilk yarısından bu yana dar çevrelerin ve entelektüellerin konusu olmaktan çıkmış; emekçi yığınların sahiplendiği bir konu haline gelmiştir. Ve o zamandan bu yana, bu arayışın içine dünya işçi ve emekçileri peyderpey dahil olmuştur.

Emekçi yığınlar dünyanın her köşesinde, her alanda, ama özellikle sokaklarda bu sorunu tartışıyor ve çıkış arıyorlar. Kendiliğinden gelişen kitlesel sokak hareketleri, yayınladıkları manifestolarda, yasa yapma yetkisinin doğrudan kendilerine verilmesini istiyorlar. Tüm ülkelerde yapılan araştırmalarda, emekçiler, ki buna sol'un hükümete geldiği Latin Amerika da dahil, burjuva parlamenterleri başta olmak üzere burjuvazinin siyasal kurumlarına güvenmediklerini açıkça belirtiyorlar. Yani bir yandan kapitalist toplumun siyasal örgütlenmesi çökerken bir yandan da nesnel koşullar emekçi kitlelerin ideolojik-politik-pratik alanların hepsinde köklü/radikal değişimlere açık hale gelmesine neden oldu ve bu değişim görülmeye de başlandı. Emekçilerin yasa yapma ve veto etme yetkisi talep etmesi; sezgisel olarak da olsa, kendiliğinden bir bilinçle de olsa doğrudan demokrasi istemini, kendi kaderini belirleme hakkını elde etme isteğini ifade etmektedir. Ki bu, halk hareketlerinin ayaklanmala-

ra vardığı bir çok yerde, hükümetin halk temsilcilerinden oluşan konseylere devrinin dillendirilmesinde de görülüyor. Eski dünya çöküyor ve yeni bir dünya doğuyor.

Tarihte, bugüne benzer dönemler olmuştur. Burjuva siyasal iktidarlar bu durumla ilk kez karşı karşıya kalmıyorlar. 1914-22 arası ve 1940'larda da kapitalist devletler dünya genelinde benzer bir durumla yüzleştiler. Şüphesiz bu dönemleri bugünle aynılaştırmak mümkün değil. O yıllarda dünyada çok az ülkede kapitalist gelişme ileri boyuta varmış iken, çoğunluğu kapitalist gelişme sürecinin başlarındaydı. Hatta birçok ülke bu sürece girmemişti bile. Dolayısıyla burjuva siyasal iktidarın/devletin dünya emekçileri tarafından deneyimlenmesi çok azdı. Bu durum burjuvaziye, siyasal düzeni her ne kadar kriz yaşıyor olsa da, toplumun içinde süregiden çatışmaların toplumun bütün enerjisini emip bitirmesini önleyemiyor olsa da yani yönetme yeteneği sergileyemiyor olsa da, siyasi iktidarını/devletini yeniden yapılandırma imkanı vermiştir. Emperyalist savaşlar, yeni sömürge politikaları, faşizme yönelme, "Avrupa demokrasisi" vs vs ile, tüm bunlara rağmen, dünyanın üçte birinin burjuva siyasal düzene, burjuvazinin siyasal egemenliğine, burjuvazinin devlet örgütlenmesine son verip, doğrudan demokrasiye geçerek bu krizden çıkmasını engelleyememiştir.

Bugün yaşanmakta olan ise, bu tarihsel dönemlere benzemekle birlikte niteliksel ve niceliksel olarak geçmişle kıyaslanmayacak kadar büyük, yaygın ve derinlikli bir siyasal kriz ve çöküştür. Çünkü kapitalizm dünyaya yayılmış, gelişip olgunlaşmıştır; bir çok burjuva devlet biçimi ortaya çıkmış ve neredeyse her ülke

de bu devlet biçimleri tecrübe edilmiştir; ve tüm kapitalist ülkelerin halkları birbirlerinde yaşanan siyasal gelişmeleri güncel olarak takip edebilir hale gelmiştir. Dünden bugüne meydana gelen bu gelişmeler ve daha başkaları, burjuva siyasal düzene/devlete, içine girdiği krizden çıkış için kendini yeniden yapılandırma alanı da, imkanı da bırakmamıştır. Tarihteki benzerleriyle kıyaslanmayacak ölçüde derin bir kriz yaşanmaktadır. Bu durum, sistemin toptekün çöküşüne neden olmaktadır. Bu durum, doğrudan demokrasiyi bütün dünyada emekçiler için pratik politika konusu haline getirmiştir.

Bu yüzden rahatlıkla diyebiliriz ki, dünün koşullarında dünya emekçilerinin üçte biri burjuvazinin yarattığı siyasal krizden çıkış olarak doğrudan demokrasiyi görmüş ve bunu gerçekleştirmişse eğer, nesnel ve tarihsel koşulların doğrudan demokrasi için dünden daha elverişli olduğu bu dönemde doğrudan demokrasiyi emekçilerin bir çözüm olarak görüp görmeyeceğini sormak bile yanlıştır. Bugünküne göre daha zayıf koşullarda bile, emekçi yığınlar toplumun sağlıklı işleyişinin doğrudan demokrasiden geçtiğini anlayabilmiş, kavrayabilmiş ise, bütün dünyadaki gelişmeleri çok daha iyi ve hızlı takip edebilen ve tarihsel birikime sahip olan emekçilerin doğrudan demokrasiye hızla yönelmemeleri düşünülemez. Bu yüzden doğrudan demokrasinin propagandası, ajitasyonu, şiarlaştırılması, vücut bulmasını olanaklı kılacak organların (komite/konseyler vb) yaratılması ve/veya yaygınlaştırılması ve en önemlisi de mücadelenin bir parçası yapılması; işçi ve emekçileri kazanmanın ve geliştirmenin olmazsa olmazı olmuştur artık.

Emekçiler İdeolojik Olarak Kazanılmalı

Emekçiler yaşamakta olan toplumsal yıkıma burjuva devlet aygıtının çözüm üretmediğini görüyor. Hatta yaşanan yıkım ve çürümenin başlıca nedenlerinden biri haline geldiğini de. Ve çözüm olarak, yasa yapma yetkisinin kendisine tanınmasını, önemli konularda referanduma gidilmesini, demokrasinin, kendi iradelerini daha etkin hale getirecek şekilde revize edilmesini yani siyasal iktidar/devlet üzerinde irade sahibi olmayı istiyorlar. Bunlar, emekçi yığınların doğrudan demokrasiye, sovyet/konsey demokrasisine doğru bir yönelim içinde olduklarının emareleri. Yaşam alanlarını ve emeklerini savunmak için harekete geçtiklerinde karşılıklarına dikilen devlete, "devlet kim, devlet benim" diyerek had bildirmeleri, sezgisel dahi olsa çözümü doğrudan demokraside gördüklerini gösteriyor. Emekçi yığınların kendiliğinden bilincinin, burjuvazinin devlet anlatısının sınırlarını zorladığı ve sovyet/konsey demokrasisi anlayışının sınırlarına kadar vardığı görülüyor. Çeşitli sorunlara karşı mücadelede emekçilerin komite, konsey, vb örgütlenmelere yönelmesi de bunu ortaya koyuyor.

Emekçi yığınların kendiliğinden bilinci doğrudan demokrasi anlayışının sınırlarına kadar ulaştığına göre, burjuva ideolojisinin bir parçası olan temsili demokrasi anlayışının aşılmasının da zamanı gelmiş demektir. Sorun, çözümünü doğuracak kadar olgunlaşmıştır.

Sağlıklı bir doğum ise ebeyi gerektirir. Emekçilerin siyasal iktidar ve devlet konusundaki yaklaşımları, ideolojik-politik-pratik alanların hepsinde köklü bir değişime açık hale

gelmiştir ama bu değişimi sağlıklı bir şekilde kendi başlarına yapmaları beklenmemelidir. Yapamadıklarını görüyoruz zaten. Kendi kaderlerini ellerine almak için ayaklanmalara girişen, bu uğurda evlatlarını feda eden emekçiler, bunu sağlamak için burjuvaziden ve kurumlarından kurtulmaları gerektiğini ve siyasal erkin gerçek anlamda ellerinde olması gerektiğini sezmiş olsalar da, bunun nasıl olacağını, yerlerine neyi koymaları gerektiğini kavramış, bilince çıkarılmış değiller. Bu konuda devrimci bir fikre sahip değiller. Yani ideolojik dönüşüme uğramış değiller. İstedikleri şeyin doğrudan demokrasi ve bunun hayata geçmesinin aracının da komite/konseyle demokrasisi olduğunun bilincinde değiller. Bu bilince ulaşamadığı için de, ayaklanmalar köklü siyasal dönüşüme kadar varamıyor. Mevcut siyasal düzeni sarsıyorlar ama yerine koyacak yeni bir şeyi zihinlerinde ve pratiklerinde somutlayamadıkları için, günün sonunda olan mevcutla uzlaşma oluyor. Bu da emekçi yığınları harekete geçmeye zorlayan siyasal-ekonomik sorunların köklü çözümünü getirmiyor. Böylece, kesintisiz biçimde ayaklanma halinde kalıyorlar. Emekçiler, ayaklanmalarla iktidara getirdiklerine karşı yeniden ayaklanıyorlar. Acı ve bedellerle dolu uzun bir süreç yani.

Bu ağır aksak işleyen yeninin, doğum sürecinin sağlıklı bir gelişime kavuşması gerekiyor ki, çekilen acılar en aza inebilsin. İşte bunun için bir ebeye, yol göstericiye, proletaryanın burjuvaziden bağımsız sınıf bilincine ihtiyaç var. Burjuvazinin ideolojisinde kopmuş, bağımsızlaşmış ve ona karşıt hale gelmiş olan devrimci iradenin emekçi yığınları ideolojik olarak dönüştüren ve harekete geçiren devrimci fikrine.

Emekçi yığınların ideolojik gelişimine her konuda öncülük etmek, onları burjuvazinin ideolojik etkisinden kurtarmak ve harekete geçirmek, devrimci iradenin her daim görevidir kuşkusuz. Ama sınıf mücadelesinin gelişimiyle birlikte iktidar sorunun çözümünün ilk ve acil görev haline gelmiş olması ve siyasal iktidar/devlet/demokrasi olgularına dair emekçi kitlelerin kendiliğinden bilincinin ulaştığı düzey; emekçi yığınları bu konularda ideolojik dönüşüme uğratmayı acil ve anın görevi yapmıştır. Emekçi yığınların devlete/demokrasiye dair bilinçleri geliştirilerek burjuvaziden bağımsız bir bilince ulaşmaları sağlandığı ölçüde; burjuvazinin egemenliğine son vermek için mücadele eden siyasal bir ordu haline geleceklerdir. Ve hiç kimse, emekçi yığınları şu veya bu biçim altında burjuvazinin siyasal egemenliğine; bu egemenliğin var olmasını sağlayan kurum ve organların sürmesine razı edemeyecektir.

Peki ama, politik dönüşüm/devrim olmaksızın emekçi kitleleri doğrudan demokrasiye, sovyet/konsey demokrasisine ideolojik olarak kazanmak ve harekete geçirmek mümkün müdür? Sezgisel olarak gösterdikleri yönelimi bilinçli bir yönelime vardırılmak mümkün müdür?

Doğrudan demokrasiye geçebilmek için, burjuvazinin siyasal düzenine/devletine/demokrasisine son vermek, parçalayıp tarihin çöplüğüne atmak ve işçi-emekçi komite/konseylelerini devlet organları haline getirmek gerekir. Yani devrim olmadan doğrudan demokrasiye geçilemez. Doğrudan demokrasinin (emekçilerin iradelerinin toplumsal yaşamın her alanında egemenliğinin) kurulabilmesi için, siyasal devrim şarttır. Bugün dünyada, devrimsiz bir doğ-

rudan demokrasi kurma çabalarının sürekli hüsrarla sonuçlanması da bunu gösteriyor bize. "Demokrasi artı devlet" gibi, gelişmelerin doğal akışının bir ürünü değil de, yaşama insan zihninin kurgusu-projesi olarak dayatılan tüm arayışların hüsrarla sonuçlanması da bundandır. Tarih ve yaşanmakta olan gerçek dünya bize diyor ki: Eski bir devrimle parçalanıp atılmalı ki yeni kurulabilsin.

Ama, emekçi yığınları ideolojik olarak doğrudan demokrasi/konseyleler demokrasisi anlayışına kazanmak için, politik dönüşümün gerçekleşmiş olması şart değildir. Hatta, siyasal devrim için, emekçi yığınların devlet/demokrasi olgusu kavrayışlarında ideolojik dönüşüm gerekir. Emekçi yığınların sovyet/konsey demokrasisini talep eder ve mücadelelerinin önüne bu talebi yerleştirir hale gelmeleri gerekir. Bu, devrim dönemlerinde mümkündür.

"Devrim dönemlerinde çözüm bekleyen tarihsel görevleri dile getiren yeni devrimci fikirler özel bir önem kazanırlar, bu fikirler, yığınları harekete geçirmeye yardım ederler ve bu yığınlardan köhneleşmiş sınıfların direncini kırarak politik bir ordu kurarlar. O halde yığınların bilincinde, ruhsal durumlarında derinlemesine bir değişimi ifade eden ideolojik bir dönüşüm çoğunlukla politik bir dönüşümden önce gelir." Lenin'in, "bütün iktidar sovyetlere" şiarının devrim arifesinde milyonlarca emekçinin bilincine yerleşmiş olmasını da buna örnek gösterir.

Rusya'nın tarihine baktığımızda görülen budur. Bolşevikler, devrimci dönemlerde ısrarla "geçici devrim hükümeti" ve "iktidar sovyetlere" devrimci fikirlerini emekçi yığınlara taşımış ve eşliğine kadar geldikleri iktidar sorununu devrimci

yönde çözmeleri için cesaretlendirmiş, harekete geçirmeye çalışmışlardır. Devrimci dönemlerde bu o kadar hayati bir konudur ki, bu devrimci fikirler, burjuvaziye ve küçük burjuva sosyalist hareketlere karşı yürüttükleri mücadelede emekçi kitlelerin kendi yanlarında saf tutmasında da belirleyici rol oynamıştır.

Çünkü emekçiler, devrimci dönemlerin bir aşamasında iktidarı doğrudan kendi ellerine almanın her şeyden daha önemli olduğunu; aksi takdirde hiçbir sorunlarını ciddi anlamda çözemeyeceklerini görmeye başlarlar. Ve bunun nasıl mümkün olacağını somut, sade, anlaşılır biçimde ortaya koyan fikirleri dinlemeye açık hale gelirler. Bolşeviklerin, “bütün iktidar sovyetlere” devrimci fikri de bu niteliklere sahip olduğu içindir ki, emekçi kitleler bolşeviklerin öncülüğünü kabullenmiş, onların öncülüğünde siyasal bir ordu haline gelerek zaferi kazanmışlardır.

Devrimci bir sürecin içinde olan bugünün dünyasında yığınların bilincinde, ruhsal durumunda derinlemesine bir değişimi ifade eden ideolojik dönüşüm bir çok alanda gerçekleşmiş durumda. Sosyalizmin insanca bir toplumsal yaşamın nasıl olması gerektiğine dair devrimci fikirleri, yığınları 100 yılı aşkın bir süredir eğitmiş, geliştirmiş ve kendiliğinden oluşmuş siyasal bir ordu haline getirerek kesintisiz biçimde burjuvaziyle savaşmalarını sağlamıştır. Bu süreç, 1917’lerde 1940’larda olduğu gibi gerçek anlamda siyasal iktidarı almak için harekete geçme eşiğine kadar getirmiştir emekçi yığınları. Şimdi dünyanın her yerindeki emekçilerin iktidarı doğrudan kendi ellerine almalarının nasıl mümkün olacağını somut, anlaşılır, sade biçimde ifade eden, gösteren devrimci fikre ihtiyacı var. İşçi ve emekçi sovyetleri/konsejleri fikrine.

Doğrudan Demokrasi Öznenin Eylemiyle Hayat Bulur

Burjuva devlet/demokrasisi, varoluş nedeni olan toplumsal yaşamı koruma ve geliştirme görevini yerine getiremez halde. Burjuva devletin egemenliğindeki toplumsal yaşam, bırakın gelişim göstermeyi her alanda çözülüyor, çürüyor ve eriyip tükeniyor. Burjuvazi hangi devlet biçimine başvurursa vursun, toplumun kısır çatışmalar içinde eriyip yok olmasının önüne geçememekte. İster Afrika ister Avrupa’da olsun, ister Asya ister Amerika’da olsun durum bu.

Bu sorunun varlığı, zaman zaman daha şiddetli hissedilse de 150 yıldır sürüyor. 150 yıldır bu sorunun üstesinden gelemeyen, üretici güçler karşısındaki konumu gericileştiği için gelmesi de mümkün olmayan burjuvazi, insanlığı iki dünya savaşına sürükleyerek kırma uğrattığı yetmezmiş gibi, şimdi de üçüncüsüne sürükledi. Hem de nükleer bir savaşa vararak tüm insanlığın yok olmasına neden olabilecek bir savaşa.

Açıkça ortadadır ki, burjuva devletin/demokrasisinin varlığı, insanlık için çözüme kavuşturulması gereken köklü bir sorundur. Toplumsal yaşamın ve insanlığın akıbetini ilgilendiren bir sorundur. Buna rağmen, bu sorunun köklü çözümünü yani burjuvazinin siyasal egemenliğine son vererek devletin sönmülme sürecini başlatmak, son 50 yıldır dünya halkları tarafından sürekli ertelenmiştir. 20. yüzyılın ilk yarısında emekçi yığınların gösterdiği devrimci iradenin sonraki dönemde sürdürülememesi sonucu, insanlık büyük acılar çekerek bugüne kadar gelmiştir. Ama artık insanlık, bu sorunla daha fazla birlikte yaşayamaz.

Yaşamayacaktır da. Çünkü sorun, çözümünü insanlığa dayatacak kadar olgunlaşmıştır. Bağımlı ülkelerden emperyalist ülkelere kadar, kapitalist dünya sisteminin tamamında tüm yakıcılığı ile emekçiler tarafından hissedilmektedir. Sorun, kapitalist dünya sisteminin tamamında olgunlaşmış ve çözümünü dünyanın her yerinde talep eder hale gelmiştir. Emekçi yığınların kendiliğinden bilincinin dünyanın her yerinde burjuva devlet anlayışının sınırlarını zorluyor olmasının ve emekçilerin kaderlerini ellerine almak istemelerinin bize anlattığı budur. Burjuva devlet/demokrasi sorunu, dünyanın her yerinde burjuva ideolojisinden bağımsız bir bilinçle, devrimci bir fikirle köklü çözüme kavuşturulacak olgunluğa erişmiştir.

Emekçilerin kendi kaderlerini ellerine almak istediği günümüzde emekçi yığınları ideolojik olarak dönüştürecek, harekete geçirecek, onlardan siyasal bir ordu yaratarak çözüm bekleyen bir tarihsel görevin -devleti sönmüldürme görevinin- yerine getirilmesini sağlayacak bütünlüklü devrimci fikre ihtiyaç vardır. Bu devrimci fikir, doğrudan demokrasidir. İşçi ve emekçi konseylerinin temel organlarını oluşturduğu konseyler demokrasidir.

Bu fikir, burjuvazinin dünyasından ve ideolojisinden bağımsızdır. Sınıfsız sömürsüz dolayısıyla devlet denilen bir araca da ihtiyaç duymaksızın toplumsal yaşamın korunup geliştirilebileceği bir dünyanın olanaklı olduğunu ve bu insanal dünyanın nasıl inşa edileceğini bilimsel olarak ortaya koyan dünya görüşüne aittir. Bunun içindir ki, emekçi yığınlarda ideolojik dönüşüm yaratma ve kitleleri burjuvaziye ve onun varlığından kaynaklı sorunlara son vermek için harekete geçirme gücüne sahiptir.

Ama bir fikir ne kadar devrimci olursa olsun, kendi başına var olanı değiştiremez. Bir fikrin gerçekleşebilmesi, hayat bulabilmesi için bir öznenin eyleminin konusu haline gelmelidir. Doğrudan demokrasi, somut biçimlerinden biri olan işçi-emekçi konseyleri demokrasisi fikri, ancak emekçi yığınların eyleminin konusu haline gelirse gerçekleşir, hayat bulur.

Çünkü doğrudan demokrasi bir devrim sorunudur. Burjuva devleti parçalayıp bütün organlarına son vermeden, işçi-emekçi konseylerini devlet organları haline getirerek doğrudan demokrasiyi var etmek mümkün değildir. Ve bu da, sömürülenlerin çoğunluğunun en azından siyasete aktif katılım gösterenlerin çoğunluğunun desteği olmadan mümkün olmaz. Devrim, halka rağmen olmaz. Aksine, halkın eseridir. Dolayısıyla, halkın devrim yapmak istemesinin nedenlerinden biri de, doğrudan demokrasi olmalıdır.

Bu da, bu fikrin emekçi yığınlarda hayat bulması, yeşermesi gerektiği anlamına gelir. Emekçi yığınların zihninde yeşersin ki, eylemlerinin konusu olabilsin, devrim yapmak için harekete geçmelerinin nedenlerinden biri haline gelsin. Tıpkı barınma-egitim-sağlık-beslenme konularındaki taleplerini devrimin çözeceğini ve nasıl çözeceğini bilmeleri ve bu çözümlerin gerçekleşmesi, hayat bulması için devrimi istemeleri ve harekete geçmeleri gibi.

Doğrudan demokrasi fikrinin işçi ve emekçi yığınlar tarafından benimsenilecek ve uğruna mücadele edilecek bir fikir olduğuna şüphe yok. Sömürücü sınıfların baskısı, terörü ve diktatörlüğü altında olan işçi ve emekçiler için "demokrasi" talebi, en az ekmek kadar somut ve acil bir

ihtiyaç haline gelmiştir çünkü. “Bütün İktidar Sovyetlere” şiarının, 17 Ekim devriminden önce emekçi yığınlar tarafından benimsenmesi ve bu fikir doğrultusunda harekete geçmeleri bundandır. Ki sonrasında gerçekleşen ve toplumsal devrime kadar varan tüm siyasal devrimlerde de bu olmuştur.

İçinde bulunduğumuz tarihsel süreçteki olgular da, bize bunu gösteriyor. Sık sık tekrarladığımız halde yineleyelim: Emekçi yığınların kendiliğinden bilinci, kendi kaderlerini ellerine alma doğrultusunda gelişim göstermiştir. Emekçi yığınlardaki “demokrasi” talebi herkes tarafından görülecek kadar olgunlaşmış ve somut bir olgudur. Ve bu, sezgisel olsa dahi doğrudan demokrasi istemidir. Bilinçlerinde ve pratiklerinde, doğrudan demokrasi isteği hayat buluyor, yeşeriyor.

Bu yüzden, bugünün sorusu, bu fikrin emekçi yığınlarda yeşerip yeşeremeyeceği değildir. Emekçi yığınların bu devrimci fikrin bilincine varması ve yaşama geçirmek amacıyla harekete geçmeleri için neye ihtiyaç olduğudur.

Bu soruyu sormak gerekiyor, çünkü, sezgisel olan bu yönelim, doğrudan demokrasiyi gerçekleştirmek için harekete geçmelerini sağlamaya yetmez. Sezgisel olanın bilinçli hale gelmesi gerekiyor ki, doğrudan demokrasi emekçilerin eyleminin konusu olabilir. Şüphesiz ki, emekçilerin bilincindeki bu yetersizliğe rağmen ulaştıkları düzey, ideolojik dönüşümün eşiğine vardıkları dolayısıyla bu doğrultuda gösterilecek çabaların hızla sonuç vereceğini bize gösterdiği için önemlidir. Ama tekrarlayalım, kendiliğinden bilincin ve eylemin varabileceği nokta budur. Daha ilerisine geçebilmeleri için bir

öznenin bilinçli çabasının emekçi kitlelerin eğitim sürecinin bir parçası haline gelerek kendiliğinden bilinçlerinin sıçrama yapmasına yardımcı olmasına ihtiyaç vardır.

Yani doğrudan demokrasi fikrinin emekçi yığınlarda hayat bulması, bu fikrin devrimci kitlelerin eyleminin konusu haline gelmesiyle mümkündür. Çünkü milyonlarca emekçiyi ideolojik-politik-pratik olarak dönüşüme uğratma gücüne sahip özne, devrimci kitledir.

Açalım. “Kitlelerin gerçek eğitimi hiçbir zaman, bizzat kitlelerin bağımsız politik ve özellikle de devrimci mücadelesinden ayrı ve onun dışında gerçekleşemez. Sömürülen sınıftı eğiten, güçlerini ölçmelerine olanak sağlayan, ufkunu genişleten, yeteneklerini geliştiren, onu aydınlatan, iradesini çelikleştiren, ancak mücadeledir” (Lenin)

Anlaşılabacağı üzere, emekçi yığınların gerçek eğitiminde esas olan, ajitasyon-propaganda ve kültürel-eğitsel çalışma değildir. Emekçi kitleler devrimci eğitimi, her gün ve yaşamın her alanında verdikleri mücadele içinde alır ve geliştirirler. Eğer bugün emekçi yığınlar, burjuva devlet/demokrasi anlayışının sınırlarını hem fikirsel hem de eylemsel olarak zorlayan ve kendi kaderlerini ellerine almak isteyen bir noktaya ulaşmışlarsa, bu eğitim sürecinden geçtikleri içindir.

Dolayısıyla, konseyler demokrasisi ve başka devrimci fikirler-emekçi yığınların işte bu kendi deneyimlerinden öğrenme sürecinin içine dahil olabilirdi- bu sürece eşlik edebildiği, bu sürecin bir parçası haline gelebildiği oranda emekçi yığınların dönüşümünü sağlar, sağlamıştır.

Özellikle de emekçilerin mücadelesinin politik daha ötesi devrimci nitelikte olduğu zamanlarda, müca-

dele, emekçi yığınları yeni fikirlere açık hale getirir. Mücadelenin politik özellikle de devrimci nitelikte olması ise, emekçilerin köklü fikirsel dönüşümlere daha açık hale gelmesini sağlar. Devrimci dönemler, emekçilerin bağımsız, kendiliğinden mücadelelerinin sıklıkla politik hatta devrimci nitelik kazandığı dönemler olduğu için de, bu dönemlerde devrimci fikirlerin kitleler üzerindeki etkisi daha fazla olur. Daha hızlı sonuç alır. Dolayısıyla devrimci dönemler, devrimci fikirlerin dönemidir.

Peki ama, doğrudan demokrasi/konseylar demokrasisi fikri her gün ve yaşamın her alanında mücadele içinde olan -üstelik koşullar nedeniyle politik ve hatta devrimci nitelikte bir mücadele içinde olan emekçi kitlelerle buluşması nasıl mümkün olacak. Onlara her yerde ve her an nasıl ulaşacak, eşlik edecek ki emekçi kitlelerin kendi deneyimlerinden öğrenmesi mümkün olsun. Doğrudan demokrasi fikri kitlelerde hayat bulsun. Ve onlar da, kendilerinde hayat bulan şeyi gerçekleştirmek için harekete geçsinler. Üstelik emekçi kitlelerin her gün ve yaşamın her alanında mücadele içinde olmasının yanında, çok geniş bir bilinç ve kültürel çeşitliliğe de sahip olduğu düşünülürse, devrimci fikrin bir bu kadar da sokağın ve atölyenin diline çevrilmesi nasıl olacaktır.

Bu işin altından ancak, emekçi kitlelerle sürekli olarak iç içe olan, birlikte mücadele eden ve etkileşim içinde bulunan devrimci kitleler kalabilir. Çünkü nitelikli bir niceliktir. Sahip oldukları niceliksel büyüklükle, devrimci fikirlerin emekçi yığınlarla her yerde her an buluşmasını sağlarlar. Sokağın ve atölyenin diline çevirerek, emekçiler tarafından anlaşılır ve kavranılabilir kılarlar.

En önemlisi, omuz omuza verdikleri ekonomik-siyasal mücadele içinde, doğrudan demokrasinin burjuva devlete/demokrasisine olan üstünlüğünü komite/konseylar üzerinden somut olarak gösterirler. Komite/konseyların sadece iktidar organları olarak değil mücadele organları olarak da farklı bir düzlemde doğrudan demokrasinin hayat bulmasını sağlaması sayesinde olur bu. İktidar organı olduğunda, toplumun yönetilmesinin doğrudan demokrasi yoluyla olmasını sağlar; mücadele organı olduğunda ise, mücadele sürecinin yönetilmesinin doğrudan demokrasinin işletilmesi yoluyla olmasını sağlar. Bu nedendir ki, komite/konseyların mücadele organları olarak ortaya çıkması çok önemli, değerli ve gereklidir. Çünkü emekçilerin devrimci demokrasi bilinci kazanmasını sağlarlar. İşçi sınıfının bu kitle örgütleri, kendi varoluşlarında düzen sınırlarını aşmayı barındırır. Aracın bizzat kendisinde içkindir bu aşma eğilimi.

Komite/konseylar, emekçilere, mücadelelerini iradelerindeki değişimlerle tam uyum içinde sürdürme imkanı veren örgütlenmelerdir. İşçi ve emekçiler, komite/konseylar aracılığıyla ruh hallerindeki, anlayışlarındaki değişiklikleri çok hızlı tam ve diğer bir şekilde mücadelelerine yansıtırlar. Ve bu da, komite/konseylar içinde bulunan devrimci kitlelerin omuz omuza mücadele ettikleri arkadaşlarına, emekçilere: Bugün mücadeleyi nasıl tam da istediğimiz gibi sürdürme olanağını komite/konseylar aracılığıyla elde ediyorsak, bunları iktidar organları yaparak irademizi de devlet de/siyasal iktidarda tam anlamıyla egemen kılabiliriz, toplumsal yaşamın istediğimiz gibi düzenlenmesini sağlayabiliriz deme

imkanı verir. Doğrudan demokrasi, emekçi yığınların zihinlerinde somutlanacak şekilde anlatmadır bu. Emekçi yığınların kendi deneyimlerinde öğrenme sürecine katılım ve devrimci yönde müdahalede bulunmadır bu. Emekçi yığınların mücadelesinin içinde ve kendi deneyimleriyle doğrudan demokrasi eğitimini almasını sağlamadır bu.

Böylece devrimci kitle, doğrudan demokrasiyi komite/konseylar aracılığıyla emekçi yığınların nezdinde varlığı algılanabilir, zihinlerde canlandırılabilir, dolayısıyla talep edilebilir ve uğruna mücadele edilebilir bir olgu haline getirmiş olur. İşçi ve emekçiler, burjuvaziye ve elitlerine karşı kendi durumlarını kavradıkları, nüvelerini oluşturup yaygınlaştırdıkları ve bunların sayesinde gerçek anlamda halk iktidarını (iktidar halka şiarını) zihinlerinde somutlayabildikleri için de, mücadelelerini, mevcut düzenin tüm kurumlarını dağıtmaya yani siyasal devrime kadar vardırırlar. Hiç kimse onlara demokrasi adı altında burjuva kurumları kabul ettiremez, bu kurumlarla uzlaştıramaz.

Bütün iktidarın sovyetlere geçmesi fikrinin '17 Ekim devriminden önce yani politik dönüşüm olmadan önce emekçi yığınlar tarafından benimsenmiş olmasının nedeni de, bu sürecin Rusya'da yaşanmış olmasıdır. Devrimci kitleler, kendiliğinden ortaya çıkan komite/konseylarda emekçi kitlelerle omuz omuza ekonomik-siyasal mücadele vermişler ve bu mücadele içinde doğrudan demokrasi/sovyet demokrasisi fikriyle emekçi yığınları eğitmişlerdir. Emekçi yığınların kendi deneyimlerinden öğrenme sürecine eşlik etmiş ve devrimci yönde etkide bulunmuşlardır.

Lenin, "*hedefe varıp varamayacağımız, şiarlarımızın işçi kitlelerinin*

gerçek mücadele gücü tarafından desteklenmesine bağlıdır" derken de bu noktaya; emekçi kitleleri kazanmada devrimci kitlenin belirleyici rolüne dikkat çekmiştir. Devrimci şiarlar-fikirler, devrimci kitlenin faaliyetinin (ideolojisinin-politikasının-pratiğinin) konusu haline gelmelidir.

Gerçekten de o günden bugüne kadar doğrudan demokrasi/konseylar demokrasisinin devrimci kitlenin eyleminin-faaliyetinin konusu haline geldiği her yerde iktidar sorununun çözümlendiğini, siyasal devrimlerin kesin zafer kazanarak toplumsal devrim süreçlerini başlatabildiğini gördük.

Ve tüm başarısız devrimlerde, burjuvazinin iktidarını sarsan ama yıkamayan devrimlerde gördüğümüz ise, doğrudan demokrasinin yeterince devrimci kitlenin faaliyetinin konusu haline gelemeyişi olmuştur. Devrimci kitlenin, burjuvaziye ve onun elitlerine karşı emekçi sınıfların gelecekte iktidar organları bugün ise mücadele organları olarak işlev görecektir komite/konseylar gibi örgütlenmeleri yaratma, yaygınlaştırma görevini tutkuyla yerine getiremeyişi olmuştur. 21. yüzyıl halk ayaklanmalarının siyasal iktidar sorununun emekçiler lehine net, kesin bir şekilde sonuca bağlayamaması da bundandır. Burjuvaziye karşı olan kendi kurumlarını yaratamayışıdır.

Peki günümüzde doğrudan demokrasi neden açık, net bir şekilde devrimci kitlenin eyleminin konusu değildir. Mevcut siyasal düzenin/devletin varlığına son vermek için kesintisiz biçimde mücadele eden devrimci kitlenin doğal olarak doğrudan demokrasiyi/konseylar demokrasisini mücadelesinin açık ve net bir şekilde ifade ettiği konularından biri yapması beklenir oysa ki.

Kimileri bu durumdan hareketle ya devrimci kitlenin var olmadığı ya da emekçi kitlelere öncülük edecek nicelikte olmadıkları için çabalarının görünür hale gelmediği sonucuna varıyorlar. Ama durum böyle değil. Böyle göstermeye çalışanlar, devrimci kitledeki bu zaafiyetin oluşmasındaki kendi rollerinin üstünü örtmeye çalışıyorlar. Zihinlerin bulanıklaşmasına neden olan kendi burjuva bakış açılarını gizlemek istiyorlar.

Eğer bugün emekçi yığınlarda mevcut düzenin devam edemeyeceğine, mutlaka köklü değişimler gerektiğine, halkın çıkarlarına uygun davranılmadığına dair bilinç varsa; halkın çıkarlarını temsil eden bir devlette barınmanın, beslenmenin, eğitimin, sağlığın, tekellere karşı tavrın, emperyalizmle ilişkilerin nasıl olması gerektiğine dair bir bilinç varsa, ki var, bu devrimci kitlenin varlığı ve mücadele içinde emekçileri eğitmesi sayesinde. Devrimci kitle, mevcut devletin burjuva içeriğini, bu devletle emekçiler lehine köklü değişimler sağlanamayacağını dolayısıyla ondan kurtulmak gerektiğini ve halkın iktidarında neler yapılacağını kavrayıp zihninde somutladığı içindir ki, emekçi yığınları mücadele içinde etkilemiş ve önemli oranda dönüştürmüştür. Burjuva parlamentarizminin bir ahırdan başka bir işlevinin olmadığını kavrayıp zihninde somutladığı içindir ki, emekçi yığınların kendi öz politik deneyimleriyle öğrenme sürecinde onları bu bilinçle eğitmiştir. Burjuva kurumların hepsinin; ordu, medya, parlamento, mahkemeler, polis vs vs güvenin dünyanın her yerinde yerlerde sürünmesi sebepsiz değildir yani. Öyleyse, devrimci kitlenin, doğrudan demokrasiyi emekçilerin içinde yeterince geliştirememesinin nedeni iddia edilenler değildir.

Bunun nedeni, devrimci kitlenin arzuladığı, tutkuyla mücadelesini verdiği halk iktidarı/devleti/demokrasisini yeterli olgunlukta kavramamış, zihninde canlandırmamış olmasıdır. Daha tam ifadeyle, iktidarın halka geçmesi için yürüttükleri devrim mücadelesinin, organlarını komite/konseylelerin oluşturacağı bir devletin/demokrasinin kurulması anlamına geldiğini kavramamış olmalarıdır. Yıktıklarının yerini alması gereken devlet aygıtının neler yapacağını değil, nasıl bir aygıt olacağını ve nasıl işleyeceğini en genel çerçevede zihinlerinde somutladıkları için, doğrudan demokrasi de mücadelenin açık, anlaşılır biçimde konusu haline gelememektedir. Dolayısıyla da emekçi yığınların bu bilinçle mücadelenin içinde eğitimi de gerçekleşmemektedir. Bu durum, devrimci kitlenin eğitiminde bir sorun olduğunu, doğru ve bütünlüklü bir iktidar bilincine sahip olmadığını gösterir.

İktidar olma bilincinin üç temel ayağı vardır. Mevcut olanı zora dayalı bir devrimle yıkmak ilk ayağıdır. İkincisi, yıkılanın yerine yeni bir devlet, devlet olmayan bir devlet kurmadır. Ve son ayağı da, bu yeni devletin ekonomik-siyasal-kültürel vb alanlarda neler yapacağını bilmek oluşturur. Bu üç temel ayak hakkında, genel ve doğru bilince sahip olmak gerekir ki, bütünlüklü bir iktidar bilincinin varlığından bahsetmek mümkün olsun.

Devrimci kitle eksiğine giderge rağmen, zora dayalı devrimin akabinde kurulacak halk iktidarının/devletin/demokrasisinin en azından ilk elden neler yapması gerektiği konusunda genel ve doğru bilgiye sahiptir. Ama kurulacak ve öngörülen işlevi hızla yapacak devletin kendisi-

ne dair çok az doğru bilgi ve çok fazla yanlış bilgiye sahiptir. Doğrudan demokrasi, en temel organları konseyler olacak ve proletarya demokrasisine varacak olan halk demokrasisi hakkındaki bilgisi, burjuva ideolojisinin etkisi altındadır.

Açalım: Devrimci kitle iki güç tarafından eğitilir. Birincisi, proletaryanın devrimci sınıf partisidir. Burjuva ideolojisinden tamamen bağımsız, bütünlüklü, bilimsel ve tutarlı devrimci bilinci devrimci komünist partiden alır devrimci kitle. İkincisi ise, küçük burjuva sosyalist harekettir. Onların da devrimci kitle ile ilişkisi ve bağı vardır. Üstelik dünyanın hemen hemen her yerinde tarihsel nedenlerle devrimci kitlenin üzerinde daha fazla etki kurmuşlardır. 1960'lardan sonra başlayan bu etki 1990'lardan sonra giderek azalsa da varlığını bugüne kadar devam ettirmiştir. Bugün dünyanın her yerinde sokakları bırakmayan devrimci kitlenin bilinci, işte bu iki güç arasındaki ideolojik-politik-pratik mücadelenin bileşkesini yansıtır.

Devrimci komünist güçlerin ve 1990'lara kadar da küçük burjuva devrimci hareketlerin zora dayalı devrim anlayışını ısrarla savunmuş olmaları güçlü bir irade ortaya çıkarmış ve bu irade devrimci kitlenin oluşmasını ve bu bilinçle eğitilmesini sağlamıştır.

İşçi ve emekçilerin iktidarı olan halk demokrasisinin ilk elden yapması gerekenler konusunda devrimci komünist güçlerle küçük burjuva sosyalist hareketlerin ortaklaştıkları şeylerin çokluğu da, devrimci kitlelerin bu konuda da genel bir bilince ulaşmasını sağlamıştır.

Ama, yeni iktidarın yani halk iktidarının/devletin/demokrasisinin nasıl olması gerektiği konusunda proletaryanın devrimci sınıf partisi

ile küçük burjuva sosyalist hareket tamamıyla ayrışır. Devrimci komünist parti meseleye, proletaryanın nihai amacından hareketle yaklaşır. Yani sınıfsız-sömürsüz-devletsiz bir topluma ulaşma hedefiyle anın sorunlarını ele alır. Devletsiz topluma, devletin sönmesiyle varılır. Ki bu da yeni kurulacak olan halk devleti/demokrasisi olsa da, ilk andan itibaren bildiğimiz anlamda bir devlet olmaması, devlet olmayan devlet olması gerektiği anlamına gelir. Halk iktidarının proletaryanın iktidarına dönüşmesi ve proletaryanın da tüm toplumu sınıfsız-sömürsüz-devletsiz bir düzene götürmesi, ancak buna uygun örgütlenmiş bir devletle yani devlet olmayan devletle mümkün olabilir. Bu yüzdendir ki, devrimci komünistler, işçi ve emekçi konseylerinin oluşmasını ve kurulacak halk iktidarının/devletin/demokrasisinin organları haline gelmesini hedefler. Ki doğrudan demokrasi ve devlet olmayan devlet olabilsin. Proletaryanın devrimci sınıf partisi burjuva ideolojisinden tamamen bağımsız ve ona karşıt oluşunu burjuva devlet anlayışından, örgütlenmesinden ve işleyişinden bağımsız ve karşıt kendi devlet anlayışını, işleyişini, örgütlenmesini ortaya koyarak gösterir.

Küçük burjuvazinin ise, sınıfsal konumu gereği sınıfsız-sömürsüz ve devletsiz bir toplumsal düzen hedefi yoktur. Böyle bir şeyin olabileceğini öngöremez, zihninde canlandıramaz. Sosyalizmden etkilenmiş olmaları, bu özsel konumlarında değişim yaratmaz. Üstünü örter sadece. Öte yandan, 90'larda sosyalist sistemin dağılması sonucu küçük burjuva sosyalist hareketlerinde belirgin biçimde sağa kayış olmuş ve bu devlet/demokrasi meselesinde çok daha belirgin olarak görülmüştür. Uluslararası sosyalist

hareketin çok güçlü olduğu dönemde dahi, burjuvazinin demokrasi anlayışını şu veya bu formülasyonlarla koruyan ve devrimci kitlelere taşıyan küçük burjuva sosyalist hareket, gün geçtikçe daha belirgin biçimde burjuva demokrasisini ve kurumlarını savunur hale gelmiştir. Tekelci sermayenin devletin varlığına son verilmesi ve yerine burjuva demokratik devletin kurulması, küçük burjuva sosyalizminin devlet sorununa bakışının özü olarak belirginleşmiştir. Ki bu, proletaryanın yaklaşımına tamamiyle karşıttır. Buna rağmen küçük burjuva sosyalizmi, kendi düşüncelerini sosyalizmin bakışı olarak göstermiştir, göstermeye de devam etmektedir. Demokratik halk iktidarını ve sosyalist demokrasiyi, kendi burjuva kavrayışına göre devrimci kitlelere sosyalizm olarak anlatmaya sürdürmektedir.

Devrimci ya da reformist olması fark etmeksizin, küçük burjuva sosyalist hareket, bunu bilinçli ya da bilinçsizce, açıktan ya da üstü kapalı olarak burjuvazinin “genel-saf demokrasi”, basitçe “demokrasi” anlatısını kitlelere taşıyarak yapıyor. Devrimci kitlelere demokrasi mücadelesi, yeni bir siyasal düzen, yeni bir siyasal iktidar diye taşıdıkları bilinç, devletin demokratikleştirilmesi, katılımcı-çoğulcu demokrasi, demokrasinin genişletilmesi, hukuku saygı, kuvvetler ayrılığı, demokrasiye saygı vb safsataların yani genel demokrasi anlatısının sol versiyonları etrafında şekilleniyor. Kamuculuktan bahsedip tüm tekelci sermayenin mal varlığına el konulmasını savunamamaları, dünyanın mazlumlarının bugünün zalimleri olduğu ama kendilerinin böyle olmayacağına dair gevezelikler, demokrasinin herkese lazım olduğunu anlatıp durmaları, halkın silahlan-

masına karşı durmaları ve daha bir çok söylemle birlikte gösterdikleri parlamenter budalalık vs vs. yani basitçe “demokrasi” anlatısı yapıyorlar. Burjuvazinin ideolojik sınırları içinde dönüp duruyorlar.

“Bugünün sosyal-demokrasisinin oportünistleri, parlamenter demokratik devletin burjuva politik biçimlerini aşamayacak sınır olarak alıyor, bu ‘model’e tapınmaktan bir hal oluyorlar ve bu biçimleri parçalanma yönündeki her türlü girişimi anarşizm” (Lenin, Seçme Eserler, C-7 Sy. 65) ya da bugünün devrimci koşullarına rağmen aşılmaz ilan ediyorlar.

Temsili demokrasi denilen kutusal ineğe tapınmak o denli içselleşmiş ki, “halk” ya da “devrimci” demokrasiden bahsettiklerinde bile, “genel-saf” demokrasi yani basitçe “demokrasi” anlatısını yukarıdakilerle benzer ifadelerle yeniden ve yeniden üretmekten başka bir şey yapmıyorlar. Bu yüzdendir ki, sık sık burjuva muhalefetle yolları kesişiyor.

Küçük burjuva sosyalist hareketin devrimci kitlelerin bilincini bulanıklaştırdığının farkında olan burjuvazi de, özellikle devrimci mücadelede araç ve biçimlerinden uzaklaşmaları parlatmaktan geri durmuyor. Yunanistan’da Çıpras ve Syriza hareketi, Brezilya’da Lula ve İşçi Partisi, Şili’de Boriç ve İtibarı Destekliyorum Koalisyonu, Kolombiya’da Pedro ve ittifakı ve başka bir çok örnekte olan budur.

Hepsinde tanık olduğumuz şey aynı: emekçi yığınlar üzerindeki ideolojik, politik egemenliği sarsılan ve çökmekte olan sermayenin, sokak hareketlerinden gelen liderler ve partilerle işbirliğine girmesi ve onların hükümete gelmesini onaylamasıdır. Onaylıyor, çünkü gerçek anlamda iktidar olamayacaklarını biliyor.

Kendi siyasal düzeni/devleti ve kurumları varlığını koruduğu sürece siyasal egemenliğini kaybetmeyeceğini biliyor. Bu, küçük burjuva reformist hareketlerin taahhüt ettiği bir şey zaten. Kurumların varlığını tanıdığını ve sınırları içinde kalacağını taahhüt ediyorlar. Komite/konseylere sistem içi örgütlenmeler olarak bakmaları, mevcut devletin yanında var olacak örgütlenmeler olarak görmeleri de bundan. Böylece burjuvazi, devrimci kitlelerle bağı olan ama sosyal reformist bir bilince sahip siyasetler aracılığıyla devrimci kitlenin bilincini daha fazla bulandırmaya çalışıyor. Başarılı olduğu ölçüde, üç beş kırıntı ve vaat karşılığında sokaklardan bir süreliğine çekilmelerini sağlamış ve en önemlisi kendisine karşı oluşan örgütlenmeleri işlevsizleştirmiş, kendi düzenin bir parçası haline getirmiş ya da bunların hiçbirini yapamazsa bile devrimci güçlerini yitirmelerini sağlamış oluyor. Politik devrim sürecinin bir toplumsal devrim sürecini başlatabilecek denli ileri gitmesi engellenmiş oluyor.

Bu durum bize devrimci işçiler başta olmak üzere devrimci kitleleri etkileyen küçük burjuva sosyalizminin lafazanlıklarına karşı ideolojik-politik mücadelenin zorunlu olduğunu gösteriyor. Proletaryanın devrimci sınıf bilincinin devrimci kitleler içinde etkin olabilmesi için küçük burjuva sol bilincin teşhir edilmesinin gerektiğini gösteriyor. Devrimci kitlelerin başta demokrasiye dair olmak üzere halk demokrasisi ve sosyalist demokrasiye dair kavrayışını güçlendirmenin zorunluluğunu gösteriyor. Devrimin ulaştığı düzeyin ötesine geçebilmesi için zorunlu.

Demokrasi Diye Anlatılan Nedir?

Devrim, emekçi kitlelerin dış engellere ve burjuvazinin uyguladığı şiddete maruz kalmasından daha çok, genel ortalama sol bilincin ürünü olan lafazanlıkların devrimci kitlelerde, emekçi yığınların bilincinde yarattığı bulanıklığın etkisinden dolayı büyük bedeller ödeyerek gelişiyor. Bu lafazanlıklar içinde güncel olarak devrim için en tehlikeli olanlar, demokrasi olgusuna dair olanlardır. Çünkü devrimin güncel bir sorun olarak gündemde olması demek, ilk ve acil olarak iktidar sorununun gündemde olması demektir. Demokrasiye dair lafazanlıklar ise, iktidar sorununun köklü bir çözüme kavuşmasını geciktirerek, çekilen acıların artmasına neden olmaktadır.

Küçük burjuva sosyalist hareket, burjuvazinin “genel-saf demokrasi” yani basitçe “demokrasi” anlatısının etrafında dönüp durmakta ve bu nedenle lafazanlıktan öteye geçememektedir. Bu yüzden, küçük burjuva sosyalist bilincin lafazanlığını anlamak için asıl olarak burjuva ideolojisinin bir parçasını oluşturan temsili demokrasi, basitçe “demokrasi” anlatısına bakmak gerekir. Aslı anlaşılırsa, bunun sol türevleri kendiliğinden anlaşılacaktır.

Burjuvazi demokrasiyi, siyasi iktidarın kaynağının halkın (tüm nüfus anlamında) iradesine bağlı olduğu yönetim biçimi olarak tanımlar. Ve özü ile içeriğini oluşturan şeylerin/öğelerin “anayasal eşitlik-adalet”, “genel oy-seçim-parlamerter temsiliyet”, “düşünce-basın-örgütlenme özgürlüğü” ve nihayetinde de “azınlığın çoğunluğa tabi olması” olduğunu söyler. Ve bu anlatısını getirip, demokrasinin asla ama asla

zorla yan yana olamayacağına bağlar. Burjuva ideolojisinin bir parçası olan bu temsili demokrasi, basitçe "demokrasi" anlatısı, tüm bu öğelerin karşılıklı ilişkisi ve bağıntısından oluşan bir yönetim biçimi olarak sunulur.

Küçük burjuva sosyalist bilinçte şu veya bu biçimiyle sahiplenilen bu anlatı, bugünkü demokrasinin karakterini, özünü, içeriğini emekçi yığınlardan gizlemeye hizmet eder. *"Burjuvazinin tüm devlet iktidarı aygıtını elinde tutmaya devam etmesine, bir avuç sömürücünün şimdiye kadarki burjuva devlet mekanizmasından kendisi için yararlanmayı sürdürmesine hizmet eder. Burjuvazi seçimleri, 'özgür', 'eşit', 'demokratik', 'genel' seçimler olarak göstermeyi elbette sever, çünkü bu sözler gerçeği gizlemeye, üretim araçlarının, mülkiyetinin ve politik iktidarın sömürücülerin elinde kaldığını, bu yüzden, sömürülenler için, yani halkın muazzam çoğunluğu için gerçek bir özgürlükten, gerçek bir eşitlikten hiçbir şekilde söz edilemeyeceğini saklamaya hizmet eder."* (Lenin, Seçme Eserler, C-7, Sy. 233)

Devrimci kitlelere ve emekçi yığınlara demokrasinin özü ve içeriği olarak anlatılan dolayısıyla demokrasiyle özdeşleştirilen tüm bu şeyler/öğeler, şüphesiz demokrasi olgusuyla ilgilidir. Ama ne tek tek herhangi biri ne de hepsinin oluşturduğu bütün, demokrasi olgusuyla özdeşdir. Bunların demokrasiyle özdeş gösterilmesi büyük bir yalandır, ama hakkını vermek gerekirse ustaca söylenmiş bir yalandır. Çünkü, içinde gerçeğe yakın bolca şey barındırmaktadır dolayısıyla inandırıcılığı güçlüdür. Hele de reformist ve oportünist solun ağzından dökülünce.

Burjuvazi ve küçük burjuva sosyalistler tarafından demokrasinin

ta kendisi olarak sunulan bu anlatının barındırdığı her şey, bunların bahsetmeyi sevmediği daha başka özelliklerle birlikte demokrasi olgusunun özünü dışa vurma, dile gelme biçimlerinden bazılarıdır sadece. Onun dış görünümünü, yüzeyini oluştururlar. Tıpkı bir binanın dış görünümü gibi.

Bir binanın dış görünümü mantolama vb yöntemlerle iyileştirilebilir, hatta çok güzel, görkemli, güven verici hale getirilebilir. İşte bu dış görünüm binaya ne kadar ait ise, demokrasiyle özdeşleştirilen tüm bu öğeler de o kadar demokrasiye daırdır. Nasıl binanın dış görünümüne bakarak, o bina hakkında gerçek bilgiye-özüne ulaşmak mümkün değilse; demokrasiyle özdeş gösterilen şeylere bakarak demokrasinin özünü anlamak da mümkün değildir. Nasıl ki bina hakkında gerçek bilgiye ulaşmak için yüzeyine, dış görünümüne bakmaktan vazgeçip içine girmek, temellerine inmek gerekirse (ki özellikle mantolama vs ile albenili bir görünümde olanlarda); demokrasi olgusunu anlamak için de, dile gelme biçimlerine bakmayı bir kenara bırakmak gerekir. Nasıl ki evinin gerçekliğini gizlemek isteyen bir satıcı evini dış görünümü üzerinden pazarlamak için çırpınırsa; burjuvazi ve onun peşine takılan küçük burjuva sosyalist hareketler de, 'demokrasi' olgusunu dile gelme biçimleri, görünümü üzerinden pazarlar emekçi yığınlar; "Eşitlik", "adalet", "özgürlük", "parlamento" vs vs üzerinden yani.

Burjuvazi ortaya koyduğu ve benimsetmeye çalıştığı bu demokrasi anlatısıyla, işçi ve emekçileri siyasal mücadelenin, demokrasi mücadelesinin yüzeysel konularıyla sınırlı tutmayı amaçlamıştır. Bu yüz-

den, bu anlatının peşine takılan küçük burjuva sosyalist hareketin yürüttüğü mücadelede de, mevcut siyasal düzenin dış görünümüne makyaj yapmaktan, dökülmekte olan sıvalarını yenilemekten başka bir sonuç doğurmadı, doğuramazdı da. Herhangi bir konuda köklü değişim, yüzeyinde olanlarla mücadele ederek, görünümünde olanları değiştirerek elde edilemez çünkü.

Bu yüzden devrimci kitleler onlarca yıldır süren demokrasi mücadelesini zafere ulaştırmak istiyorlarsa, ne yüzeysel olana takılıp kalarak kendi bilinçlerini ve pratiklerini çıkmaza sokmalılar ne de emekçi yığınlarla kolay bağ kurma adına küçük burjuva sosyalistlerinin önerdiği ortalama bilince seslenme kolaylığına düşmeliler. Özellikle de şimdi. Ekonomik ve siyasal krizin sıçrama yaptığı ve emperyalistlerin zora düştüğü bu dönemde, emekçi kitleler demokrasi olgusunun özünü kavramaya, burjuva ideolojisinin etkisinden kurtulmaya ve kendileri için demokrasiyi, konseyler demokrasisini elde etmeye her zamankinden daha hazırlar çünkü. Ekonomik-siyasal kriz, emekçi yığımlara yoğun bir şekilde kendi deneyimlerinden öğrenme sürecini yaşıyor.

Burjuva Anlatısı Neden Etkili Olmuştur

Bu demokrasi anlatısının yalnızca burjuvaziye doğrudan bağlıklı durumda olan kişilerce değil, yalnızca sermayenin baskısı altında bulunan ya da sermaye tarafından satın alınmış (sermayenin hizmetinde çok sayıda her türden bilim insanı, sanatçı, din adamı, gazeteci vs vardır) olanlarca da değil, aynı zamanda basitçe burjuva özgürlüğü-

ne ilişkin önyargıların etkisi altında bulunan kişilerce de tekrarlandığını görürüz.

Burjuvazinin bu anlatısının geniş emekçi kitleler içinde yaygın bir karşılığı olmuştur. Bu karşılığın halen şöyle veya böyle sürdüğünü, demokrasi nedir dendiğinde emekçi yığınların aklına ilk gelenlerin bu anlatıda sıralananlar olmasında görürüz. Şüphesiz ki, ilk dönemdeki kadar etkili, sorgusuz sualsiz değildir. Yaşanan tecrübeler, bu anlatıyı yıpratmış ve sorgulanır hale getirmiştir elbette. Ama bu, burjuvazinin demokrasi anlatısının bir zamanlar çok etkili olduğunu ve zamanla çökmesine rağmen izlerinin geniş kitleler içinde varlığını koruduğu gerçekliğini değiştirmez. Bu etki, birkaç nedenden dolayı oluşmuş ve izlerini halen sürdürmektedir.

Bu nedenlerin en başında geleni, her nesnenin, olgunun, sürecin ilk ve en kolay fark edilen kısmının yüzeyi yani görünümü olmasıdır. Her nesne, olgu ve süreci kavrayabilmek için, yüzeyde olandan öze ve içeriğe doğru ilerlemek gerekir. Marx'ın dediği gibi, yüzeyde olana bakarak öz kavrayabilseydi, hiçbir bilim dalına gerek kalmazdı.

Kapitalist toplumlarda geniş kitleler, bunu başarmalarını sağlayacak bilimsel düşünme bilgisinden yoksun bırakılmışlardır. Dolayısıyla kavrayışları da yüzeyde olandan öze doğru kendiliğinden ilerleyemez. Bu yüzden, kapitalist toplumlarda olgulara, süreçlere ve nesnelere dair yaygın ve dolayısıyla ortalama kavrayış/bilinç, olguların-süreçlerin-nesnelere kendini dışa vurma biçimiyle sınırlı kalır hep. Geniş emekçi yığınların demokrasi olgusunu, dile geliş biçimiyle (eşitlik-adalet-özgürlük-par-

lamentarizm-azınlığın çoğunluğa tabi olması vs) sınırlı algılamaları bu yüzden doğaldır, anlaşılardır.

Burjuva cumhuriyet, "anayasal eşitlik-adalet", "genel oy-seçim-parlamento", "düşünce-ifade-örgütlenme özgürlüğü" ve diğer özellikleriyle, dünyada toplumların gelişimine büyük bir katkı sundu. "İnsanlık, kapitalizme doğru ilerledi ve ancak kapitalizm, kent kültürü sayesinde, ezilen, proleter sınıfa, kendini sınıf olarak görme ve kitlelerin mücadelelerini bilinçli olarak yöneten uluslararası işçi hareketini, tüm dünyada partiler içinde örgütlü o milyonlarca işçiyi, o sosyalist partileri yaratma imkanı verdi" (Lenin) Burjuva cumhuriyetin bu özellikleri olmasaydı, işçi sınıfının bu gelişimi de olanaksız olurdu. Dolayısıyla burjuva demokrasisinin tüm bu "eşitlik", "adalet", "özgürlük" "parlamentarizm" gibi dile gelme biçimleri, geniş kitlelerin gözünde büyük bir anlam kazanmış oldu. Ve bunlar demokrasiyle özdeşleştirildi. Halen demokratik devletin özgür olduğu ve herkesin çıkarlarını temsil etmekle yükümlü olduğu yolundaki yalanların emekçi yığınlar içinde karşılık bulması, bu eski önyargılardan geriye kalanlardır.

Elbette ki emekçi yığınlardan, sahip oldukları kendiliğinden bilinçle, gördükleri ve yaşadıkları şeyin özünün ve içeriğinin burjuva devletin egemenliği olduğunu hemen anlamaları beklenemez, beklenmemeli. Ama bu anlama süreci gerçekleşene kadar da iş işten geçmiş, emekçilerin demokrasiye dair yaygın ve ortalama bilinci, bu temelde şekillenmiş olur. Burjuvazinin emekçi yığınları uzun yıllar boyunca demokrasi mücadelesi adı altında, burjuva demokrasisini makyajlamakla oyalayabilmesini de

buna borçludur. (Emekçi yığınlar, kendi öz politik deneyimleriyle öğrenebilirdi ancak ve zamanla iş işten geçmiş olur.)

Diğer bir neden ise, burjuvazinin, çarpık bir demokrasi kavrayışının oluşması için yürüttüğü ısrarlı, sistematik ve bilinçli çabadır. Emekçi kitlelerde gelişen kendiliğinden bilincin eksik ve yanlış tüm yanlarını beslemiş ve kök salmasına çalışmıştır.

Burjuvazi, zorunlu kalmadığı sürece bilimsel düşünceden yana olmamıştır. Tarih sahnesine çıktığı ve bilimsel düşüncenin savunuculuğunu yaptığı ilk döneminden sonra -ki bu dönem Akıl Çağı olarak tanımlanan 16.-17. yüzyıllar ve Aydınlanma Çağının başlangıcı olan 18.yüzyılın ilk yarısıdır- bilimsel düşünceye düşmanlaşmıştır. Bu düşmanlaşmanın temel sebebi, proletaryanın tarih sahnesine çıkması olmuştur. Proletaryanın, eski dünyanın (sömüren ve sömürülen ilişkisine dayanan dünyanın) mezar kazıcısı olarak ortaya çıkışından korkuya kapılan burjuvazi; proletaryanın bilimsel düşünceyle bütünleşmesi halinde ulaşacağı gücü görmüş ve bunu engellemek için her türlü yola başvurmuştur. Kiliseye/dine karşı bilimsel düşüncenin savunuculuğunu yapan ve savaşımını veren burjuvazi, proletaryanın her alanda yeni bir yaşam önermesi karşısında öylesine korkuya kapılacaktır ki, kilisenin/dinin en hararetli savunuculuğuna bile soyunacaktır. Burjuvazinin bu gerçekliğinin en güncel örneği Afganistan'dır. Afgan halkının, proletaryanın önderliğinde yeni bir yaşam yaratmasından duydukları korku ile, insanlığı neredeyse orta çağın karanlığına kadar geriletmeyi hedefleyen İslamcı hareketleri tüm gü-

çüyle desteklediğini bilmeyen yok. İşte, burjuva sınıfın gericiliğinin bir sonucu da, demokrasinin özünü dile getiren, üstelik en örtülü biçimde dile getiren özelliklerini, demokrasinin özü ve içeriği olarak göstermesi olmuştur. Egemen sınıf olma konumunun verdiği tüm olanakları da seferber ederek, demokrasinin özünü ve içeriğini gizleme çabasına girmiştir. Emekçi sınıflarda oluşan kendiliğinden bilinç de işini kolaylaştırmıştır. Demokrasinin özünü ve içeriğini kendiliğinden kavrama yeteneğinden yoksun olan emekçi sınıflar, burjuvazinin bu bilinçli çabasının etkisiyle iyice karanlığa hapsedilmişlerdir.

Burjuvazi, demokrasi olgusunun yüzeyine, dile gelme biçimine dair şeyleri onun özü olarak göstermekle, emekçi yığınlarda bu yönde kendiliğinden oluşan algıyı, hissiyatı beslemekle yetinmemiştir. Demokrasinin görünür yüzeyine ait bazı şeyleri ise, demokrasi olgusuyla hiçbir bağı olmayan şeylermiş gibi almış ve anlatmıştır. Ordu, polis, hapisaneler, sivil bürokrasi vd... Yani, demokrasinin görünür yüzeyini demokrasiyle özdeş gösterirken de seçici davranmıştır.

Peki ama neden "anayasal eşitlik-adalet", "genel oy-parlamentarizm" ve diğer şeyleri demokrasiyle özdeşleştirirken, militarizme-bürokrasiye dair şeyleri dışta tutmuştur? Çünkü bunlar, demokrasinin diğer dile geliş biçimlerinden farklı olarak demokrasinin özünü (sistematik zor olduğunu) açık olarak dile getiren özelliklerdir. "Eşitlik", "adalet", "özgürlük" ve benzerleri, demokrasinin özüne dair olan diğer olguyu yani sınıf egemenliğini dile getiren özelliklerdir, ama anlaşılacağı üzere örtülü halde dile getirerek aslında

bu özünü gizlemeye hizmet ederler. Bu yüzden burjuvazi demokrasinin kimi dile geliş biçimlerini demokrasiyle özdeşleştirirken kimilerini ise hiç alakası yokmuş gibi göstermeye çalışmıştır.

Militarizm ve bürokrasi, demokrasiye dair bilincin kendiliğinden dahi olsa yüzeyden öze doğru derinleşmesine bir nebze olsun imkan verirler. Emekçi yığınların temsili demokrasiyi sorgular hale gelmelerinde sivil ve askeri bürokrasinin kendilerine karşı tavrının belirleyici olmasında görürüz bunu. Burjuvazi bunun farkında olduğu içindir ki, sivil ve askeri bürokrasinin demokrasi olgusuyla ilgisini gizlemiş, bunları devletin kurumları olarak tanımlayıp devletle de demokrasinin bir birinden ayrı şeyler olduğunu anlatmıştır. Devleti kutsayıp tartışılmaz ilan ederken, demokrasiyi de yönetim biçimi olarak gösterip, hükümetlerin vizyonuna, niyetine, becerisine bağlı olarak "eşitlik", "adalet", "özgürlük" vd şeyleri iyi veya kötü uygulayabileceğini söyleyip durmuştur.

Burjuvazinin demokrasinin özünü oluşturan sınıf egemenliği ve devlet olgularını tüm gizleme çabalarına rağmen, sınıf çelişkileri ve diğer toplumsal çelişkilerden doğan çatışmalar, geniş emekçi kitleleri demokrasi anlatısını sorgulamaya ve daha ötesine geçmeye zorlamıştır her zaman. Özellikle de ekonomik-siyasal kriz dönemlerinde.

Burjuva Demokrasi Anlatısının Çökmesi Kaçınılmazdı

Demokrasiye dair burjuva anlatısının emekçi kitleler içinde ortalama bilinç haline gelmesi ne kadar doğal ve anlaşılır bir durum ise; bu

anlatının kumdan kaleler gibi yıkılması da kaçınılmazdı.

Bu çöküşü yaratan başlıca nedenlerden biri, bilimsel sosyalizmi savunanların uzun yıllardır sürdürdükleri ideolojik-politik-pratik mücadeledir. Bilimsel düşünceyi yayma ve emekçi kitleleri eğitme çabası, gerçekliğin emekçiler tarafından görülüp kavranmasında önemli bir yer tutar.

Bu anlatının çökmesinin bir başka nedeni ise, sınıf çelişkileri başta olmak üzere tüm toplumsal çelişkilerden doğan çatışmanın, geniş kitleleri demokrasiye dair bu ortalama bilinci sorgulamaya ve ötesine geçmeye zorlamasıdır. Emekçiler kendi öz politik deneyimleriyle görür ve öğrenirler ki “genel-saf demokrasi”, basitçe “demokrasi” denilen şey, hiç de bildikleri ve kendilerine anlatılmakta olan şey değildir.

Bu basitçe “demokrasi”, nalıncı keseri gibi sürekli zenginlerden yana yontmaktadır. Bu basitçe “demokrasi”, nüfusun küçük bir kısmını, %10-15’ini 8-10 milyonu zenginleştirirken geri kalanını sürekli yoksullaştırmaktadır. Milli gelirden herkesin emeğinin karşılığını almasına değil, bu küçük azınlığın milli gelirin %70-80’ine el koymasına yaramaktadır. Bunun olması için gerekli her türlü yasanın çıkarılmasını, daha olmadı mı yasaların çiğnenmesinin yollarını bularak yapmaktadır.

Emekçi yığınlar, bu basitçe “demokrasi”nin kendilerine sağladığı yaşamı, deneyimleyerek öğrenirler ve burjuvazi ne kadar çabalarsa çabalsın, emekçilerin kendiliğinden bilincinin gelişiminin önüne geçemezler. Önüne geçmek için çabaladıkça inandırıcılıkları, dolayısıyla ideolojik hakimiyetleri daha fazla sarsılır, sorgulanır. Çünkü, burjuvazinin başını

su üstünde tutmak için sarıldığı her aracın neye hizmet ettiği emekçilerin gözünde daha anlaşılır hale gelmiş olur.

Bilimsel sosyalizmi savunanlar da bu nesnel gelişmeden güç alarak; demokrasinin sınıf egemenliği aracı olduğuna ve mevcut demokrasinin de burjuva demokrasisi olduğuna (daha doğrusu ondan geriye kalan kırıntılar olduğuna) dair bilinci emekçiler içinde yaygınlaştırmada daha etkin hale gelirler.

Böylece, öncelikle emekçi kitlelerin en mücadeleci kesimleri burjuvazinin ideolojik egemenliğinden kopmaya başlar. Bilimsel düşünce, bir avuç bilimsel sosyalizm savunucusunun düşüncesi olmaktan çıkmaya başlar. Devrimci bir kitle sadece pratik etkinliği bakımından değil aynı zamanda devrimci komünist partiyle bağları güçlendikçe yeniyi kurabilecek bir ideolojik kavrayışı da olan bir kitle belirir.

Kapitalist toplumların içinde girdikleri ekonomik-politik krizler ise, bu sorgulamayı ve çöküşü yaygınlaştırıp, derinleştiren bir başka etken olmuştur her zaman. Toplumdaki çelişkiler ve çatışmalar, krizlerin etkisiyle daha da şiddetlenir. Emekçilerin giderek daha geniş kesimi, bu çatışmanın içine çekilir. Ve egemen sınıf, bu nesnel durum karşısında aldığı ekonomik ve politik kararlarla, demokrasi olgusunun özünü, içeriğini ve mevcut demokrasinin neye karşılık geldiğini daha açıktan göstermek zorunda kalır. Bunun sonucu, basitçe “demokrasi”ye dair bilinen her şeyin daha fazla sorgulanması ve daha geniş kitleler tarafından sorgulanması olur.

Devrimci dönemlerde, siyasal devrimi zafere ulaştıracak denli büyük emekçi kitleler burjuvazinin ide-

olojik hegemonyasından kurtulmaya ve mevcut düzeni aşma yeteneklerinin göstermeye başlar bu yüzden. Devrimci fikirler, emekçi kitleleri ideolojik olarak dönüştüren ve harekete geçiren bir güç haline gelir bu yüzden. Temsili demokrasiden, basitçe “demokrasi” anlatısından kopuş ve doğrudan demokrasiye yönelimin güç kazandığı görülür bu yüzden. Bütün iktidar sovyetlere, konseylere, şuralara, kongrelere şiarlarının yaygınlaştığı ve emekçilerin demokrasiyi gerçek anlamda kazanmak-elde etmek istediği görülür. Bunu siyasal bir mücadele konusu haline getirmek ise komünistlerin görevidir.

Demokrasi Nedir?

Burjuva ideolojisinin ve onun çekim alanındaki küçük burjuva sosyalist hareketin demokrasiyle özdeş göstermeye çalıştığı demokrasinin dile geliş biçimlerinin ne anlam ifade ettiklerini de anlamak gerekiyor kuşkusuz. Ama bunları da doğru anlayabilmek için, önce demokrasi denilen şeyin gerçekte ne olduğunu ortaya koymak gerekiyor. Ki, bahse söz konusu ifadelerin ne anlam ifade ettiği de anlaşılabilirsin.

Demokrasi olgusunu kavrayabilmek için, herhangi bir olguda-süreçte-maddede olduğu gibi, içerdiği kalıcı ve temelli yanları tespit etmek, aralarındaki bağıntıyı kurmak yani özünü açığa çıkarmak gerekir.

Demokrasi olgusunun kalıcı ve temelli yanlarından biri devlet ögesidir. Demokrasi bir devlet biçimidir. Dolayısıyla demokrasiyi kavrayabilmek için, öncelikle temelinde bulunan devlet ögesini kavramak gerekiyor.

Ve yine biliyoruz ki, demokrasi devletin tek biçimi değildir. Monar-

şi, Aristokrasi, Faşizm, Cumhuriyet, Krallık gibi daha başka devlet biçimleri de vardır. Buda bizi, demokrasinin bir başka kalıcı ve temelli yanına götürür. Demokrasinin diğer devlet biçimlerinden farklılığını yaratan yanına: “Halkın iktidarı” olmasına. Öyleyse, demokrasi olgusunu kavramak için en anlamamız gereken diğer bir şey de, “halkın egemenliği”nin ne anlama geldiğidir.

Tabi ki bu iki olguyu anlamak kadar aralarındaki bağıntıyı da doğru kavramak gerekiyor ki, demokrasi denilen şeyin özü anlaşılabilirsin.

A) Devlet

Engels devleti özetle şöyle anlatır bize.

1) Belli bir gelişme aşamasındaki toplum (başka bir ifadeyle) ilkel komünal toplumun gelişmesinin bir aşamasında), kendi kendisiyle çözülmeye bir çelişkiye, önlemekte yetersiz kaldığı uzlaşmaz karşıtlıklara bölündüğünde; bu karşıt ekonomik çıkarlara sahip sınıfların kendilerini ve toplumu bir kısır mücadele içinde eritip bitirmemesi için yarattığı örgütlenmedir devlet.

2) Devleti diğer toplumsal örgütlenmelerden ayıran onun içeriğindeki kalıcı ve temelli yan ise, sistematik zor aracı olmasıdır. Devlet, zor aracı olması sayesinde toplumun kısır bir mücadele içinde eriyip gitmesine engel olur. Onun bu özü, ordu-polis-hapishaneler vb sivil-askeri bürokraside somutlanır, dile gelir, kendini görünür kılar. Deneyimlenerek görülmüştür ki, devletin toplumsal yaşamdaki bir çok faaliyetine son verilse ve özellikleri değişse de; sistematik zora dayalı faaliyetleri korunmuş, artmış ve güçlenmiştir.

3) Toplumun içinde gelişen çatışmaya gem vurması ve bu çatışmanın toplumsal düzeni yıkıma götürmesini önlemek amacıyla oluşturulan bu örgütlenme ortaya çıkışı ile birlikte kendini toplumun üzerine çıkarmış ve giderek topluma yabancılaşan bir güce dönüşmüştür. Yani sistematik zor uygulama gücü olan ve topluma da yabancılaşmış bir araçtır. Bu araç, devlet, topluma yabancılaştıkça kutsallaştırılmış ve kutsallaştırıldıkça topluma daha da yabancılaşmıştır.

“Felsefi düşünceye göre devlet “düşüncenin gerçekleşmesidir ya da yer yüzünde tanrı imparatorluğunun felsefe diline çevrilmesidir, ki yeryüzü ebedi gerçeğin ve adaletin gerçekleştiği ya da gerçekleşeceği alandır. Ve devlete ve devletle bağlantılı her şeye duyulan batıl itikatlı saygı buradan kaynaklanır. Ve çocuk yaştan itibaren, tüm toplumun ortak işlerinin ve çıkarlarının, şimdiye kadar yapıldığından yani devlet ve onun dolgun maaşlı resmi makamları tarafından yapıldığından başka türlü yapılamayacağını düşünmeye alışıldığı için o ölçüde kolay yerleşir. Ve kalıtsal monarşiyle inançtan kurtulup, demokratik cumhuriyete körü körüne inanıldığında çok yürekli bir adım atıldığı sanılır.” (Engels)

4) Karşıt ekonomik çıkarlara sahip sınıfların çatışmasının ortasında doğduğu içinde, ekonomik anlamda güçlü olan sınıf tarafından ele geçirilmiş, böylece ekonomik bakımdan egemen olan sınıf, siyaseten de egemen hale gelmiştir. Ekonomik bakımdan güçlü olan sınıf, toplumsal yaşamı istediği gibi, yöneteceği bir güce ulaşmış olur. Egemen sınıfın elinde, sistematik zor uygulama yeteneği olan bir aygıt; üstelik toplumun (kısır bir mücadele içinde eriyip yok olmayı önleyeceği umuduyla) rızasını almış ve zamanla kutsallaştırılmış bir aygıt vardır.

Sömürücü sınıf, sınıf karşıtlıkları içinde evrimleşen devlet aygıtını ele geçirmesi sayesinde, sömürdüğü sınıfı var olan üretim biçiminden (kölelik, toprak köleliği, ücretli kölelik) kaynaklanan baskı koşulları içinde tutma imkanını elde etmiştir. Bu araç sayesinde, uzlaşmaz karşıtlık içinde olduğu sınıf (köle, serf, işçi) bastırarak, boyun eğdirerek yani ona karşı sistematik zor kullanarak, üzerinde bir diktatörlük kurarak toplumsal yaşamı yönetir hale gelmiştir.

Öyleyse, devlet, ekonomik olarak egemen sınıfın sistematik zor yoluyla toplumun geri kalanı üzerinde egemenlik kurma, kendine tabi kılma, diktatörlüğünü gerçekleştirme aracıdır. Var olma nedeni budur, var oldukça da işlevi de bu olacaktır.

B) Halkın Egemenliği

Toplumun kısır bir mücadele içinde yok olup gitme sorunu, egemen sınıfın devlet aygıtı aracılığıyla sağladığı siyasal egemenlikle çözülmüştür. Fakat bu seferde nasıl bir devlet sorusu toplumun resmi temsilcisi haline gelen egemen sınıfın gündemine girmiştir.

Egemen sınıflar bu soruya çeşitli cevaplar vermiştir. Kendi içlerinden çıkardıkları tek bir kişiye bu erki vermek ya da din adamları, bilim insanları, filozoflar veya belli bir soydan gelen görece küçük bir gruba bir erkin verilmesi gibi. Ya da erkin “halk”ta olması gibi Lenin bu durumu şöyle özetler:

“Daha o zaman monarşi ile cumhuriyet, aristokrasi ile demokrasi arasında bir çok fark vardı. Monarşi tek bir kişinin erkiydi, cumhuriyet herhangi bir seçilmemiş otoritenin var olmasını temsil ediyordu; otokrasi görece küçük bir azınlığın, demokrasi ise halkın er-

kiydi... Tüm farklılıklar köleci dönemde ortaya çıktı. Bu farklılıklara rağmen, kölecilik döneminde ister monarşi olsun isterse cumhuriyet; ister demokrasi isterse otokrasi olsun; devlet köle sahiplerinin devletiydi.

Egemen sınıfın nasıl bir devlet sorusuna verdiği cevaplardan olan erkin "halk"a verilmesi yani demokrasi, karşımıza ilk defa eski Yunan cumhuriyetlerinde çıkar. Ki en gelişkin haline Atina Demokrasisinde ulaşır. Daha sonra ortaçağda (feodalizm döneminde) site demokrasileri olarak yeniden belirir ve nihayetinde kapitalizmle birlikte egemen sınıf haline gelen burjuvazinin en yaygın baş vurduğu devlet biçimi olur. Ve Lenin'in işaret ettiği üzere, burjuvazinin varlığını ve egemenliğini en güvence altına alan devlet biçimi olur.

Demokrasiyi diğer devlet biçimlerinden ayıran, erkin "halk"ta olması olduğuna göre, demokrasinin diğer devlet biçimlerinden farkını doğru kavrayabilmemiz için, "halk" kavramının ne anlama geldiğini, hangi gerçekliğin kavramlaştırılması olduğunu bilmek gerekiyor.

Demokrasi ve halk kavramları tarih sahnesinde ilk olarak köleci dönemde ve en gelişkin haliyle de Atina'da görülür. Dolayısıyla Atina Köleci Toplumunu kısaca hatırlamak, aradığımız cevabı da bize verecektir.

Atina köleci toplumu, köleler ve özgür yurttaşlardan oluşur. Bu toplumda köleler, özgür yurttaşların neredeyse altı katı kadardır. Tüm köleci devletlerde olduğu gibi, Atina Demokrasisinde de köleler, insan olarak kabul edilmezler. Onlara eşya konuşan hayvan, köle sahibinin malı gözüyle bakılır. Dolayısıyla Atina Demokrasisi için nüfus, sadece özgür yurttaşlardan oluşur. Özgür yurttaş ise, köle sahipleridir. Dolayısıyla halk

da onlardır. Halk kavramı, tüm nüfusu ifade eder. Yani egemen sınıf olan köle sahiplerini.

Atina Demokrasisinde siyasal erk, 'halk meclisi' denilen organa aittir. Burası, devlet işlerinin kararlaştırıldığı yönetim organıdır. Atina Demokrasisi, Agora'da (halk meydanında) toplanan Halk Meclisi aracılığıyla yönetilir. Ve bu meclise sadece özgür yurttaşların katılma hakkı vardır. Ve tüm yurttaşlar katılabilir. İstedikleri zaman bu haklarını kullanır ve Atina Demokrasisinin yönetimine katılmış olurlar. Anlaşılacağı üzere Atina Demokrasisinde siyasal iktidarın kaynağı olan halk meclisi tüm nüfusun yani yurttaşların tümünün yani halkın yani köle sahiplerinin iradesine bağlıdır. Ekonomik olarak egemen olan sınıfın iradesine.

Kölelerin yani yurttaşların altı katı olan toplumsal kesimin (sınıfın) ise devlet yönetimine, siyasal iradenin oluşumuna katılmaya hakları yoktur. Olmaması da normaldir. Çünkü onları insan dahi görmez. Vatandaş, yurttaş olarak görmez. Bugün burjuvazinin ücretli köleleri insan olarak görmemesi gibi. Biri bunu açıkça dile getirmiş diğeri ise bunu maskeleymiştir sadece. Burjuvazi, demokrasiyi dile gelme biçimleriyle özdeşleştirip, ücretli köllerin de bu haklara sahip olduğunu ilan ederek gerçeği maskeleymiştir. Ücretli köle, demokrasinin özüne sahip olmadığı için, verilen-verilmek zorunda kalan bu haklara da ancak biçimsel olarak sahip olur. Dolayısıyla, Atinalı köleden özde farkı olmaz.

Demek ki Antik Yunan Demokrasisinde, Lenin'in dediği gibi, halkın egemenliği vardır. Lakin 'halk', 'yurttaş', 'vatandaş' kavramları sadece egemen sınıfla ilgili kavramlardır. Halk kavramının yansıttığı gerçeklik budur.

Antik Yunan Demokrasisinin bu kavramlaştırmaları, esasında sonraki toplumsal sistemlerde de geçerliliğini korumuştur. Egemen sınıflar özellikle de burjuvazi, her ne kadar tersini söylese de; aynı ülkede yaşayan herkes vatandaş, yurttaştır dese ve nüfusun tamamına halk dese de; erk halk aittir derken, esasında Antik Yunandaki duruma gönderme yapmaktadır. Bunu pratiğine bakarak görmek mümkündür. “Yurttaş”, “vatandaş”, “halk” yararına olduğu söylenerek alınan ekonomik ve siyasal kararlar, son tahlilde egemen sınıfın çıkarlarına bağlı olmuştur hep. Kendisi de bir burjuva olan bakan, emekçi yığınlar ciddi ekonomik sıkıntılar içinde kıvranıp açlık çekerken, “ekonomi mutluluktur, gözlerdeki ışıltıdır, gözlerime bakın oradaki ışıltıyı göreceksiniz” diyerek tarif eder aldıkları kararların kimleri mutlu ettiğini. Siyasal iktidar aldığı kararlarla emekçi yığınların gözlerinin ferini söndürüp nüfusun sekizde birinin gözlerini ışıl ışıl ederek, kimlerin iradesine bağlı olduğunu göstermiş olur. Ya da bir devlet başkanı, kendine sitem eden burjuvalara: Gözünüze dizinize dursun, en fazla benim zamanımda para kazandınız minvalinde şeyler söylemekten çekinmez. Ya da 12 Eylül askeri darbesinin burjuvazinin istediği ekonomik kararların uygulanabilmesi için yapılması gibi.

Burjuvazi günümüzde, “anayasal eşitlik-adalet”, “genel oy-parlamentarizm”, “düşünce-basın-örgütlenme özgürlüğü” vs’yi kabul ederek (kabul etmek zorunda kalarak), ücretli köle olan işçilerin de kendisiyle birlikte nüfusun parçası, vatandaş haline geldiğini, dolayısıyla kendisiyle birlikte halkı oluşturduğunu söyler. Ve böylece siyasal iktidarın kaynağı

haline geldiğini iddia eder. Ve temsili demokrasiyle de bunun hayat bulduğunu! Ama tüm biçimsel gelişmelere rağmen, meselenin esası değişmediği için, sömüren-sömürülen, ekonomik olarak egemen olan ve olmayanlar biçimindeki karşıt sınıflar varlığını koruduğu için, Atina demokrasisinde olanla, tüm biçimsel gelişmişliğine rağmen burjuva demokrasisinde olan arasında özde bir fark yoktur. Ekonomik olarak gücü elinde bulunduran sınıf, siyasal iradenin asıl kaynağıdır. Siyasal egemenlik ona aittir. Demokrasi, egemen sınıfın tüm üyelerinin iradesinin siyasal iktidarın kaynağı olduğu devlet biçimidir.

Aslında burjuvaziye haksızlık da etmemek lazım. O, tarih sahnesine bu iddia ile ortaya çıkmadı. Toplumsal hayatın nasıl düzenleneceğine dair karar verme hakkının ekonomik olarak egemen olan sınıfa ait olması kölecilikten itibaren o kadar doğal bir durumdur ki, hiçbir egemen sınıf bunu saklama gereği duymamıştır aslında. Burjuvazide iktidarı feodalardan aldığı anda, bunu saklama ihtiyacı duymamış hatta ilan bile etmiştir. Burjuvaziyi ikiye bölme iten, proletaryanın tarih sahnesine çıkarak siyasal iktidara talip olması ve burjuvazinin bunu açıktan yadsımaya devam edemeyeceğini görmesidir.

Bilinir ki Fransa, 1789 Devrimiyle başlayan ve cumhuriyetin nihai zaferine kadar ki süreçte yaşadıklarıyla, burjuva demokrasisine, basitçe “demokrasi”ye dair tartışmaların beşiğidir. Bu yüzden, burjuva demokrasisini anlamak için iyi bir örnektir.

1789 Devriminden sonra bir anayasa hazırlanması gündeme gelir. Bu amaçla kurulan meclis toplanır. Bu meclis, Amerikan Bağımsızlık mücadelesinden doğan “Bağımsızlık Bildirisi”nden esinlenerek, 1789’da

“İnsan ve Vatandaşlık Halkları Bildirisi”ni kabul eder. Bildiri, halkın egemenliğinin kabulüne dayanır. Ve “insanlar özgür doğar, özgür yaşarlar ve kanun önünde eşit hakları vardır” der. Böylece feodal toplumda bulunan ve elbette köleci toplumda da olan sınıfların hiyerarşik eşitsizliğine yani bir sınıfın (aristokrasinin, köle sahibinin) açıkça, hukuken diğer sınıftan (burjuvaziden, serften, köleden) üstün ve ayrıcalıklı kabul edilmesine son verileceği ilan edilir. Herkes kanun önünde eşit sayılacaktır. (Herkes halkın bir parçasıdır artık!)

Tüm insanların anayasal olarak yani biçimsel olarak dahi olsa eşitliğinin kabulü, tarihsel anlamda elbette ki ileri bir adımdır. Hem monarşiye yani tek birinin veya küçük bir azınlığın cebine dayanan devlet biçimlerine göre hem de sınıf hiyerarşisini açıkça kabul eden önceki demokrasi deneyimlerine göre.

1789’da İnsan Hakları bildirisini yayınlayan meclis, iki yıl sonra yeni anayasayı kabul eder. Ama anayasada “halk” ikiye bölünmüştür. Oy verme hakkı olanlar ve olmayanlar. Kadınları ise kategorik olarak, kadın oldukları için bu hakkın tanınması söz konusu bile değildir.

Oy verme hakkı, ağır vergiler ödeyen zengin yurttaşlara verilmiştir. Ve bu, o zamanki Fransa’da sadece 4 milyon kişi demektir. Yasama meclisine milletvekili, belediye meclisine temsilci seçme hakkı ve buralara seçilme hakkı, sadece bu 4 milyon zengine aittir. Ulusal muhafıza bile sadece onlar katılabilir.

Görüldüğü üzere burjuvazi, açıkça ve hukuken demokrasinin kime ait olduğunu en baştan ilan etmiştir: Zenginelere burjuvaziye. Siyasi iktidarın kaynağı, zenginlerin iradesine bağlı kılınmıştır. Nüfusun ezici

çoğunluğunu oluşturan yoksulların, sömürülenlerin iradesinin, siyasi iktidarın kaynağı olmayacağı açıkça ilan edilmiştir. Tıpkı Antik Yunan’da olduğu gibi. Burjuva demokrasisindeki eşitlik, biçimsel eşitliktir bu yüzden. Gerçek eşitlik değil. Burjuva demokrasisi basitçe “demokrasi” diye anlatılan şeyin niteliği budur. Bu temsili demokrasi, zamanla niceliksel değişimler gösterse de, bazı özellikleri ülkeden ülkeye farklılaşsa da, bu içeriği, niteliği hep aynı kalacaktır. Yedisinde neyse yetmişinde de odur sözünün belki de en çok yakıştığı yer burasıdır.

Ve yine bilinir ki, Fransız burjuvazisinin en devrimci kesimini Jakobenler temsil eder. 1791’de, demokrasiye katılımın yüksek vergi verenlerle sınırlandırılması yasallaşınca, Robespierre, “halkın, haklarından yoksun bırakma gücünü size kim verdi” diye itiraz edecektir. Aslında bu itirazı ile burjuvazinin, kurduğu demokraside/devlette egemenliği kendi tekeline aldığı itiraf etmiş olur.

Bu radikal burjuva devrimciler, 1793’de yani 2 yıl sonra iktidarı ele geçirip genel oyu (tabi yine sadece erkekler için) kabul eden bir anayasa hazırlama erdemini gösterecekler de, bu yasa meclisten geçmeyecektir. Burjuvalar, yoksulların, sömürülenlerin iradesinin siyasi iktidarın kaynağı haline gelmesine izin vermezler. 1800’lerin sonuna kadar bunu hoyratça göstermekten de çekinmeyeceklerdir.

1795’de Jakobenler iktidarı kaybeder ve gelenler yeni bir anayasa hazırlarlar. Bu sefer genel oy hakkı tamamen kaldırılır ve sadece mülk sahiplerine oy kullanma hakkı verilir.

Burjuvazinin basitçe “demokrasi”den anladığı ve tüm kurumlarıyla inşa ettiği demokrasi, daha ilk doğduğunda bile budur. Üstelik en

devrimci iddialarla ortaya çıktığı yerde ve zamanda bile. Demokrasi ege-men sınıf içindir, burjuvazi içindir. Proletarya ve yoksullar için ise dikta-törlük. Ortaya çıkan yine köle sahiplerinin ama bu sefer ücretli köle sahiplerinin demokrasisidir. Değişen, eski demokrasi biçimlerinden farklı olarak sınıf hiyerarşisinin (köle-köle sahibi vb) açıkça ilan edilmemesi ve ücretli kölelere, anayasal eşitlik-bi-çimsel eşitlikle sınıf atlama hakkı ta-nınmış olmasıdır! Pratikte gerçekleş-mesi imkansız olan bir hakkın ardına gizlenmiş bir ikiye bölünme.

Başta da söylediğimiz gibi, burjuva demokrasisi, nüfusun tama-mının iradesini siyasi iktidarın kay-nağı yapmak için ortaya çıkmamıştır. Sonun varoluş nedeni bu değildir. Ve hiçbir zaman bunu gerçekleştirmeye yönelmemiştir bu yüzden. Başlangı-cından itibaren iddiası ve yapmaya çalıştığı, siyasi iktidarın kaynağını burjuva sınıfın tüm üyelerinin irade-sine bağlı kılmaktan ve böylece burjuvalar için eşitliği sağlamaktan baş-ka bir şey olmadı. 1791'de Fransa'da açıkça ilan edilen şey yani; Halk (tüm nüfus anlamında) ikiye ayrılır, dev-leti yönetmeye hakkı olan zenginlere ve olmayan yoksullara!

Bu yüzden ki, "eşitlik", "adalet", vb talepler ta burjuvazinin soylulara karşı yükselttiği daha sonra ise kendi içlerinde birbirlerine karşı yükselttikleri taleplerdir. O günden bugüne, zaman zaman burjuvazinin içinden bu ses yükselmiştir. Ve bu sesi yükseltenler, istedikleri sonucu almak için burjuvazinin geri kalanı üzerinde baskı oluşturmanın yolunu, kendi taleplerini halkın (yoksulların) talebi olarak göstermekte, yoksulları arkalarında toplamakta görmüştür. Emekçi yığınlarda sık sık bu tuzağa düşmüştür. İşçi sınıfı, kendisi için

sınıf olarak hareket edene ve kendi demokrasi anlayışını ortaya koyana kadar da bu oyun şu veya bu şekilde karşılığını bulmuştur, bulacaktır.

Burjuva demokrasisinde er-kin burjuvalara ait olması çok doğal görüldüğü içindir ki, gelir, eğitim durumu (özellikle de o dönemlerde zengin olmayanların eğitim alması imkansızdır), ikamet süresi (işçiler ve yoksullar iş bulmak için sık sık yer değiştirmek zorunda kalır ve bu yüz-den oy kullanma hakkı elde edecek kadar bir yerde kalamazlar) gibi kısı-taslar ileri sürülerek siyasi iradenin kaynağının burjuvazinin iradesine bağlı olması 1900'lerin ilk çeyreğine kadar gizlenmeden sürdürülmüş ve bu durum hukuken de ilan edilmiş-tir. Kadınların demokrasiye katılı ise, bir çok ülkede 1950'ye kadar kanu-nen yasaklanarak engellenmeye de-vam edilecektir.

"Çok küçük bir azınlık için demok-rasi, zenginler için demokrasi -kapitalist toplumun demokrasisi budur. Kapitalist demokratizmin mekanizmasına daha ya-kından bakıldığında seçim hukukunun 'küçük', güya 'küçük' ayrıntılarında (yerleşiklik koşulu, kadınların dıştalan-ması vs) aynı şekilde temsili kurumların tekniğinde, toplantı hakkının gerçekte engellenmesinde (kamu binaları 'dilenci-ler' için değildir!) ve günlük basının katıksız kapitalist örgütlenmesinde vs vs-her yerde demokrasiye kısıtlama üstüne kısıtlama konduğu görülür. Yoksullar için bu kısıtlamalar, istisnalar, engelle-meler, özellikle kendini hiç sıkıntı çekme-miş ve ezilen sınıfların kitlesel yaşamıyla hiç temas etmemiş olanlara az görünür; ama hepsi bir arada ele alındığında bu kısıtlamalar yoksulların politikadan, de-mokrasiye aktif katılımdan dıştalanması-na, itilmesine yol açar.

Marx... kapitalist demokrasinin bu özünü parlak biçimde kavramıştır; ezilenlere birkaç yılda bir, ezen sınıfın hangi temsilcisinin onları parlamentoda temsil edeceğine ve ezeceğine karar verme imkanı verilir” (Lenin C-7/94)

Sonuç itibariyle, tarihteki deneyimlerden de yola çıkarak demokrasinin özüne dair söylenebilecek iki şey vardır. Biri, devlet biçimidir. Egemenlik altında tutulan, sömürülen sınıflara karşı sistematik zor uygulama aracıdır. Diğeri ise, bu erkin, ekonomik olarak egemen olan sınıfın tüm üyelerinin iradesine bağlanmış olmasıdır. Dolayısıyla genel, basitçe “demokrasinin sorunlarından bahsedilemez. Hangi demokrasiden, hangi toplumsal sistemdeki demokrasiden ve sorunlarından bahsedildiği söylenmeden, basitçe “demokrasi” üzerine gevezelik etmek, burjuvazinin egemenliğini ve burjuva demokrasisinin sorunlarını gizlemeye hizmet etmekten başka bir anlama gelmez bu yüzden.

Proletarya, proleter demokrasinin ve ona geçişin bir biçimi olarak hak demokrasisinin özünü ve içeriğini inkar etmeye kalkmaz.

Demokrasi Genişler Mi Yok Mu Olur?

Burjuva demokrasisinin sınıf egemenliğine dayandığını, siyasi iktidarın kaynağının, burjuvazinin iradesine bağlı olduğunu ne zaman söylesek ve 1900’lerin başına kadar da bu durumun açıkça -hukuken dekabullenildiğini anlatsak, şöyle bir itiraz duyuyoruz hemen:

Ama gelire, ikamete, eğitime, vb kıstaslara göre getirilen kısıtlamalarla yoksulların, sömürülenlerin iradesinin dışlanması kalkmıştır. “Düşünce-basın-örgütlenme özgür-

lüğü”, “genel oy-parlamentarizm”, “anayasal eşitlik-adalet” vb haklar herkesin kullanımına açık hale geldi. Kısıtlamalar kalktı. Böylece demokrasi genişleyerek herkesi kapsar hale geldi. Burjuvazinin ilk başta yoksullar ve zenginler olarak halkı ikiye bölmesi sonlandı, halk şimdi gerçekten tüm nüfus anlamına geldi. Demokrasi, artık, gerçekten halk egemen olduğu devlet biçimi oldu!

Bu hikaye bizde “Çoban Sülo”-nun maceraları olarak anlatılmıştır hep. Ve ekliyorlar, şimdi yapılması gereken, basitçe bu “demokrasiyi” sürekli iyileştirerek yoksulların etkinliğini daha da güçlendirmektir.

Önce de söylediğimiz gibi, burjuva egemenliği altında biçimsel bir eşitlik meydana geldiğine kuşku yok. Öte yandan, değişmeyen tek şey, değişimin kendisidir elbet. Lakin, burjuvazinin kanıt olarak ileri sürdüğü değişimler, burjuvazinin kurduğu demokraside niteliksel bir değişime işaret etmiyor. Yaşanan, biçimsel demokrasinin, biçimsel eşitliğin biçimsel kısmına dair. Eşitlik daha biçimsel, demokrasi daha biçimsel hale gelmiştir. Burjuvazinin egemenliği altında sağlanan eşitlik, demokrasi, özgürlük, biçimsel olmanın ötesine geçemez. Geçmesi için, demokrasinin niteliksel gelişim göstermesi; burjuvazinin egemenliğinin son bulması ile mümkün olabilir. İşçi ve emekçilerin egemenliği altında doğrudan demokrasiye geçildiğinde demokraside, eşitlik ve özgürlükte biçimsel değil, niteliksel bir değişim olacaktır.

Durumun böyle olduğuna dair bizim kanıtımız, aksini iddia edenlere göre oldukça somut, elle tutulur olgulara dayanır. Son 150 yıla bakalım. Yani burjuvazinin egemenliği altında bu biçimsel eşitliğin geliştiği

döneme. Göreceğimiz tek şey; zenginlerin daha da zenginleşmesi iken işçi ve emekçilerin daha da yoksullaşmasından başka bir şey değildir. İster bizim gibi bağımlı (yeni sömürge) ülkelere, istenirse en gelişmiş (emperyalist) ülkelere bakalım, göreceğimiz sadece şudur: Ülkelerin nüfusunu oluşturan %10'luk kesimin milli gelirden aldığı pay giderek artarken, %90'ını oluşturan kısmının payı giderek düşüyor. Burjuvalarla yoksullar arasındaki gelir ve yaşam düzeyi/kalitesi farkı giderek artıyor.

Durum hiç kimsenin inkar edemediği şekilde böyle iken, bizden inanmamız istenen şey, demokrasinin giderek genişlediği, yoksulların elde ettikleri tüm yasal haklar sayesinde iradelerinin siyasal iktidarın kaynağı haline geldiği; en az burjuvalarınki kadar hem de! Burjuvaziyle eşit bir etki gücüne ulaştıkları! İyi, güzel de nasıl oluyor da yoksulların iradesi demokraside/siyasal erk üzerinde etkin hale gelmesine rağmen, giderek zenginler karşısında daha da yoksullaşıyorlar? Biraz düşünmesini bilen herkes bu soruyu sorar. Emekçiler biz yemeyi, içmeyi, gezmeyi bilmeyiz, alın tüm bu zenginlikleri sizin olsun mu diyor kapitalistlere! Hadi bir ülkenin, iki ülkenin, üç ülkenin emekçileri bu akıl tutulmasını göstermiş olsun, iyi de tüm kapitalist ülkelerdeki durumun bu oluşu nasıl açıklanacak. Tüm dünyadaki emekçiler mazoşist demek dışında bu durumun açıklanması olmasa gerek o zaman. Elbette ki, basitçe "demokrasinin" biçimsel eşitlikten daha fazlasını emekçilere vermediğini, veremeyeceğini kabul etmemede ısrarcı olanlar için.

Üstelik burjuvalar, işçi ve emekçiler lehine sağlanan gelişmeler, ki bunlar biçimsel olmanın ötesi-

ne geçmediği halde, devrim korkusu altında ve onu engellemek için kabul etmek zorunda kalmıştır.

Emekçi sınıflar, burjuvazinin uyguladığı diktatörlüğe (burjuva demokrasisine) daha 1830'lardan itibaren başkaldırmaya başlar. Aslında 1789 devriminden hemen sonraki Babeuf'un "Eşitlikçiler Hareketi'nin" ayaklanmasına kadar da götürebiliriz bu tarihi. Ama sınıf bilinçli ayaklanmalar 1830'ların sonlarına doğru görülmeye başlanır. Burjuvazi, bir yandan gelişen sınıf bilincinin diğer yandan sınıf hareketinin ayaklanmalar düzeyine ulaşması karşısında (ki Marx 19. yüzyılı iç savaş yüzyılı olarak görür), burjuva demokrasisinin olduğu gibi sürdürülemeyeceğini görür. Özellikle 1871 Paris Komünü ve 1917 Sovyet Devrimi ile işçi sınıfının kendi demokrasisini kırmasıyla. Ve burjuvazi, işçi sınıfını yatıştırmak için emekçilere haklar tanımaya başlar. İşçiler ve emekçiler elde ettikleri bu haklar sayesinde, biçimsel olarak da olsa burjuvaziyle eşit haklara kavuşmaya başlamış olur. Ama bu gelişme, burjuvazinin siyasal egemenliğinin üstünü daha fazla örtmesinden, gizlemesinden başka bir anlam ifade etmez. Çünkü burjuvazi, işçi ve emekçilerin kullanımına açtığı her alanın ya siyasal iktidarın belirlenmesindeki rolünü işlevsizleştirir ya da pratikte emekçilerin kullanamayacağı hale getirir.

Örneğin "toplantı özgürlüğü", basitçe "demokrasi"yi savunanların taleplerinden biri olmuştur her zaman. Ve burjuvazinin demokrasisi altında tüm nüfusun eşitliğini sağladığına dair kanıtlarından biri. Oysa ki işçiler, emekçiler ve ezilen tüm kesimler, "toplantı özgürlüğünün en demokratik burjuva cumhuriyette bile boş bir laf olduğunu çok iyi biliyorlar,

çünkü en iyi resmi ve özel binalar varlıklarının emrindedir. Zenginler toplantılar için yeterince boş zamana da sahiptir. Ve bunu yaparken burjuva iktidar aygıtının korumasından da yararlanırlar. Kent ve kır proleterleriyle küçük köylüler yani halkın büyük çoğunluğu, bunların hiçbirine sahip değildir... Gerçek bir eşitlik elde etmek için, emekçiler için gerçekten bir demokrasi gerçekleştirmek için, önce tüm resmi ve lüks binaları sömürücülerin elinden almak gerekir, önce emekçilere boş zaman yaratmak ve toplantılarının özgürlüğünün... silahlı işçiler tarafından korunmasını sağlamak gerekir. Ancak böyle bir değişiklikten sonra, işçilerle, emekçilerle, yoksullarla alay etmeksizin toplantı özgürlüğünden, eşitlikten söz edilebilir. Ne var ki, böyle bir değişikliği sadece, sömürücüleri, burjuvaziyi deviren emekçilerin öncüsü proletarya gerçekleştirebilir..." (Lenin, Seçme Eserler, C-7, sy 240)

Örneğin "basın özgürlüğü".
 "...Burada da işçiler bilir ki, en iyi matbaalar ve en büyük kağıt stokları kapitalistlerin elinde bulundukça ve basına... demokrasi ve cumhuriyetçi rejim ne kadar gelişkinse o ölçüde daha açık, daha şiddetli ve kinik (insanın erdem ve mutluluğa, hiçbir değere bağlı olmadan erişebileceğini savunan bir görüş) sahneye çıkan sermaye iktidarı egemen olduğunda, bu özgürlük bir aldatmacadır. Emekçiler için, işçiler ve köylüler için gerçekten eşitlik ve gerçek bir demokrasi elde etmek için, önce kapitalistlerin elinden, yazarları hizmetlerine sokma, yayın kurumlarını satın alma ve gazetelere rüşvet verme olanağı olmamalıdır. Bunun için ise, sermayenin boyunduruğunu silkip atmak, sömürücüleri devirmek, direnişlerini kırmak gerekir... Kapitalistler basının varlıklarla satın alınma özgürlüğünü, sözüm ona kamuoyu yaratmak ve korumak için servet kullanma özgürlüğünü basın özgürlüğü olarak niteliyorlar... Gerçek özgürlük ve eşitli-

ği... basını doğrudan ya da dolaylı olarak paranın gücüne tabi kılma objektif (nesnel) olanağının olmayacağı, her hangi bir emekçinin topluma ait matbaalara ve kağıt stoklarına sahip olacağı ve engelsiz kullanabileceği toplum düzeni getirecektir..." (agy, sy 241)

Örneğin genel oy-seçim-parlamentolara katılım. "Amerika'dan İsviçre'ye, Fransa'dan İngiltere'ye, Norveç'e kadar parlamenter olarak yönetilen herhangi bir ülkeye bakın: asıl devlet işleri, kulislerin ardındaki daireler, özel kalem odaları, genel kurmaylar tarafından kararlaştırılır. Parlamentoda sadece lak lak edilir, hem de 'sıradan halk'ı, kafese koymak özel amacıyla. Bu o kadar doğrudur ki, ...1917 Şubat burjuva devrimi daha doğru dürüst bir parlamento yaratmaya zaman bulamadan bütün günahları baş göstermiştir. Hükümet bir yandan, sırasıyla olabildiğince çok -küçük burjuva sosyalistini- iyi ücretli ve saygın görevlerin "yemliklerine" yerleştirmek için ve öte yandan halkı oyalamak için bitmek bilmez bir dans sergilerken, kalem odalarında, kurmaylarda devlet işi görülmektedir. ...borsa ve bankacıların da burjuva parlamentosunu egemenlik altına aldıklarının duyulmamış olması düşünülebilir mi" (agy) diyerek Lenin, durumu hem teorik hem de yaşamdan örneklerle böyle özetlemiştir.

Anlaşılabileceği üzere, "demokrasi" burjuvazinin söylediği ve küçük burjuva sosyalizminin sandığı gibi genişleyerek tüm nüfusu kapsar hale gelmemiştir, gelemez de. Bu demokrasinin varlık nedeniyle uyuşmaz. Uyuşmadığını da pratik göstermiştir. Demokrasi devlet biçimidir ve hiçbir devlet, bir ülkede yaşayan herkesin çıkarlarını koruyan bir devlet olamaz.

Bir şey ne kadar değişim geçirirse geçirsün, halen o şey ise, bu onun asli niteliğini koruduğunu gösterir. Asli niteliğini, özünü kaybeden her şey, o andan itibaren başka bir şey olur çünkü.

Devletler hangi biçimlerde ortaya çıkmış olurlarsa olsunlar ve hangi içeriğe (köleci, feodal, burjuva, proleter) sahip olurlarsa olsunlar; ekonomik olarak egemen sınıfın diğer sınıflar üzerindeki baskı, zor aracıdır. Bunun içindir ki, demokrasiyi tüm nüfusu kapsayacak şekilde genişletme iddiası veya bunu istemek safstadır. Bu yöndeki çabalar beyhudedir. Bir ülkede yaşayan tüm insanların iradesini toplumsal yaşamın her alanında egemen kılmanın yolu, safstalara sarılıp beyhude çabaların peşinde koşmaktan değil, demokrasiyi sönmülmendirmekten geçer.

Demokrasi dediğimiz devlet biçimini bekleyen akıbet, yok olma- dır. Bu ya demokrasinin giderek nüfusun daha küçük bir kısmına ait olması yani egemen sınıfın üyelerinin giderek artan bir kısmının da giderek demokrasiden dıştalanması biçiminde olur. Ki bu; bir noktada burjuva demokrasisinin sonlanmasıdır. Tekelci sermayenin siyasal egemenliği (siyasal gericiilik), faşizm vb bu sonlanma sonrasına ait devlet biçimleri olarak belirir. Ya da toplumun hiçbir devlet biçimine dolayısıyla demokrasiye de ihtiyacı kalmamasıyla birlikte sönmüp yok olması biçiminde olur. Ki, proleter demokrasinin, konseyler demokrasisinin başına gelecek olan da budur. Proletarya bu süreci bilinçli olarak yönetir, başına bunun gelmesi için çalışır. Tarihsel deneyimlerde bize, demokrasinin akıbetinin yok olma olduğunu göstermiştir. Kısaca hatırlayalım.

Köleci Demokraside:

Eski Yunan Demokrasilerinde "halk meclisi"ne girebilenlerin özgür yurttaşlar olduğunu söylemiş ve yaşanan demokrasinin köleciler demokrasisi olduğunu belirtmiştik. Peki bu özgür yurttaşların yani egemen sınıfın kendi arasındaki ilişkisinin evrimi, demokrasinin serüveni nasıl olmuştur.

Atina demokrasisinde kentler kıra göre daha avantajlı konumdadır. Çünkü "Halk Meclisi" her sabah Atina'da toplanıyor ve Atina'da bulunan tüccarlar, dükkancılar vs meclis toplantısına rahatlıkla katılabiliyordu. Köylüler ise, meclis toplantılarında neredeyse hiç temsil edilemez. Çünkü kırdan kente gelmeleri zaman almakta ve bu zamanı ayırmaları, ekonomik nedenlerle mümkün değildir. Özellikle de tarım mevsiminde. Bu neden Halk Meclisi toplantılarına, 35 bin özgür yurttaştan sadece 2-3 bini katılım sağlar.

Öte yandan, her özgür yurttaşın devlet görevlerine seçilme hakkı vardır demiştik. Ama bu da mümkün olmaz. Çünkü bu görevler için ücret ödenmektedir. Dolayısıyla sadece zengin olanların burada görev alması mümkündür fiiliyatta.

Anlaşılabacağı üzere, eski Atina'da iktidar organı olan Halk Meclisi özgür yurttaşların iradesine tabi kılınmış olsa da ve tüm yurttaşların bu meclise katılma hakkı olsa da, pratikte bu olmamıştır. Ama bu, Atina Demokrasisi için sorun olmamıştır en azından ilk dönemlerinde. Çünkü ilk dönemlerinde özgür yurttaşların ekonomik güçleri üç aşağı beş yukarı aynıdır. Biraz daha iyi olanlar devlet görevleri üstlenmektedir sadece. Ve bu, Halk Meclisi'ne katılım sağlayanların aldığı kararların üç aşağı beş yukarı tüm

yurttaşların çıkarlarıyla uyum içinde olmasını getirmektedir. Dolayısıyla Halk Meclisi'nin toplantılarına katılım sağlayamamak bir sorun teşkil etmez. Rıza vardır. Öte yandan, gerek kölelerden gerekse başka devletlerden gelecek tehlikeler karşısında Atina'nın dolayısıyla özel çıkarlarının korunması için birbirlerine çok fazla ihtiyaçları vardır.

Ama bu durum, böyle devam etmez. Özgür olmakla kalmayıp köle ve toprak sahibi oldukları için giderek zenginleşenler, Halk meclisinde egemen hale gelmeye başlar. Halk Meclisine sadece kırdaki yurttaşların değil kentte olup da görece yoksul olan yurttaşların katılımı azalmaya başlar. Ya da zenginler tarafından iradeleri satın alınmaya başlanır. Ve zamanla Halk Meclisi, fiilen zengin köle ve toprak sahiplerinin iradesine bağlı hale gelmiş olur.

Bu köle ve toprak sahibi zenginlerin Halk Meclisinde sağladıkları egemenlik, ekonomik egemenliklerini güçlendirip sağlamlaştıracak düzenlemeleri yapmalarını olanaklı kılacaktır. Bu ise, siyasal egemenliklerini daha da güçlendirecektir.

Böylece köleciler demokrasisi, egemen sınıfın üzerinde mutabakata vardığı biçimiyle işleyemez hale gelir. Demokrasi ve organları, egemen sınıfın küçük ve neredeyse değişmez bir kesiminin iradesine bağlı olarak işler artık. Bu noktaya varıldığında demokrasinin çürümesinden, tıkanmasından bahsedilmeye başlanır. Sorun, idari önlemlerle aşılmaya / çözülmeye çalışılır. Ama çözülmez. Çünkü demokrasiyi daraltan, egemen sınıfın tüm üyelerinin katılımını fiilen tıkayan ve dolayısıyla egemen sınıf içinde bile çatışmayı yaratan şey, özel mülkiyettir.

Burjuva Demokrasisinde:

Burjuva demokrasisi de tıpkı eski Yunan Demokrasisi gibi, özel mülkiyetin lanetinden kaçamaz. Kapitalist ekonominin gelişimiyle birlikte 1800'lerin sonuna doğru tekeller ortaya çıkar. Burjuvazinin çok küçük bir kesimi, devasa bir ekonomik güce ulaşarak ekonominin egemen gücü haline gelir. Bunlar sadece proletaryanın değil, burjuva sınıfın geri kalan kesimi üzerinde de tam bir hakimiyet kurarlar. Bu, onların, siyasi iktidarın bağlı olduğu tek irade olmaları sonucunu doğurur. Kır ve kent küçük burjuvazisinin ve hatta orta burjuvazinin yani burjuva sınıfın sayısal olarak ezici çoğunluğunu oluşturan kesimlerin siyasal iktidara, devlet erkine kendi çıkarları doğrultusunda karar aldıkları -tekellere rağmen karar aldıkları -imkansızlaşır.

Burjuva demokrasisi biçimsel işleyişini sürdürse dahi, tekeli sermaye kendi sınıfdaşlarının iradesini hiçeşirmiştir. Bu durum, iradesi hiçleşen burjuva kesimler için bir sorun olsa da, kapitalist ekonominin durgunluk ve çöküş yaşamadığı dönemlerde ciddi bir itiraz ve kavga konusu haline kadar varırlmaz. Burjuva aydınları, liberalleri vb arasından daha çok entelektüel bir tartışmanın konusu olarak varlığını sürdürür. Burjuva dünyası içinde, burjuva demokrasisinin işlediğine dair gönüllü bir kanma hali egemen olur. Siyasal partiler, sivil toplum örgütleri vs aracılığıyla siyasi iktidara / devlet erkine yaptıkları baskı ile, kendi çıkarlarının da bir ölçüde hayat bulmasını sağladıkları yalanıyla avunurlar. Sivil toplumun geliştirilmesi, tam/gelişkin/katılımcı demokrasi vs vs, tekellerin dışında kalmış burjuva dünyasının kendini avutma

seansları olarak ortaya atılır. 1800'lerin başında bütün burjuva sınıf için anlam ifade eden (krallığa-monarşiye karşı yükseltlen şiarlar olarak) "eşitlik", "özgürlük", "adalet", "temsili demokrasi" gibi kavramlar; artık bu kesimler tarafından sahiplenilir ve gündemde tutulur. Siyasi iktidardan dıştalanana dolayısıyla ekonomik çıkarlarını da koruyamaz hale gelen küçük burjuvazinin tekelere karşı yükselttikleri itiraz ve talepler haline gelir.

İşin ironik yanı, bu dönemin aynı zamanda, işçilerin ve yoksulların demokrasiye katılımının önündeki engellerin kaldırılarak biçimsel eşitlikte gelişme sağlandığı dönem olmasıdır. Yani burjuvazinin ve sosyal reformistlerin, demokrasinin genişlemesi üzerine masallar anlatıp burjuva demokrasisini yücelttikleri dönemde aslında olan tam tersidir. Burjuva demokrasisinin inkarı, sonu, ölümü gerçekleşmektedir.

Tüm bunlardan dolayı, tekelci sermayenin egemen olduğu yerde burjuva demokrasisi yani burjuva sınıfın tamamen egemenliği dahi yoktur. Küçük burjuvazinin hayranlıkla baktığı ve küçük burjuva sosyalist hareketin imrendiği Avrupa'da yaşanan, burjuva demokrasisi değildir. Ondan geriye kalan enkaz ve bu enkaz üzerinde yükselen tekelci sermayenin siyasal gericiliğidir. İnsanlar kavramlarla düşünür ve mevcut durumun kavramlaştırılması doğru yapılmayıp, sürekli burjuva demokrasinden bahsedildiği için de, işçi ve emekçilerin yaşananları ve gidişatı anlaması ve tavır belirlemesi de hep sorunlu olmaktadır bu yüzden.

Avrupa işçi ve emekçileri, bu enkazdan ve üzerinde yükselen tekelin egemenliğindeki gerici devletten kendi yararlarına köklü hiçbir değişimin gelmeyeceğini yaşayarak

öğrendikleri için, Fransa'da ve bir çok Avrupa ülkesinde doğrudan demokrasiye dönük talepler ileri sürmeye başladılar. Gerçekte ortadan kalkmış ve geriye emekçi yığınları aldatma/oyalama amacıyla tutulan enkazından başka bir şey kalmamış olan temsili demokrasi, siyasal anlamda da çöküyor. Emperyalist ülkelerde dahi, emekçileri aldatma işlevini yerine getiremez halde.

Burjuva demokrasisi, tarihsel süreç içinde yeniden gelemeyecek şekilde yok olmasına ve emekçi yığınların içinde doğrudan demokrasi eğiliminin fiilen yayılmasına rağmen, reformist ya da devrimci olması fark etmeksizin sol hareketlerin küçük burjuvazinin taleplerinin peşine düşmeleri; sosyalizm adına, proletaryanın bağımsız dünya görüşü adına daha fazlasını söyleyememeleri acınası bir durumdur. Tekelci sermaye tarafından siyasal güçleri ellerinden alınan burjuva kesimlerin yükselttikleri "eşitlik", "adalet", "özgürlük", "gelişmiş temsili demokrasi" vs etrafından kümelenmek acınası bir durum değilse nedir?

İşçiler, emekçiler, burjuvazinin kendi çıkarlarını toplumun çıkarları olarak gösterip herkesi kendi bayrağı altında dövüştürme oyununa düşmeyecektir. Bu oyuna alet olanlar, burjuvazinin temsili demokrasisi anlattısını allayıp pullayıp tekrarlayanlar, kendi inandırıcılıklarını tüketmekten başka bir sonuç elde edemeyecektir. Emekçi yığınlar kendi öz politik deneyimleriyle, sırtlarındaki yükten de kurtulacaktır.

Proletarya Demokrasisinde:

Proletarya demokrasisi, proletaryanın iradesinin siyasal iktidarın kaynağı haline gelmesidir. Proletarya için demokrasidir. Nüfusun kü-

çük bir kısmını oluşturan burjuvazinin, toplumsal yaşamı istediği gibi düzenleme iradesinin, bu anlamda demokrasiye katılımının dışlanmasıdır. Devletin şekillenmesini belirlemeye ve devleti yönetmeye katılımına izin verilmemesidir.

Böylece tarihte ilk defa ve diğer demokrasilerden farklı olarak, nüfusun çoğunluğunun egemenliği gerçekleşmiş olur. Çünkü işçi sınıfı nüfusun çoğunluğunu oluşturur ve zamanla da nüfus içindeki oranı / büyüklüğü artar.

Proletaryanın egemen olması, basitçe “demokrasinin”, temsili demokrasinin genişlemesi değildir ama. Bu yeni bir demokrasidir. Demokrasinin farklı bir içerikte, proleter içerikte oluşmuş yeni bir biçimidir. Organları komite/konsej olan sosyalist/proleter demokrasidir. Sosyalist toplumun demokratik örgütlenişidir. Ve tarihteki en geniş biçimidir.

Proletarya, tarihteki en geniş demokrasiyi -toplumun en geniş kesimini kapsayan demokrasiyi yaratmış olsa da, proletarya demokrasisi nihai hedefi değildir. Bunun nedeni, proletaryanın sınıfsal konumuyla ilgilidir. Proletaryanın bir sınıf olarak tarihsel görevi, sınıfsız-sömürsüz toplumu yaratmaktır. Çünkü ancak bu sayede, ücretli emek sömürsünü bir daha canlanmamak üzere tarih sahnesinden kaldırabilir. Yani proletarya, sadece burjuvazi üzerinde egemenlik kurma mücadelesi vermemektedir. Hatta asıl mücadelesi bunun için de değildir. Burjuvazinin direnişi onu buna zorlar. Asıl amacı, kendi varlığını ve burjuvazinin varlığını sonlandırmaktır. Proletarya demokrasise bunun için ihtiyaç duyar.

Sınıfların varlığına son vermek, bunu istemekle olmaz. Sınıflar nasıl ki insanların isteği ile ortaya çıkmamış ise, onların isteğine bağ-

lı olarak da ortadan kalkmaz. Zorla ortaya çıkmadığı gibi, zorla da ortadan kaldırılamaz. Ortaya çıkmasına ve varlığını binlerce yıldır çeşitli biçimlerde sürdürmesine neden olan koşulların ortadan kaldırılması, başka türlü ifade edecek olursak, sınıfların ortadan kalkması için gerekli koşulların oluşması gerekir. Bu amaç için, en temelde, buna uygun ekonomik koşulların oluşması gerekir. Üretici güçlerin, üretimin toplumsal karakterinin ve toplumsal mülkiyetin; “herkese ihtiyacına göre” ilkesinin toplumda uygulanabilmesini olanaklı kılacak kadar gelişmesiyle mümkündür bu. Toplum bu yönde gelişim sağladıkça sınıflar da sönümlenmeye başlar. Sınıfların sönmesiyle eş zamanlı devletin de sönmesi gerçekleşir.

Proletarya, demokrasiye bu süreci yönetmek için ihtiyaç duyar. Burjuvazinin bu süreçte göstereceği direnci kırmak ve elde ettiği bütün iktidarı (ekonomik-politik-ideolojik) sayesinde bu sürecin gelişimini hızlandırmak için. Bunun için proletarya, proletarya demokrasisi /sosyalist demokrasi dönemini bir geçiş dönemi olarak görür. Nihai amacına ulaşması için gerekli koşulların yarattığı ve binlerce yıllık sınıflı toplumlar dönemine ait olguların / şeylerin yok edildiği bir dönem. Bir yanıyla yıkıp yok etme bir yanıyla inşa etme, var etme dönemi. İçinden doğduğu dolayısıyla üzerinde izlerini taşıdığı kapitalist toplumun pisliklerinden arınma dönemi. Böylece proletarya, demokrasi okulundan geçerek komünizme varır.

Proletarya demokrasisi de / devleti de, binlerce yıllık sınıflı toplumlardan tarihin bu yeni dönemine kalan bir kalıntıdır. Proletarya bunun bilincindedir. Bildiği içindir ki, burjuvazinin direncini çöplüğe atmayı amaçlar. Elbette ki istemekle, amaç-

lamakla bu olmaz. Bunun olmasını sağlayacak koşulları yaratmak gerekir. Ekonomik alandaki önlemler, bunu başarmak için temeldir. Ama yetmez. Proletarya, demokrasiyi de buna göre inşa eder. Devlet olmayan devlet olarak inşa eder. İktidarı ele aldığı andan itibaren, kurmak zorunda kaldığı proletarya demokrasisinin / devletinin niteliğinin önceki devletlerden tamamen farklı olması gerektiğini bilir. Kimileri bu farklılığı sadece, devletin yeni sahibinin proletarya olması olarak algılar. Bu doğru değildir. Proletarya tarihsel amacına ulaşmak için mevcut devleti ele geçirmekle yetinemez. Onu parçalayıp tarihin çöplüğüne atmak ve kendi nihai amacıyla uyumlu yeni bir "devlet" kurmak zorundadır. Bildiğimiz anlamda devlet olmayan bir devlet. Proleter demokrasi, "yarı devlet", "sönümlenen, uykuya dalan devlet"tir. Engels, "biz devlet sözcüğünün yerine her yerde, Fransızca "commune"ün anlamını çok iyi karşılayabilen mükemmel eski Almanca sözcüğün, "topluluk", kullanılmasını önermekteyiz." der. Kimi çevirmenler, "kamu kurumu" olarak Türkçeleştirir bu öneriyi. Yeni "devlet" bu nitelikte olmalıdır ki, ekonomik gelişme sayesinde sınıfların sönmesiyle birlikte kendisi de sönümlensin.

Proleter demokrasinin bu niteliği, konseylerin "devlet" organları olması sayesinde olur. Konseyler sayesinde toplum, kendi kendini yönetmeyi öğrenir. Bir devlete, sistematik zor aracına, tabi olma ilişkisine ihtiyaç kalmaksızın toplumsal yaşamın yönetilmesini öğrenir. Konseyle demokrasiyle yeni bir kültür, alışkanlıklar, değerler doğar. İnsanal bir toplum doğmaya başlar. Böylece demokrasi gereksizleşir.

Sosyalizmden komünizme geçişle birlikte "herkese ihtiyacına

göre" ilkesinin uygulanması sayesinde, toplumu kısır bir çatışmaya, eriyip yok olmaya götürecek uzlaşmaz bir çelişkinin ortaya çıkmaması güvence altındadır artık. Geriye kalan uzlaşır çelişkiler, farklılıklar (ki toplumsal yaşamın olduğu her yerde ve zamanda bunlar olur), konseyler demokrasisi döneminde gelişen toplumun kendi kendine tabii olma ilişkisi içinde yönetmesiyle çözümlenir. Ve böylece sınıfsız-sömürsüz-devletsiz bir toplumsal yaşama, insanal bir topluma kavuşmuş olur insanlık.

Sonuç itibarıyla demokrasi olgusunu bekleyen son, köleci demokraside olduğu gibi burjuva demokrasisinde de proleter demokraside de yok olma, ortadan kalkmadır. Sömürücü sınıfların egemenliği altındaki demokrasilerde bu, siyasal egemenliğin toplumun daha dar/küçük bir kesiminin eline geçmesiyle olur. Devlet, toplumun daha geniş kesimi üzerinde diktatörlük haline dönüşür. Proletaryanın egemenliği altında ise demokrasi sönerek yok olur. Toplumda, üzerinde diktatörlük uygulanan hiçbir kesim kalmaz dolayısıyla diktatörlük, sistematik zor da hiçbir izi bile kalmadan yok olur gider.

Bunun içindir ki, "özgürlük", "eşitlik" vb vb adına temsili demokrasi peşinde koşmak, kabul edilsin ya da edilmesin, aslında toplumun daha geniş kesimlerini etkisi altına alacak bir diktatörlük, devlet sürecinin işlemesine izin vermekten başka bir sonuç vermez. Gerçek özgürlük, eşitlik vd'lerine kavuşmanın tek yolu şudur bu yüzden: Proletarya demokrasisine/doğrudan demokrasiye yönelerek demokrasinin sönümlenmesini sağlamak.

Kadınların Özgürlük Kavgasının Durdurulamaz İlerleyişi

Her tarafta Savaşan Kadınlar Tarihin Etkin Bir Gücüdür

Kadınlar, kendilerine dönük en ağır, en katı, en acımasız dönemlerde bile topluma çeşitli biçimlerde etkide bulundular. Kadınlar toplumun dışında değildir. Bir insanın, bir toplumda olup da, ona etkide bulunmaması düşünülemez. Kadınlar, köleliklerinin tarihi boyunca edilgen oldukları ileri sürülemez. Sadece anasoylu dönemde değil. Babasoylu dönemde de, tarihin özneleri oldular. Kadınların ezilmişliklerinin ve eşitsizliklerinin tarihi, yalnızca erkeklerin nesnesi olmadılar, tarihin potansiyel özneleri konumunda oldular.

Kadınlar, anaerkil dönemden babaerkil döneme geçişte, konumlarının değişmesi karşısında sessiz

kalmadılar, kendilerine yapılanları sineye çekmediler, başeğmediler, bu süreçte, sık sık baş kaldırdılar. Tarihin daha sonrası dönemlerinde de, potansiyel öznellikleri kendini gösterdi. Etkilerini birçok yoldan ortaya koydular. En sert, en baskıcı dönemlerde de kadınların öznellikleri potansiyel olarak vardı.

Günümüzde kadınların öznellikleri yalnızca bir potansiyel durumda değildir. Büyük potansiyel harekete geçmiş, etkin dönüştürücü bir güç olarak varlık göstermiştir. Kadınların öznellikleri, kadın ve erkek eşitliği ile sınırlı değil, daha derin ve kapsamlıdır: Toplumun sermayeden özgürleşmesi. Her tarafta, sömürü ve tahakküm toplumuna karşı savaşan kadınlar, tarihin etkin bir gücüdür.

Yeni Bir Dönem

Kadınların dünyada etkin bir güç olmaları, sadece eyleme geçtikleri ülkelerle sınırlı değil, küresel çaptadır. Biz bu dönüştürücü etkiyi son otuz yıldır, bütün yoğunluğuyla görüyoruz. Dünya genelinde, yoğun-devrimci bir dönemden söz ediyorsak, kadınların bu süreçte son derece etkin bir rol oynamalarından ötürüdür. Kadınların yakın tarihte oynadıkları devrimci misyon, yeni bir dönemin başladığını gösteriyor. Öyle de oldu. Yeni bir toplumsal devrimler çağı başladı. Kadınlar önde, etkin, kitlesel bir rol oynadığı bir dönem, işçi sınıfıyla birlikte kadınların tarihin etkin bir gücü olduğu gerçeği somut olgusu göz önünde tutulmadan, işçi sınıfı partisi, politik strateji ve taktiğini isabetli olarak belirleyemez. İran'lı kadınların ayaklanması, ayaklanmanın devrime dönüşmesi, kısacası kadınların mücadeledeki konumları, devrimci komünizmin politika belirlemede nasıl davranması gerektiği hakkında, bize kesin ve açık bir fikir veriyor.

Kadınlar isyan ederken, ayaklanırken, ayaklanmayı devrime dönüştürürken, kısacası bugünkü topluma karşı başkaldırırken, mücadele içinde yeni bir geleceğin insanı şekilleniyor. Gerçek devrimci mücadele etkisini, daha iyi bir anlatımın, daha tam, çok yönlü, dönüştürücü etkisini zaman ilerledikçe gösteriyor. Kadınların, işçi sınıfının ve köylülerin maden-enerji tekellerine karşı mücadelesinde, devrimci gençliğin mücadelesinde çok sayıda yeni insanlar yetişiyor, değişiyor, devrimcileşiyor. Bu eylemlerin ilk sonuçları ne olursa olsun, bu mücadelede geleceği ele geçirecek büyük bir güç oluşuyor. Emegın ve kadınların kurtuluşunu amaçlayanlar, eylemlere bu açıdan bakar.

Çatışma Toplumun Tüm Yüzeyinde

Kadınlarla bu toplum arasındaki çatışma çok yönlüdür. İdeolojik alanda, kültürel alanda, günlük yaşamın tüm alanlarında, kısacası toplumsal yaşamın her noktasında çatışma yaşanıyor. Çünkü, kadınlara dönük baskılar toplumun sosyal, kültürel siyasal ve tüm alanlarında var. Çünkü kadınlar, toplumsal yaşamın bütün alanlarında eziliyorlar. Bu temele bağlı olarak çatışma toplumun tüm yüzeyinde sürüyor. Kadınlar, bütün alanlarda çatışmayı yürütecek kadar ideolojik ve politik olarak donanımlıdır. Ezilen cinsiyetin gerçek ve eksiksiz özgürlüğünü, yaşamın her alanında eşitliğini hedeflediklerinden her bireyin özgürce yaşayacağı, yeni bir hayatı amaçladıkları için insani ve tarihsel bakımdan haklı bir konumdalar.

Çatışma iki farklı ilkenin çatışmasıdır. Üretim araçlarının özel mülkiyet ilkesine dayanan toplumla, ilk ve temel ilkesi üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti olan yeni bir toplum arasındadır. Yeni bir toplumun koşulları oluşmuştur ve yüzyıldır, dünyada somut, canlı, yaşayan bir gerçektir. Eski toplumun tüm tutucu güçleri, yeni ve daha iyi bir topluma geçişi engellemek için baskı ve şiddeti en üst dereceye çıkardı. Böyle yapmakla, insanlığın gelişmesi önünde nasıl bir pranga olduğunu, bir an evvel sökülüp atılması gerektiğini iyice sergilemiş oluyor. Eski toplumsal sistemin bu durumda olması, yeterince teşhir olması, onu yıkmamızı kolaylaştırıyor.

Devrimci güçlerle, tutucu güçler arasındaki çatışma hep aynı düzeyde seyretmiyor. Kapanma hem genişliyor, hem şiddetleniyor. Kadın-

ların ayaklanmaları dünyanın birçok merkezinde, birçok noktada yeni bir boyut kazandı. Toplumun sosyal koşulları ve kendi toplumsal koşulları değiştirmek için büyük bir şevk ve enerjiyle mücadele veriyorlar. Mücadele İran'da olduğu gibi ani patlamalarla bir ayaklanmaya bir devrime yol açacaktır. Bundan sonraki süreçte eylemler daha çok patlamalar, ani sıçramalar ve ayaklanmalar biçimini alacaktır. Mücadelenin eğilimi bu yönde ilerliyor.

Burjuva toplum, emekçi halkın ve kadınların başkaldırısını bastırmak için baskının bütün araç ve yöntemlerini sonuna kadar kullanıyor. Erkek ve devlet şiddeti esas olarak başvurduğu araç ve yöntemdir. Toplumun egemen sınıfın baskısı ve saldırısı, her zaman yasalarla birlikte yürütülmüştür. Kadınlara ve emekçilere karşı çıkarılan yasaların gerici doğasını görmek gerekir. Yasalar, kadınları, verili toplum ve sermayenin belirlediği çerçevede tutmayı amaçlıyor. Tüm bu baskı önlemleri işe yaramadığı durumlarda daha sert baskı yasalarına başvuruluyor. En ağır şiddet ve en sert baskı yasaları da buna başvuranlar için istenilen sonuçları yaratmadı. Baskının hiçbir biçimi statükoyu ayakta tutmaya yetmiyor. Yeni bir yaşam isteyen güçler, kararlı bir mücadele yürütüyorlar. Değişim her yönden kaçınılmazdır.

Baskıcı İdeoloji

Ezilen cinsiyetin, ezilmişliği denilince, anlaşılması gereken sadece ekonomik, toplumsal, politik ve kültürel baskı değildir, aynı zamanda ideolojik baskıdır. Egemen sınıfın ideolojisi toplumda egemendir. Baskıcı bir ideolojidir. Varolan siyasi iktidarın yaptığı burjuva baskıcı ideo-

lojiyi, en uç noktaya götürmek, kendi gerici dünya görüşüyle birleştirip katı ve acımasızca uygulamaktır. Burjuva ideolojisi, dini gericiliği de içeriyor. Baskıcı ideolojinin kadınlar üstündeki baskısı çok katıdır. Kadınların her davranışına, cinselliğine müdahale eder, her ilişkide kendi gerici dar kalıplarını dayatır. Bu yüzden çatışma çok şiddetli geçiyor. Çünkü bu anlayış çağdaş düzeyinde gerisindedir. İran'da baskının her biçimi ve ideolojik baskının kadınlarda nasıl bir patlamaya yol açtığını gördük.

Kadınlar gerici, baskıcı, ideolojiye karşı uzlaşmaz bir mücadele içinde uzlaşmaz ideolojik mücadele teori, sanat, estetik, sinema, edebiyat, dünyaya ve topluma bakışın tüm alanlarında kıyasıya bir şekilde yürütülüyor. Gerici baskıcı ideoloji kitlelerin üstündeki etkisini hızla yitirirken, ilerici, devrimci ideoloji, bilimsel dünya görüşü etkisini güçlendiriyor. Sürekli olarak, daha çok insan diyaletik ve materyalist dünya görüşünü benimsiyor. Yeni, daha üstün ve ilerici bir dünya kurma mücadelesi çok yönlü olarak sürüyor. Bu mücadeleyi kimin kazanacağı bugünden açık değil mi.

21. Yüzyılda Kadınların Toplumsal Konumu

Yeni yüzyılda, kapitalist dünyada, ezilen cinsiyetin toplumsal konumu, yani ezilmişliği ve eşitsizliği devam ediyor. Oysa kadınlar, dünya göre, yasa karşısında eşitlik ve başka bazı ilerlemeler kaydetti. Fakat tüm bu ilerlemelere rağmen, kadınların haklarında en ileriye gidebilen kapitalist ülkelerde bile. Kadınların konumu tartışılıyor. Özgürleşme ve yaşamın her alanında gerçek eşitlik,

kadın hareketinin ve devrimci işçi hareketinin önünde bir mücadele görevi durumunda. Ezilen cinsiyetin haklarında epey mesafe almış ileri kapitalist ülkelerde, halen kadınların toplumsal konumunun konuşuluyor olmasının, kadın hareketinin özgürleşme hedefiyle hareket etmesi neyi ortaya koyuyor: Ezilen cinsiyetinin toplumsal konumunun temelden değişmesinin, toplumun kendisinin kökten değişimini gerektiriyor. Yani kadınların kurtuluş kavgası gelip asıl meseleye dayanmış durumda.

Bu gerçeğe karşın, reformist kadın hareketleri ve bazı yazarlar, sosyalizme geçişi beklemeden ezilen cinsiyetin kapitalizmde özgürleşebileceğini söyleyebiliyor. Halbuki, sömürü ve tahakküm bu toplumun doğasıdır. Kapitalist toplum, kendini kendi doğasından soyunduramaz. O halde gerçek çözüm, asıl meselenin, toplumsal devrimle çözüleceği yalnızca teorik olarak belirlemiyoruz; ezilen cinsiyet yüzyıl boyunca sayısız eylemlerle ve sosyalizmi kurarak bunu tecrübe etti.

Bağımsız devrimci sınıf politikası temelinde siyasal eylem yapmak işçi sınıfının kurtuluşunun temel koşuludur. Bu, proleter kadınların önderliğinde hareket eden ve yeni bir toplumu hedefleyen kadın hareketi içinde geçerlidir. Burjuvaziden ve burjuva partilerinden bağımsız bir politika izlemek, günlük mücadele yürütürken de temel önemdedir. Sosyalizm amacı olmadan burjuva güçler karşısında bağımsız bir politik çizgi izlenemez.

Koşulları Karşılıyacak Bir Mücadele

Sermaye, siyasi iktidar, devlet emekçi halk kitlelerine, köylülere, kadınlara karşı şiddetli bir saldırı yürütüyor. İşçiler ne zaman bir eylem yapsalar, sokağa çıksalar en ağır saldırılara uğruyorlar. Köylüler yaşamsal alanlarını elinden alan tekellere karşı eyleme geçtiğinde sürekli devletin saldırısına uğruyor. Devrimci gençlik kesintisiz baskı ve saldırı altında. Kadın hareketi aralıksız saldırıyla karşı karşıya kalıyor. Siyasi iktidar, eyleme geçen, başkaldıran herkese karşı gerici burjuva şiddeti sonuna kadar kullanıyor.

Bu koşullarda, kadınlara dönük şiddet en katı; en acımasız düzeye çıkarıldı. Bütün bunlara karşın, yapılan eleştiri ve yapılan eylemler durumu karşılamıyor. Dönemin gerektirdiği mücadelenin ihtiyaçlarını karşılamıyor. Mücadeleye itiş veren, hızlandıran daha etkin devrimci kitle eylemleri, politik durumun kendisi tarafından dayatılıyor.

Örgütlü Bir Güç Bir Eylem Gücü Olmak

Kadınlar, örgütlü bir güç bir eylem gücü durumuna geldikçe kapitalist topluma daha güçlü olarak etkiye bulunuyorlar. Fakat şu bir gerçek ki, kadınların gücü toplumu etkilemenin çok ilerisindedir. Bu devrimci güç, toplumu yalnızca etkilemenin bir gücü değil, asıl olarak onu değiştirmenin bir gücüdür. Yeryüzünün bir çok noktasında, sosyalizme geçilmesiyle yeni bir toplumu kuracak güçte olduklarını gösterdiler.

Kadınlara dönük acımasız olan bu topluma karşı mücadelede oluşan kadınların eylemsel gücü, ezilen

cinsiyetin tam ve kesin kurtuluşunu amaçlamalıdır. Devrimci amaç olmadan örgütlü yapı bir mücadele gücü olmaktan çıkar etkisiz bir yığından başka bir şey olmaz. Örgütlenmeyi kurtuluş kavgasında etkin bir araç durumuna getiren yalnızca başvuru- lan devrimci yöntemler, araçlar değil, temel devrimci amaçla olan bağlıdır.

Devrimci örgütlenme, bu toplumla çatışmadır. Çünkü, devrim ve özgürlüğü hedefliyor. Kadın hareketinin nicel ve nitel olarak daha etkin bir güç konumuna gelmesiyle, çatışmanın çok daha şiddetleneceği kesindir. Çünkü, örgütlü ve güçlü bir kadın mücadelesi, yalnızca kadınların kurtuluş kavgasını ileriye taşımakla kalmaz, aynı zamanda tüm ezilenlerin genel devrimci mücadelesini daha ileriye götürür. Ezilen ve baskı altında olan bir gücün egemen sistemle çatışması, başka çatışmaları da cesaretlendirir ve ateşler.

Çatışma, toplumsal yaşamın bütün alanlarında, her noktada sürüyor. Bu demektir ki, çatışma, işçi sınıfı ve diğer ezilenleri de harekete geçirerek, daha büyük bir çatışmaya yolaçıyor. İşçi sınıfı ve kadınların girdiği çatışma, en sonunda, ezilmenin bütün biçimlerinin ortadan kaldırılmasına varır.

Yeni Bir Yaşam Biçimi İçin

Burjuva devrimi, tüm tiranlıkları yıkmadı. Ailede erkeğin egemenliği, toplumun kadınla erkek ilişkisine müdahalesi, burjuva toplum tarafından devam ettirildi. Bu toplumda da kadınların ezilmişliği ve toplumsal eşitsizliği varlığını sürdürdü. Onların kadına biçtikleri yaşam biçimi, budur. Burjuvazi gök-

lere çıkardığı eşitliği, yasa karşısında eşitlik olarak sundu. Daha iyi bir anlatımla yasa karşısında eşitliği kadınların toplumsal eşitliğiyle birleştirdi.

Proletaryanın toplumsal devrimi tüm tiranlıkları ortadan kaldırarak taş üstünde taş bırakmaz. Kadınların tam ve gerçek özgürlüğünü toplumun kurtuluş koşulu yapar. Kadınlarla erkeklerin ilişkisinde topyekün bir değişim, yeni bir toplumun kurulması için zorunlu bir şeydir.

Özel mülkiyete dayanan bir toplumda yeni bir yaşam biçimi boş bir hayaldir. Yeni ve insanca bir yaşam biçimi, toplumsal mülkiyet zeminleri üzerinde ve ezilmenin tüm biçimleri yok edildiği zaman gerçekleşir. Erkeğin kadın üzerindeki, sermayenin emek üzerindeki tiranlığı yerle bir edildiği zaman filizlenir. Yeni bir yaşam biçimi yeni bir toplumda, sosyalizmde hayat bulur, serpilip gelişir. Verdiğimiz devrimci kavga yeni insani ve yüksek bir yaşam biçimi geçek olsun diyedir.

Geleceği ele geçirmenin temel taşları bugünkü devrimci kavgada döşenir. İnsanlar, yeni bir gelecek için kapitalist topluma karşı savaşırken, aynı zamanda kendi aralarında dönüşüme uğramış yeni ilişkiler kurarlar. Bu, aynı düşmana karşı birlikte verilen ve aynı amaç doğrultusunda verilen mücadelede doğan bir ilişkidir. Demek ki, barikatlarda, barikatın karşı tarafındaki düşman sınıfa, egemen sömürücü sisteme savaş açarken, barikatın bu tarafında olan güçler, kendi aralarında kurdukları yeni türden ilişkiyle yeni bir geleceğin temellerini atıyorlar. Savaşın o sıradaki sonuçları ne olursa ol-

sun, yepyeni bir gelecek için büyük adımlar atılmış, büyük kazanımlar elde edilmiştir. Ortak amaç uğruna, en sert, en şiddetli çarpışmalarda kurulan bu samimi ilişki en zorlu dönemin sınavlarında, en şiddetli fırtınalara karşı dayanıklı olabilen daha önce görülmemiş gerçekten yeni türden bir ilişki biçimidir. Bu sömürü ve tahakküm toplumuna karşı, devrim ve özgürlük kavgasında kadınlar ve tüm ezilenler arasında böyle bir ilişki bugünden kuruluyor.

Mücadele sürecinde oluşturulan komite ve konseyler (meclisler), devrimle, iktidarın yerini alma potansiyelini taşıyorlar. Gezi ayaklanmasında oluşan meclisler, sayısız eylem örgütlediler ve ayaklanmayı günlerce ayakta tuttular. Komite-ler, meclisler biçiminde örgütlenme, doksandandan bu yana, dünyanın birçok merkezinde ortaya çıkan tüm ayaklanmaların ortak özelliğidir. Kadınlar ayaklanmaların, komite ve meclislerin etkin örgütleyicisi ve yürütücü gücü oldu. Gücü, etkisi ve geniş kitleleri harekete geçirme yetisi göz önüne alındığında, iktidar mücadelesinde, emekçi kitlelerin kadınların etkin bir silahı olduğu çok nettir. Komite ve konseylerin (meclislerin) devrim ve özgürlük kavgasında, sosyalist toplumun kurulmasındaki rolü ve önemi milyonlarca insan tarafından tecrübe edilmiştir. Bu tip örgütlenmelerin daha da yaygınlık göstereceği açıktır.

Devrimle birlikte kadınlarla erkekler arasındaki ilişkiler, gündelik yaşam ve genel olarak yaşam biçimi tamamen değişir. Toplumsal devrim, insanlar arasındaki bağı radikal olarak değiştirir.

Özgürlük ve Eşitliğin Gerçek Koşulları

Kadınlar ve erkekler arasında içten ilişkiler bunu besleyen toplumsal koşullar oluşturulmuşsa gelişir. Yeni ve içten ilişkiler, erkeklerin özneliğine ya da "iyi niyetine" bırakılamaz. Kadınlarla erkekler arasında yeni tip bir ilişki, sınıf örgütlerinde, kitle örgütlerinde, eşitlik zemini gerçek anlamda sağlandığında gelişir. Buralarda eşit ilişkiler oluşturulmasının kavgasını verenler, kadınlardır. Kadınlarla erkekler arasında gerçek anlamda samimi ilişki, kadınların gerçek, tam, eksiksiz özgürlüğünün vücut bulduğu koşullarda boy verir.

Bir devrimin ne kadar ileriye gittiği, gerçekleştirdiği koşulların ne ölçüde insani olduğu ve her bireyin özgürlüğünü, tüm insanların özgürlüğünün koşulu haline ne derecede getirildiğiyle ölçülür. Bunun mihenk taşı kadınların özgürlük derecesidir. Bunun için yaşamın bütün alanlarındaki ilişkilere bakılmalı. Son elli yıl içinde gerçekleşen devrimlere bu açıdan bakılmalı. 1979 Nikaragua'da zafere ulaşan devrim, kadın ve erkek ilişkilerinde yeni bir dönem, daha özgür ve eşit bir süreç başlatırken, aynı yıl yapılan İran devrimi kadınların köleliğini devam ettirdi. Hatta kadınlar üzerinde daha ağır baskı getirildi. Son otuz yılda Latin Amerika ve Kuzey Afrika Arap devrimleri de bu gözle ele alınmalı. Şunu belirtmek gerekir ki, son otuz yılda gerçekleşen devrimlerden sonra, kadınların yeni durumu birbirinden farklılık gösterse de ayaklanma ve devrimde kadınlar en özgür dönemini yaşadı. Eylemin yarattığı koşullarda, kadınlarla erkeklerin arasında içten ilişkiler gelişti. Devrimden sonra birçok yerde, devrimin kazanımları ve özellikle

de kadınların kazanımları geriye götürüldü. Fakat kadınlar buna karşın bütün güçleriyle mücadele ediyorlar. Bu büyük kavga, kadınların tam ve gerçek kurtuluşu gerçekleşene kadar sürecektir. Bunun için bir dizi ayaklanma ve bir dizi devrim gerekebilir. Bütün bu devrimci dönüşüm dönemi, kadınların devrimci kavgasıyla, ilerleyecektir.

Proletaryanın ve kadınların mücadelesiyle yapılacak devrimci dönüşüm, yani radikal değişim geçmişten köklü bir kopuşu gerektireceğinden, eski toplumun yerine, yeni ve daha ileri bir toplum koyacağı için, zorunlu olarak ilericidir ya da ilerici olmak zorundadır. Ancak ilerici devrimci bir değişim kadınlara tam bir özgürlük ve gerçek bir eşitlik sağlayabilir. Proletaryanın toplumsal devrimi ilerici niteliktedir.

Kendiliğinden Hareketin Etkin Bir Gücü

Dünyada, yakın tarihte gerçekleşen en önemli gelişmelerden biri kendiliğinden devrimci kitle hareketleridir. Son otuz yılda, birçok ülkede patlak veren ayaklanmalar, kendiliğinden hareketlere dayandı. Zaten bunlar, uzun bir mücadelenin sonucu olsa da, hepsi de aniden patlak verdi. Aniden patlak vermesi, kendiliğinden kitle hareketinin temel bir özelliğidir. Öncünün hiçbir müdahalesi, önceden planlaması vb olmaksızın ortaya çıkarlar. Kendiliğinden kitle hareketleri, geniş yığınların eyleme geçmesini ifade ediyor. Bu hareketlerde milyonlarca insan harekete geçiyor.

Kendiliğinden hareketler karşısında, dudak bükenlerin anlamadığı şey, devrimci fikirlerin halk kitle-

lerinin içinde ne kadar derin bir etki yarattığıdır. Devrim, milyonlarca kadın ve erkeğe mal olmuştur. Geniş halk kitlelerinin kendiliğinden harekete geçmesi ciddi bir devrimin önemli bir düğüm noktasıdır. Diğer bir düğüm noktası, hareketin önderlerinin verili mücadelenin mantığı içinde ortaya çıkmasıdır. Ne kendiliğinden devrimci kitle hareketi ne de onun kolektif önderliği, bir telkinle ortaya çıkmaz. Yine kapitalizme karşı mücadelenin mantığı, isyancı kitlelerin güçlerini sokakta, eylemde birleştirmeye zorlamasıdır. O, milyonlarca eylemcinin birleşik gücü ve enerjisidir. Devrim, ayaklanan kitlelerin örgütlü gücü, öncünün gücünü aştığında başarıya ulaşır.

Şu apaçık bir gerçektir: Kendiliğinden kitle hareketi, içinde örgütlü güçleri ve yüksek bir devrimci siyasi bilinci taşıyor. Kendiliğinden devrimci kitle hareketi olan Gezi Haziran Halk Ayaklanmasının nasıl yüksek bilince dayandığını gördük. Eylemleri günlerce sürdürürken de komiteler, meclisler biçiminde hareket ederken de bilinçli davrandı.

Kadınlar kendiliğinden, devrimci hareketlerin çok etkin bir gücü ve en önde yürünen savaşçılarıdır. Dünyanın birçok merkezinde gerçekleşen her ayaklanma ve birçok ülkede gerçekleşen her devrim bu gerçeği, tekrar tekrar ortaya koydu:

Kendiliğinden kitle hareketlerine dayanan ayaklanmalar, bu hareketin gideceği sınırları da gösterdi. Bunların bazıları devrimlere dönüştü. Halk demokrasisi ve sosyalizmin gerçekleşmesi bunu açık ve kesin bir biçimde ortaya koyan devrimci sınıf partisinin harekete önderlik etmesini gerektiriyor.

Dünya Emegün Olacak!

15-16 Haziran işçi sınıfı ayaklanması, Türkiye tekeli burjuvazisinin ve başta ABD olmak üzere emperyalistlerin yüreklerini ağızlarına getirmişti. Türkiye'nin burjuva sınıfı, tarihinde böyle bir korkuyu ilk defa tadıyordu. 12 Mart 1971 faşist darbesinin başlıca nedenlerinden birisi bu idi. Özellikle ABD emperyalizmi, Türkiye tekeli sermaye sınıfına, işçi sınıfı hareketiyle birlikte devrimci hareketi ve yoksul köylü hareketini faşist terörle bastırmasını tavsiye ediyordu.

15-16 Haziran Ayaklanması duru gökte çakan bir şimşek değildi; arkasında yıllara yayılmış irili ufaklı grevler, fabrika işgalleri, yoksul köylülerin toprak işgalleri ve öğrenci gençliğin devrimci kitle eylemleri vardı.

